

Regional tillväxt

19

Förslag till statens budget för 2014

Regional tillväxt

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	7
2	Regional tillväxt	9
2.1	Omfattning	9
2.2	Utgiftsutveckling	10
2.3	Skatteutgifter	11
2.4	Mål	11
2.5	Resultatredovisning	12
2.5.1	Resultat	12
2.5.2	Analys och slutsatser	40
2.6	Politikens inriktning	45
2.6.1	Inledning	45
2.6.2	Territoriellt perspektiv	47
2.6.3	Attraktionskraft Sverige	47
2.6.4	Politikens strategier	47
2.6.5	Ansvar och arbetssätt inom politiken	50
2.6.6	Prioriteringar	51
2.6.7	En lärande politik	59
2.7	Budgetförslag	59
2.7.1	1:1 Regionala tillväxtåtgärder	59
2.7.2	1:2 Transportbidrag	61
2.7.3	1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013	62
2.7.4	1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020	63

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	7
2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt.....	10
2.2 Härledning av ramnivån 2014–2017, Utgiftsområde 19 Regional tillväxt.....	10
2.3 Ramnivå 2014 realekonomiskt fördelad, Utgiftsområde 19 Regional tillväxt.....	10
2.4 Skatteutgifter netto.....	11
2.5 Beslutade regionala projektmedel 2012 från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder fördelat på respektive län och den nationella strategins prioriteringar.....	24
2.6 Beslutade regionala projektmedel 2012 från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder, sorterat efter nationella ämnesområden och ämneskategorier.....	25
2.7 Fördelning beslutade EU-medel mellan de prioriterade områdena i de regionala strukturfondsprogrammen 2007–2013 t.o.m. 2012.....	26
2.8 Fördelning beslutade medel på vissa av den nationella strategins prioriterade områden i de regionala strukturfondsprogrammen 2007–2013 t.o.m. 2012.....	26
2.9 De 20 största medfinansierarna inom de åtta regionala strukturfondsprogrammen för regional konkurrenskraft och sysselsättning, beslutade medel t.o.m. 2012.....	27
2.10 De territoriella programmens bidrag till nationella strategin, antal projekt per riktlinje, t.o.m. 2012.....	29
2.11 Vissa resultatindikatorer om beviljade selektiva regionala företagsstöd 2009–2012.....	34
2.12 Beviljade selektiva regionala företagsstöd av länsstyrelser, berörda landsting, samverkansorganet i Kalmar län och Gotlands kommun samt Tillväxtverket under 2012 fördelade på län.....	34
2.13 Beviljade selektiva regionala företagsstöd fördelade på verksamhetsart 2012.....	35
2.14 Utbetalt regionalt transportbidrag fördelat på län 2008–2012.....	36
2.15 Transportbidrag fördelat på transportmedel 2008–2012.....	36
2.16 Antal arbetsställen och anställda i företag som erhållit regionalt transportbidrag 2012.....	37
2.17 Jämställdhetsindikatorer för regionala företagsstöd 2012.....	38
2.18 Fördelning av kvinnor och män i procent av beräknad sysselsättningsökning för regionala företagsstöd åren 2009–2012.....	38
2.19 Beslutat stöd till kommersiell service, fördelat på län åren 2009–2012.....	39
2.20 Beslutad regional projektverksamhet till kommersiell service, fördelat på de län som beviljat medel åren 2011–2012.....	40
2.21 Anslagsutveckling 1:1 Regionala tillväxtåtgärder.....	59
2.22 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder.....	60
2.23 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:1 Regionala tillväxtåtgärder.....	61
2.24 Anslagsutveckling 1:2 Transportbidrag.....	61
2.25 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:2 Transportbidrag.....	61

2.26 Anslagsutveckling 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013	62
2.27 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013.....	62
2.28 Anslagsutveckling 1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020	63
2.29 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020.....	64
2.30 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020.....	64

Diagramförteckning

2.1 Beslutade regionala projektmedel 2012 från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder, fördelat på nationella strategins prioriteringar, i tusental kronor och procent	23
2.2 Total finansiering av regional projektverksamhet 2012 per anslag/medfinansiär, i tusental kronor och procent	25

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 700 000 000 kronor 2015–2021 (avsnitt 2.7.1),
2. bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:4 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020* ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 2 000 000 000 kronor 2015–2020 (avsnitt 2.7.4),
3. för budgetåret 2014 anvisar ramanslagen under utgiftsområde 19 Regional tillväxt enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag		
1:1	Regionala tillväxtåtgärder	1 523 837
1:2	Transportbidrag	448 864
1:3	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013	980 000
1:4	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020	20 000
Summa		2 972 701

2 Regional tillväxt

2.1 Omfattning

Utgiftsområde 19 Regional tillväxt omfattar medel för hållbara regionala tillväxtinsatser i form av central och regional projektverksamhet och olika former av regionala företagsstöd, samt utbetalningar från Europeiska regionala utvecklingsfonden. Dessutom omfattar utgiftsområdet vissa insatser med anledning av försvarsomställningen vilka finansieras av äldreanslaget 33:6 *Insatser med anledning av försvarsomställningen* t.o.m. 2012. Regionala hänsyn ska också tas inom andra utgiftsområden.

För att uppnå målet för den regionala tillväxtpolitiken är tvärspektoriell styrning av resurser inom i princip samtliga utgifts- och politikområden av avgörande betydelse.

Politikens prioriterade områden är innovation och förnyelse, kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud, tillgänglighet samt strategiskt gränsöverskridande samarbete.

Bland nationella aktörer som har ansvar och uppgifter inom den regionala tillväxtpolitiken finns främst Tillväxtverket, Verket för innovationssystem (Vinnova), Almi Företagspartner AB, Sveriges export- och investeringsråd, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys), Statens energimyndighet (Energimyndigheten), Post- och telestyrelsen, Trafikverket, Trafikanalys, Sjöfartsverket, Transportstyrelsen, Luftfartsverket, Statens jordbruksverk, Skogsstyrelsen, Havs- och vattenmyndigheten, Sametinget, Statens kultur-

råd, Riksarkivet, Riksantikvarieämbetet, Svenska Filminstitutet, Naturvårdsverket, Boverket, Statens skolverk, Myndigheten för yrkeshögskolan, universitet och högskolor, Arbetsförmedlingen, Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet), Försäkringskassan och Ekonomistyrningsverket (ESV).

Statliga myndigheter och statligt ägda bolag med uppgift att tillgodose särskilt formulerade och avgränsade samhällsintressen samverkar med varandra och med övriga aktörer för att uppnå en ökad samordning av service lokalt och regionalt.

De regionala aktörer som har ansvar och uppgifter inom den regionala tillväxtpolitiken är Hallands läns landsting, Skåne läns landsting, Västra Götalands läns landsting, Gotlands kommun, samverkansorganen och länsstyrelserna.

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Miljoner kronor

	Utfall 2012	Budget 2013 ¹	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
1:1 Regionala tillväxtåtgärder	1 471	1 572	1 484	1 524	1 474	1 477	1 477
1:2 Transportbidrag	391	449	361	449	449	449	449
1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013	1 546	1 400	1 405	980	589	0	0
Äldreanslag		0	0	20	187	1 300	1 400
2008 33:05 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006							
2006 33:06 Insatser med anledning av försvarsomställningen		0		0	0	0	0
Totalt för utgiftsområde 19 Regional tillväxt	3 408	3 421	3 250	2 973	2 699	3 226	3 326

Anmärkning: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Utgifterna för 2012 inom utgiftsområdet blev ca 16 miljoner kronor lägre än anvisade medel. Det beror bl.a. på att utfallet av transportbidraget blivit lägre då den ekonomiska krisen fortfarande påverkar företagens leveranser av produkter.

Prognosen för 2013 är att utgifterna inom utgiftsområdet blir 171 miljoner kronor lägre än anvisat.

Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2014–2017, Utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Miljoner kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	3 391	3 391	3 391	3 391
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-18	-779	-65	-65
Överföring till/från andra utgifts- områden				
Övrigt	-400	87	-100	
Ny ramnivå	2 973	2 699	3 226	3 326

Anmärkning: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10).
Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Tabell 2.3 Ramnivå 2014 realekonomiskt fördelad, Utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Miljoner kronor

	2014
Transfereringar ¹	2 759 062
Verksamhetsutgifter ²	213 207
Investeringar ³	432
Summa ramnivå	2 972 701

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2012 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

2.3 Skatteutgifter

Tabell 2.4 Skatteutgifter netto

Milljoner kronor

	Prognos 2013	Prognos 2014
Regional nedsättning av egenavgifter	60	60
Regional nedsättning av arbetsgivaravgifter	430	450
Nedsatt energiskatt på elförbrukning i vissa kommuner	930	940
Bidrag till regionala utvecklingsbolag	0	0
Summa	1 420	1 450

Samhällets stöd till företag och hushåll inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt redovisas i huvudsak på utgiftssidan av statens budget. Vid sidan av dessa stöd finns även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en likformig beskattning, s.k. skatteutgifter.

Regional nedsättning av egenavgifter

Enligt lagen (2001/1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningar enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980) ska enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag med fast driftsställe i stödområde A vid beräkning av egenavgifterna göra ett avdrag från egenavgifterna med tio procent av avgiftsunderlaget upp till 180 000 kronor, dvs. högst 18 000 kronor per år¹. Fiskeri-, vattenbruks-, jordbruks- och transportverksamhet är undantagna från nedsättning på grund av EU-regler. Skatteutgiften avser egenavgifter.

Regional nedsättning av arbetsgivaravgifter

Enligt lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkning enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980) får arbetsgivare med fast driftsställe i stödområde A göra ett avdrag från

arbetsgivaravgifterna med tio procent av avgiftsunderlaget, dock högst med 7 100 kronor per kalendermånad. Nedsättningen gäller inte för kommuner, landsting, statliga myndigheter, statliga affärsdrivande verk eller registrerade trossamfund. Vidare är fiskeri-, vattenbruks-, jordbruks- och transportverksamhet undantagna från nedsättningen på grund av EU-regler. Skatteutgiften avser arbetsgivaravgifter.

Nedsatt energiskatt på elförbrukning i vissa kommuner

I 11 kap. 3 § lagen (1994:1776) om skatt på energi anges energiskatterna på el. Normen för skatt på el utgörs av den skattesats som merparten av de svenska hushållen och serviceföretagen betalar. Den uppgår till 29,3 öre/kWh 2013. I samtliga kommuner i Västerbottens, Norrbottens och Jämtlands län, samt kommunerna Sollefteå, Ånge och Örnköldsvik i Västernorrlands län, Ljusdals kommun i Gävleborgs län, Torsby kommun i Värmlands län samt kommunerna Malung-Sälen, Mora, Orsa och Älvdalen i Dalarnas län är dock skattesatsen för el som förbrukas nedsatt till 19,4 öre/kWh. Skatteutgiften uppgår till 9,9 öre/kWh.

Bidrag till regionala utvecklingsbolag

Avdrag får göras för bidrag som lämnas till ett regionalt utvecklingsbolag eller dess moderbolag enligt 16 kap. 12 § inkomstskattelagen (1999:1229). Skatteutgiften avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

2.4 Mål

Målet för politiken är utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft.

Regionala hänsyn och tvärssektoriell styrning av resurser inom i princip samtliga utgifts- och politikområden är av särskild betydelse för måluppfyllelsen. Detta som en följd av att den regionala tillväxtpolitiken omfattar betydligt fler

¹ Förordning (1999:1382) om stödområden för vissa regionala företagsstöd.

åtgärder än de som finansieras inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt.

Politikens prioriterade områden är innovation och förnyelse, kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud, tillgänglighet samt strategiskt gränsöverskridande samarbete. Dessa framgår av skrivelsen Strategiskt tillväxtarbete för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning (skr. 2009/10:221) där inriktningen av den regionala tillväxtpolitiken tydliggörs.

Resurser av betydelse för innovation och förnyelse finns i huvudsak inom regional tillväxtpolitik, näringspolitik, forskningspolitik, politik för de areella näringarna, landsbygd och livsmedel, kulturpolitik, energipolitik, miljöpolitik, politik för regional samhällsorganisation, integrationspolitik, utrikeshandel, handels- och investeringsfrämjande samt jämställdhetspolitik.

Resurser av betydelse för kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud finns i huvudsak inom regional tillväxtpolitik, näringspolitik, utbildningspolitik, arbetsmarknadspolitik, integrationspolitik och jämställdhetspolitik.

Resurser av betydelse för tillgänglighet finns i huvudsak inom regional tillväxtpolitik, transportpolitik, politiken för informations-samhället, politik för regional samhällsorganisation, bostadspolitik, hållbart samhällsbyggande, miljöpolitik och jämställdhetspolitik.

Resurser av betydelse för strategiskt gränsöverskridande samarbete finns inom flertalet av ovan nämnda politikområden.

Resurser av betydelse för kommersiell och offentlig service finns inom flertalet politikområden.

Resurser av betydelse för måluppfyllelsen finns också inom ramen för allmänna bidrag till kommuner.

En utförlig beskrivning av politikens mål finns i budgetpropositionen för 2008 (prop. 2007/08:1), utgiftsområde 19 Regional tillväxt.

2.5 Resultatredovisning

2.5.1 Resultat

Resultatredovisningen fokuserar på resultat av genomförd politik som i huvudsak finansieras

inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt och dess medfinansiering.

Resultatredovisningen är disponerad enligt följande: Utvecklingen i Sveriges regioner, internationella perspektiv, strategier för hållbar regional tillväxt samt program och verktyg för hållbar regional tillväxt. Resultaten redovisas, där så är möjligt, med indikatorer som utgår från prioriteringar i den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013. Slutsatserna och regeringens bedömningar från resultatredovisningen återges samlat i avsnittet analys och slutsatser.

Utvecklingen i Sveriges regioner

För redovisningen i detta avsnitt hänvisas till motsvarande avsnitt i budgetpropositionen för 2013 för utgiftsområde 19 Regional tillväxt som i huvudsak är giltig även för årets redovisning.

En trend som dock är värd att notera är den positiva utvecklingen avseende förvärvsintensiteten i flera norrlandsregioner. Det är framför allt män i norra Sverige som fått en påtagligt högre sysselsättningsgrad åren 2002–2011. Bland alla regioner som haft över 10 procent förbättring av förvärvsintensiteten återfinns endast norrlandsregioner. I majoriteten av dessa fall är det männen som ökat sin förvärvsintensitet mest, men i Haparandas, Pajalas, Kirunas, Övertorneås och Gällivares FA-regioner har även kvinnorna haft en ökning med över 10 procent². Kiruna är den FA-region som hade högst förvärvsintensitet i hela landet 2011 (85 procent). En mer detaljerad redovisning av utvecklingen i Sveriges FA-regioner framgår av Tillväxtanalys regionala indikatorer till budgetpropositionen för 2014 som redovisades till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i juli 2013.

² Med FA-regioner avses funktionellt avgränsade arbetsmarknadsregioner baserade på att pendlingen mellan angränsande kommuner uppfyller vissa kriterier (se även Tillväxtanalys rapport 2011:07, Regional tillväxt 2011).

Internationella perspektiv

Sverige är efter Frankrike och Spanien det till ytan tredje största landet i EU och har betydande naturresurser som mineraler, jord, skog, vatten och hav. Dessa är värdefulla både utifrån ett miljömässigt och ett ekonomiskt perspektiv och kan spela en avgörande roll för att nå hållbar tillväxt i Sverige och Europa. Det finns en stor obalans i fråga om var i landet olika produktionsvärden finns. Storstadsregionerna står tillsammans för 57 procent av bruttonationalprodukten, vilket är en betydligt större koncentration än i många andra OECD-länder. Tillväxten sker dock även i mindre regioner och i några fall i en högre takt än i storstadsregionerna. Tillgång till naturresurser är en viktig förklaring till detta och dessutom har områden attraktiva för turism bidragit till utvecklingen.

Sverige blir alltmer integrerat i ett globalt sammanhang, vilket kommer fram i komplexa företagskonstellationer och värdekedjor. Multinationella företag söker sig till vissa marknader eller resurser, kunskaper och kunskaper. Verksamheter med krav på hög kontaktintensitet söker sig till städer med ett stort utbud av olika tjänster och olika kompetens liksom tillgång till en stor marknad för sina produkter samt goda möjligheter till resor inom och utom landet.

Den ekonomiska krisen som började hösten 2008 slog inledningsvis hårdare mot många svenska exportberoende regioner än mot regioner i många andra regioner i OECD-länderna, men återhämtningen i svenska regioner har därefter varit relativt stark.

Den demografiska situationen med en åldrande befolkning är en stor utmaning för många regioner utanför storstadsområdena. De glesbefolkade delarna av landet har i detta avseende större utmaningar än andra delar av landet då tillhandahållandet av välfärdstjänster och service blir extra kostsam och komplex samtidigt som arbetskraftsutbudet kan vara begränsat.

I rapporten ESPON Atlas – Territorial Dimension of the Europe 2020 Strategy³ görs

jämförelser av EU:s NUTS 2 och 3-regioner i förhållande till Europa 2020-målen^{4,5}.

När det gäller målet smart tillväxt mätt som andelen högutbildade ligger Sverige som helhet över målet, medan framför allt norra Mellansverige⁶, mellersta Norrland⁷ och Småland med öarna⁸ har en andel som i dagsläget ligger under EU-målet. Vad gäller målet om andelen unga utan en fullständig gymnasieutbildning har dessa regioner, tillsammans med Stockholm, en andel som är högre än det gemensamma målet för 2020, dvs. maximalt tio procent. Andelen sysselsatta inom vetenskaps- och teknologibranscher ligger över EU-genomsnittet i samtliga regioner, men nivån är särskilt hög i Stockholm och Sydsverige⁹.

Vidare visar ESPON:s rapport att Sverige ligger klart över målet för EU att utgifterna för forskning och utveckling ska uppgå till minst tre procent av BNP. I Sverige, liksom i många andra länder, är dessa satsningar starkt koncentrerade till storstadsregioner. Framför allt i mellersta Norrland, men också i Småland med öarna¹⁰ och norra Mellansverige¹¹ är utgifterna för forskning och utveckling klart lägre än EU-målet.

Under målet inkluderande tillväxt jämförs bl.a. sysselsättningsandel och arbetslöshet. Samtliga svenska regioner ligger över EU-målet om 75 procent sysselsatta i åldersgruppen 20–64 år. Endast Stockholm ligger över det nationella svenska målet om 80 procent. Största avståndet upp till det svenska målet har östra Mellansverige¹², övre Norrland¹³ och mellersta Norrland.

policyutveckling inom ramen för territoriell sammanhållning och utveckling av EU-området.

⁴ Jämförelserna är i normalfallet gjorda för 2010. NUTS 2 sammanfaller i Sverige med de åtta programområdena för EU:s strukturfonder, men NUTS 3 sammanfaller med länsnivån.

⁵ Jämförelser med Europa 2020-målen är endast referenspunkter i analysen och ska inte ses som mål för enskilda regioner.

⁶ Dalarna, Gävleborg och Värmlands län.

⁷ Västernorrlands och Jämtlands län.

⁸ Jönköping, Kronoberg, Kalmar och Gotlands län.

⁹ Skåne och Blekinge län.

¹⁰ Jönköping, Kronoberg, Kalmar och Gotlands län.

¹¹ Dalarna, Gävleborg och Värmlands län.

¹² Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Örebro och Västmanlands län.

¹³ Västerbottens och Norrbottens län.

³ ESPON 2013 (European Observation Network on Territorial Development and Cohesion) är ett EU-program som syftar till att stödja

Arbetslösheten låg 2010 något över EU-genomsnittet i mellersta Norrland, men har därefter minskat så att den 2012 ligger under detta genomsnitt i samtliga regioner. Ungdomsarbetslösheten är dock fortfarande hög i Sverige, även om den minskat något sedan 2010. I östra Mellansverige, Sydsverige, norra Mellansverige, mellersta Norrland och övre Norrland låg den över EU-genomsnittet 2012. När det gäller målen för hållbar tillväxt är det ont om indikatorer som kan jämföras mellan Europas regioner. Det kan dock konstateras att Sverige ligger högst i EU när det gäller andelen förnyelsebar energi, och att denna till stor del produceras i norra Sverige via vattenkraft. Potentialen till ökning av energiproduktion från vindkraft och biobränslen kan också kopplas till ytstore och skogsrika områden.

Sammanfattningsvis jämförs EU-regionernas BNP per capita 2010 samt förändringen i BNP per capita mellan åren 2000 och 2010. Stockholm är en av de europeiska regioner som ligger högst avseende BNP per capita 2010. Övriga regioner i Sverige utom Södermanland och Värmland ligger något över EU:s genomsnitt. De två sistnämnda ligger strax under samma genomsnitt. Dessa regioner är också de enda som har fått en något försämrad situation jämfört med EU-snittet sedan 2000.

Strategier för hållbar regional tillväxt

En central del i den regionala tillväxtpolitiken är ömsesidig samordning av långsiktiga nationella strategier med regionala strategier och program. De skapar bättre förutsättningar för ett långsiktigt hållbart tillväxtarbete eftersom en förbättrad samverkan mellan olika geografiska nivåer skapar effektivare lösningar och främjar synergier mellan aktörer och sektorer.

Nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013 är under åren 2007–2013 en plattform för helhetssyn och sektorssamordning för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning. Regeringen har även i skrivelsen Strategiskt tillväxtarbete för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning (skr. 2009/10:221) tydliggjort inriktningen av den regionala tillväxtpolitiken.

I december 2012 lämnades en andra uppföljning till Europeiska kommissionen av En

nationell strategi för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013¹⁴. Denna uppföljning har sammanfattats och redovisats till riksdagen i regeringens skrivelse (skr. 2012/13:154) Strategiskt tillväxtarbete för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning – en sammanfattning av Nationell strategisk rapport för Sverige 2012. Denna nya skrivelse ska ses som ett komplement till den tidigare mer omfattande skrivelsen (skr. 2009/10:221). Uppföljningen visar hur genomförandet och resultaten har utvecklats under 2009–2012 samt hur strategin har fört det regionala tillväxtarbetet framåt.

Inom ramen för regeringens uppdrag att aktivt bidra till genomförandet av EU:s strategi för Östersjöregionen återrapporterade ett antal myndigheter till Regeringskansliet (Justitie-, Utrikes-, Försvars-, Social-, Utbildnings-, Landsbygds-, Miljö- Närings-, Kultur- och Arbetsmarknadsdepartementen) i januari 2013 om arbetet. I april 2013 inkom Tillväxtverket (Vägen till en Östersjöregion. Delrapport 4) med en sammanställning av myndigheternas rapportering till Regeringskansliet (Näringsdepartementet). Rapporteringen visar på ett brett svenskt deltagande som omfattar i princip samtliga insatsområden. Arbetet med strategin integreras alltmer i myndigheternas ordinarie verksamhet, även om förutsättningarna för att integrera en Östersjödimension skiljer sig åt mellan olika sektorer. Strategiarbetet ger också upphov till samarbeten inom Sverige, främst i form av tvärsektoriella samarbeten mellan svenska myndigheter, men också flernivå-samarbeten mellan nationell, regional och lokal nivå. Sedan förra rapporteringen har Europeiska kommissionen antagit en ny handlingsplan för strategin som innebär omdefinierade mål och klarare struktur.

I skrivelsen En strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder (skr. 2008/09:167, 2008/09:NU19, rskr. 2008/09:267) slog regeringen fast att Sveriges landsbygd är en viktig resurs för hela landets utveckling och

¹⁴ Nationell strategisk rapport för Sverige 2012 – om Sveriges nationella strategiska referensram: En nationell strategi för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013. Fortsättningsvis benämnd som uppföljningen eller den strategiska rapporten.

hållbara tillväxt samt att arbetet med landsbygdsfrågor ska bedrivas fortlöpande inom alla politiska områden. Utifrån skrivelsen har regeringen utvecklat arbetet genom landsbygds-säkring, ett arbetssätt som syftar till att stärka samverkan inom Regeringskansliet ytterligare avseende landsbygdsfrågor. Under 2012 har regeringen hållit två landsbygdsforum, som syftar till att öka dialogen mellan regeringen och landsbygdens aktörer.

Strategier för länens utveckling

Strategin för länets utveckling ska utgöra en samlad strategi för ett eller flera läns regionala tillväxtarbete. Strategiernas syfte är att binda samman olika planeringsprocesser med betydelse för en hållbar regional tillväxt och underlätta samverkan mellan länen. De ska även ligga till grund för en dialog mellan den nationella och regionala nivån om centrala frågor för en hållbar regional tillväxt. Ansvariga för samordningen av det regionala tillväxtarbetet i länen utarbetar, samordnar och bidrar till genomförandet av strategier för länets utveckling i samverkan med berörda aktörer på lokal, regional, nationell och internationell nivå. Det regionala tillväxtarbetet består bland annat av att strategier utarbetas och genomförs. Den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013 är vägledande för det regionala tillväxtarbetet. Strategierna omfattar bl.a. övergripande mål och inriktning för det regionala tillväxtarbetet. Dessa utvecklingsstrategier ingår ofta i en logisk kedja av program och strategier som från EU-nivån sträcker sig till lokal nivå. Strategierna är vägledande och ligger till grund för vissa regionala och lokala program som exempelvis länstransportplaner, energiplaner och lokala översiktsplaner. Länens strategier ska således bidra både till att fastställa regionala mål för det regionala tillväxtarbetet och bidra till att målet för den regionala tillväxtpolitiken uppfylls.

Under 2012 tog fyra län beslut om nya strategier och under 2013 avser sex län ta beslut om nya strategier. Samtliga strategier som det nyligen har fattats beslut om, inklusive de som avses att beslutas inom det närmaste året, förhåller sig till målen i Europa 2020-strategin och sträcker sig fram till 2020 eller längre.

De utmaningar som är vanligt förekommande är länens behov av kompetensförsörjning, näringslivsutveckling genom innovation och entreprenörskap, ökad tillgänglighet till kollektivtrafik och till it-tjänster med hög kapacitet. Det prioriteras också insatser för att göra länen mer attraktiva genom att skapa förutsättningar för en god hälsa, tilltalande närmiljö och fritidsaktiviteter, jämlikhet och integration med ambitionerna att öka nivån av nyinflyttade invånare. En ytterligare prioritering är att främja en ökad grad av turism.

Ytterligare ett område som lyfts fram är det regionala ledarskapet. Ett fungerande regionalt ledarskap bidrar till att skapa sektorsöver-skridande samarbeten där regionens gemensamma målsättningar och samverkan kan bidra till synergieffekter. Det regionala ledarskapet kan även bidra till att samordna länens inter-regionala och internationella arbete.

Attraktionskraft Sverige – goda livs- och boendemiljöer

Regeringens initiativ Attraktionskraft Sverige lanserades i april 2012. Under perioden 2012–2014 genomför regeringen initiativet i syfte att lyfta och främja förutsättningarna för att utveckla attraktiva livs- och boendemiljöer. Arbetet utgår från antagandet att Sveriges hållbara tillväxt inte enbart är beroende av näringslivets villkor. Den är också beroende av de miljöer människor bor och verkar i.

Den nationella, regionala och lokala förmågan att attrahera, behålla och utveckla kompetenser, företag och kapital är avgörande förutsättningar för utvecklingskraft och näringslivets konkurrenskraft. Att främja förutsättningar för goda livs- och boendemiljöer är en del i det arbetet.

Attraktionskraft Sverige är den arena för dialog och det sammanhang där regeringen kan tydliggöra hur politiken bidrar till att främja attraktiva livs- och boendemiljöer.

Arenan formas genom såväl fysiska som digitala möten. Regeringskansliet (Näringsdepartementet) har utvecklat en webbaserad anslagstavla för erfarenhetsutbyte och kunskaps-spridning. Parallellt med utformandet av den nationella arenan för dialog inom Attraktionskraft Sverige har Regeringskansliet (Näringsdepartementet) deltagit vid lokala och regionala

dialoger som handlar om utvecklandet av attraktiva boende- och livsmiljöer. Attraktionskraft Sverige har varit ett tema vid nationellt forum för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning (se under rubriken Dialog för hållbar regional tillväxt nedan).

Attraktionskraft Sverige fokuserar på fem områden: kommersiell service, kultur, fritid och det civila samhället, digital kapacitet och tillgänglighet, kulturella och kreativa näringar, destinationer och upplevelser samt boendemiljöer.

I november 2012 inleddes samverkan mellan Regeringskansliet och Sveriges Kommuner och Landsting, Småkom, Företagarna, Arena för tillväxt, Lantbrukarnas riksförbund samt Visita kring regeringens initiativ för ökad attraktionskraft. En stor del av samarbetet har fokuserat på planering av Attraktionskraftsdagen som genomfördes i maj 2013.

I februari 2013 genomfördes också ett första dialogmöte med regionala företrädare och berörda myndigheter där goda exempel lyftes och erfarenheter utbyttes.

Regeringen verkade även i budgetpropositionen för 2013 för stärkt attraktivitet i landets regioner, både för människor och företag. Några exempel på åtgärder är satsning på utbyggnad av snabbt bredband på landsbygden, utökad satsning i den statliga transportinfrastrukturen, stöd till förbättrad utveckling i utsatta stadsdelar i kommuner som omfattas av den urbana utvecklingspolitiken, flera insatser för att främja ökad tillgång till bostäder och bl.a. främja byggandet av student- och ungdomsbostäder, fortsatt satsning på hållbar destinations-utveckling samt stöd till kulturhuvudstadsåret i Umeå 2014. Utöver dessa satsningar har Naturvårdsverket och Boverket i december 2012 fått i uppdrag att göra en utvärdering och en översyn av utfall och tillämpning av de nya strandskyddsreglerna. Uppdraget ska redovisats till Regeringskansliet (Miljödepartementet och Socialdepartementet) i oktober 2013. I mars 2013 beslutade regeringen också att tillsätta en delegation för en långsiktig tillämpning av strandskyddsreglerna. Delegationen ska utföra och samordna en kunskaps- och informationsinsats samt utgöra en arena för erfarenhetsutbyte och dialog när det gäller frågor om tillämpningen av strandskyddsreglerna. Uppdraget ska slutredovisas till

regeringen i december 2015. Regeringen har även i skrivelsen Mål för friluftslivspolitik (skr. 2012/13:51) betonat att friluftsliv samt natur- och kulturturism bidrar till att stärka den lokala och regionala attraktiviteten och medverkar till en stark och hållbar utveckling och regional tillväxt. Vidare har Tillväxtverket och Boverket, i mars 2013, fått i uppdrag att under 2013–2015 genomföra ett program för stärkt lokalt och regionalt samspel mellan fysisk planering och näringslivsutveckling.

Det är av stor vikt att regionala och lokala aktörer samverkar i arbetet med att skapa en god tillgänglighet till service. Regeringen har därför i maj 2013 fattat beslut om genomförandet av regionala serviceprogram under perioden 2014–2018. Inom ramen för dessa program ska en fortsatt samordning ske mellan aktörer och insatser som genomförs i syfte att öka tillgängligheten till service i gles- och landsbygder för kvinnor, män och företag.

För att nå målet att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter stödjer regeringen exempelvis frivilliga initiativ till regionala digitala agendor. Bakgrunden är att en hög användning av it, internet och en väl utbyggd it-infrastruktur i alla delar av landet kan bidra till Sveriges hållbara tillväxt, konkurrenskraft och innovationsförmåga. Ett utvecklat informationssamhälle stärker den lokala och regionala utvecklingskraften och kan bidra till att skapa fler och växande företag.

Utvecklad styrning och samverkan

En utvecklad styrning av enskilda statliga myndigheter och samordningsuppdrag till flera statliga myndigheter och aktörer på nationell, regional och lokal nivå är betydelsefullt för att främja det regionala tillväxtarbetets förutsättningar. En styrning som främjar flernivåsamverkan syftar till att stärka genomförandet av nationella och regionala strategier, förbättra samordningen och skapa synergieffekter mellan olika finansiella resurser samt mellan regionala och nationella program och insatser.

Dialog för hållbar regional tillväxt

Ett ökat regionalt ansvar och inflytande över frågor av betydelse för hållbar regional tillväxt ställer krav på ett väl fungerande samspel mellan den lokala, regionala och nationella nivån. En kontinuerlig dialog, både på politisk nivå och på tjänstemannanivå, är en viktig förutsättning för detta samspel. Syftet med dialogerna är bl.a. att utveckla styrningen, identifiera gemensamma utvecklingsmöjligheter, utmaningar och prioriteringar samt utveckla och sprida kunskap om den regionala tillväxtpolitiken.

Sedan 2007 finns ett nationellt forum för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning. Politiska företrädare i respektive län deltar i forumet tillsammans med representanter för regeringen. Under senare tid har forumet fokuserat på områden såsom kompetensförsörjning, forsknings- och innovationspropositionen (prop. 2012/13:30, bet. 2012/2013:NU6, rskr. 2012/2013:153), grön ekonomi, innovationsupphandling, EU:s tillväxt- och sysselsättningsstrategi Europa 2020, propositionen Investeringar för ett starkt och hållbart transportsystem (prop. 2012/13:25, bet. 2012/13:2:TU2, rskr. 2012/2013:19), den framtida sammanhållningspolitiken samt Attraktionskraft Sverige.

Det har dessutom genomförts en omfattande dialog och ett förankringsarbete med ett stort antal aktörer på lokal, regional och nationell nivå om den framtida sammanhållningspolitiken. Syftet med dialogerna har bl.a. varit att få inspel till programperioden 2014–2020 avseende dess inriktning och genomförande. En särskild dialog har genomförts med näringslivets organisationer med fokus på hur de ser på sitt och sina medlemmars deltagande i genomförandet av strukturfondsprogrammen under perioden 2014–2020. Dialogerna ger ökad kunskap om regionala förutsättningar som bör beaktas och underlag för nationella övergripande prioriteringar.

EU-kommissionen har föreslagit att varje medlemsland ska utarbeta en strategi för användningen av EU-medel 2014–2020, en s.k. partnerskapsöverenskommelse, för att främja samordningsmöjligheter mellan struktur- och

investeringsfonderna¹⁵. Inom ramen för detta arbete har regeringen under hösten 2012 och våren 2013 fört dialoger med aktörer på lokal och regional nivå, näringslivets och arbetsmarknadens organisationer, företrädare för civilsamhället samt myndigheter. De förda dialogerna har bidragit till arbetet med att utforma och förankra partnerskapsöverenskommelsens prioriteringar och innehåll.

I november 2012 lanserades dessutom Strukturfondsbloggen för att öka tillgängligheten och transparensen kring arbetet inför den kommande programperioden 2014–2020 inom EU:s sammanhållningspolitik¹⁶.

Under våren 2013 har även en dialog med regionala aktörer förts med anledning av den genomlysning av fördelningsnyckeln för anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* som aviserades i budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1). Inom ramen för arbetet med genomlysningen har de regionala aktörerna under våren även haft möjligheter att lämna skriftliga synpunkter till Regeringskansliet (Näringsdepartementet).

Myndigheternas medverkan i genomförandet av den regionala tillväxtpolitiken

Statliga nationella myndigheter har i uppdrag att främja goda förutsättningar för hållbar tillväxt lokalt och regionalt. Regeringen har därför tidigare lyft behovet av att nationella myndigheter förtydligar sin roll i det regionala tillväxtarbetet. Som ett led i detta fick ett antal statliga myndigheter i regleringsbrev för 2010 och 2012 i uppdrag att ta fram en långsiktig intern strategi som ska vägleda myndigheten i dess arbete med hållbara regionala tillväxtfrågor¹⁷.

¹⁵ Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden.

¹⁶ se <http://www.naringsbloggen.se/strukturfonder/>

¹⁷ Uppdrag om intern strategi lämnades till Post- och telestyrelsen, Vinnova, Invest Sweden, Myndigheten för yrkeshögskolan, Boverket, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet och Statens Kulturråd i regleringsbrev för 2010. Uppdrag om intern strategi lämnades till Energimyndigheten, Statens jordbruksverk och Skogsstyrelsen i regleringsbrev för 2012. Även Svenska ESF-rådet fick ett likartat uppdrag i regleringsbrevet för 2012.

I redovisningarna från 2010 lyfte myndigheterna vikten av att också kartlägga de regionala aktörernas behov och prioriteringar i dess samverkan med myndigheter. Regeringen gav Tillväxtverket i uppdrag att utföra denna kartläggning enligt regleringsbrev för 2012. Uppdraget genomfördes i samråd med berörda myndigheter och återrapporterades till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i december 2012. Enligt kartläggningen framhåller de aktörer som har ansvar för regionalt tillväxtarbete vikten av att nationella myndigheter känner till strategier för länens utveckling och förstår deras roll som gemensamt kunskapsunderlag. Det är värdefullt att myndigheterna ser länet och strategin för länets utveckling i ett nationellt sammanhang men också att myndigheterna uppmärksammar att strategins främsta värde är processen kring framtagande, genomförande och uppföljning. Vissa regionala aktörer upplever att det blivit lättare att möta nationella myndigheter med stöd av de regionala processerna samtidigt som det konstateras att det är relativt ovanligt att statliga myndigheter medverkar i arenorna kopplade till dessa. Därför efterfrågas nationell samordning för att underlätta mötet mellan regional och nationell nivå.

Utöver behov av dialog framhåller regionerna ömsesidigt behov mellan myndigheter och regioner av fördjupad kunskap om varandra. De regionala aktörerna ser behov av att de statliga myndigheterna bygger upp en regional medvetenhet som bl.a. innefattar kunskap om vad som främjar en hållbar regional tillväxt.

Att myndigheterna arbetar med regionalt anpassad statistik och kunskap är ett tredje genomgående behov. Det handlar om att ge utrymme för bl.a. analysmyndigheter att samspela med den regionala nivån samt att bygga upp en nationell analysstruktur som kunskapsmässigt backar upp länen. Det finns även regionala behov av medel till metod och kunskapsutveckling inom samtliga områden och särskilt till frågor som kopplar samman fysisk planering med regionalt tillväxtarbete.

Inom samtliga av nationella strategins prioriteringar finns fungerande dialog och samverkansformer, särskilt inom Innovation och förnyelse samt Tillgänglighet. Inom Kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud, en av de främsta utmaningarna för regionerna, finns behov av att förstärka ett regionalt perspektiv hos myndigheterna.

Ytterligare utvecklingsbehov är ökat regionalt fokus i de utlysningar som nationella myndigheter gör och i vissa fall stärkt koordinering av nationella initiativ och insatser samt förbättrad samordning mellan politikområden inom Regeringskansliet.

I redovisningen av uppdraget beskriver Tillväxtverket möjligheten att, med utgångspunkt i de regionala tillväxtprocesserna, skapa möjlighet för myndigheterna till ett mer systematiskt upplägg för samverkan. De regionala behoven i strategiprocesserna är likartade över landet och följer samma fas (planering, genomförande, uppföljning) och detta kan utgöra startpunkt för myndigheternas medverkan.

För att erbjuda en arena för samverkan mellan myndigheter och de aktörer som har ansvar för det regionala tillväxtarbetet har Tillväxtverket, på uppdrag av regeringen, under 2012 verkat för att involvera de statliga myndigheterna i sitt arbete och i dialogerna med länen. Under 2012 har ett antal statliga myndigheter sammanförts med de aktörer som har ansvar för det regionala tillväxtarbetet i länen, i syfte att bidra till att utveckla den nationella nivåns medverkan.

Nationella statliga myndigheter har haft i uppdrag, enligt regleringsbrev för 2011, att återrapportera medverkan i genomförandet av den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013. Rapporteringarna redovisades till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i mars 2012 och har utgjort viktiga underlag för genomförandet av det uppdrag som regeringen gav till Tillväxtverket i februari 2012, om att följa upp den nationella strategin. Med utgångspunkt i Tillväxtverkets rapport överlämnade regeringen i december 2012 en strategisk uppföljning av den nationella strategin till kommissionen samt därefter en skrivelse (skr. 2012/13:154) till riksdagen.

Flera nationella myndigheter har i regleringsbrevet för 2013 fått i uppdrag att bistå Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i förberedelser inför programperioden 2014–2020 för EU:s sammanhållningspolitik och politiken för landsbygds- samt havs- och fiskerifonden inklusive arbetet med en partnerskapsöverenskommelse med EU-kommissionen. Myndigheterna ska också utifrån sitt ansvarsområde bistå de regionala aktörer som fått i

uppdrag att utarbeta förslag till struktur-fondsprogram eller motsvarande.

Tillväxtverket har i samarbete med Regeringskansliet (Näringsdepartementet) tagit initiativ till att verka för ett bra samspel genom att samordna myndigheterna med de regionala processerna för framtagande av förslag till regionala struktur-fondsprogram. För att främja förutsättningarna för samverkan arbetar Tillväxtverket även med att utveckla och testa nya former, system och metoder för samverkan mellan olika aktörer och nivåer.

Miljödriven näringslivsutveckling för ökad konkurrenskraft

Inom det regionala tillväxtarbetet bedrivs verksamheter för att stimulera företag till miljödriven näringslivsutveckling och användning av miljöhänsyn som medel för att stärka näringslivets konkurrenskraft och därmed bidra till en grön ekonomi.

Tillväxtanalys rapport Privat riskkapital och cleantech lämnades till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i november 2012. Rapporten är en delredovisning inom ramen för uppdraget Förutsättningar för grön strukturomvandling som myndigheten fick i uppdrag i regleringsbrev för 2012. Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i december 2014.

Enligt rapporten står riskkapital för en liten andel av de totala investeringarna i Sverige, mindre än en procent. Totalt investerades cirka 31 miljarder kronor per år från 2007 till 2012 varav ungefär 872 miljoner kronor per år var inom cleantech¹⁸. Trots den relativt sett ringa omfattningen kan riskkapitalinvesteringar ha stor betydelse för kommersialisering av nya varor, tjänster eller processer, vilket i sin tur kan bidra till strukturomvandling och tillväxt. Riskkapitalets styrka är att det söker identifiera innovationer med hög tillväxtpotential. Enligt rapporten är cleantech, företrädesvis energisektorn, mindre attraktiv för privat riskkapital. Orsaken är att investeringarna inom

cleantechsegmentet, och då i första hand energisektorn, upplevs som kapitalintensiva, långsiktiga, dyra att skala upp och att risker kopplade till teknik och politik är högre. Privata riskkapitalister med begränsad tillgång till kapital föredrar därför mindre kapitalintensiva investeringar som ger snabbare avkastning och där risker är lägre. I rapporten pekas på behovet av ytterligare kunskap för att utforma en investeringsstrategi, där privat riskkapital utgör en av komponenterna, för ökade miljöteknikinvesteringar. Det finns även en s.k. politikrisk dvs. risken att politiska beslut inte står sig över tid vilket hämmar investeringar.

Som ett led i att ytterligare främja och utveckla det regionala klimat- och energiarbetet samt nyttja det för att främja en miljödriven tillväxt beslutade regeringen i augusti 2010 att utse Norrbotten, Dalarna och Skåne till pilotlän för grön utveckling. Pilotlänen har haft i uppdrag att utveckla arbetsmetoder och verktyg samt dela med sig av sina erfarenheter och ge vägledning till andra län. De tre pilotlänen har i var sin slutrapport redovisat genomförda aktiviteter, slutsatser och rekommendationer för det fortsatta arbetet till Regeringskansliet (Miljödepartementet och Näringsdepartementet) i juni 2013. Pilotlänen ser ett behov av bättre samarbete mellan ansvariga nationella myndigheter och regional nivå i syfte att ge regional och lokal nivå samstämmiga signaler, vägledning, arbetsmetoder och verktyg. Energi- och klimataspekter behöver enligt pilotlänen kopplas ihop bättre med t.ex. det regionala tillväxtarbetet och fysisk planering. Att regionala aktörer etablerar och stödjer långsiktiga samverkansforum inom klimat- och energiområdet kan bidra till bättre samordning och ett effektivare genomförande av åtgärderna.

Stärkt arbete med kompetensförsörjning

Tillväxtanalys fick i 2012 års regleringsbrev i uppdrag av regeringen att (i) analysera hur de regionala kompetensplattformarna uppfyller sitt syfte och (ii) vidareutveckla de strategier för arbetskrafts- och kompetensförsörjning som presenterades i rapporten Regionernas arbetskraftsförsörjning (Tillväxtanalys). Uppdraget delredovisades till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i juni 2012 och slutredovisades i mars 2013 (Strategier för

¹⁸ Med cleantech avses enligt Tillväxtanalys miljöteknik med viss innovationshöjd och kommersialiseringspotential.

arbetskrafts- och kompetensförsörjning). I redovisningarna framgår att samtliga län anser att de i hög eller mycket hög utsträckning har möjlighet att bidra till en stärkt regional kompetensförsörjning genom de regionala kompetensplattformarna. Det finns dock flera utvecklingsområden, t.ex. fortsatt förankringsarbete, metodutveckling och hur hållbarhetsperspektiven bättre kan integreras i arbetet. Regeringen beslutade därför i december 2012 att under perioden 2013–2016 genomföra insatser om minst 60 miljoner kronor för att förstärka och vidareutveckla de regionala kompetensplattformarna som viktiga verktyg för en förbättrad kompetensförsörjning i hela landet.

Tillväxtverket har i december 2012 av regeringen fått i uppdrag att samordna insatsen, och de regionalt tillväxtansvariga aktörerna i länen kan genom ett ansökningsförfarande ansöka om medel för att utveckla insatser med bl.a. följande inriktning:

- Utveckling av metoder och arbetsformer.
- Skapa en bred förankring av och deltagande i arbetet hos relevanta aktörer på lokal, regional och nationell nivå.
- Utveckla integrations- och jämställdhetsperspektiven i kompetensförsörjningsarbetet.

Ett annat utvecklingsområde är behovet av att skapa strategier för att bättre kunna möta kompetensförsörjningsbehovet i snabbt expanderande näringar som t.ex. gruvnäringen. För detta område har regeringen avsatt medel till nio särskilt berörda län vilket framgår i Sveriges mineralstrategi som regeringen fattade beslut om i februari 2013.

Fysisk planering som ett verktyg för hållbar regional tillväxt

Samverkan mellan olika geografiska nivåer och sektorsområden är av stor betydelse för hållbar regional tillväxt. Mot denna bakgrund fick Tillväxtnalys i regleringsbrevet för 2012 i uppdrag att analysera potentialen och identifiera utvecklingsbehov för en ökad samverkan mellan de regionala utvecklingsprogrammen och kommunernas översiktsplaner. Uppdraget redovisades till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i februari 2013. I rapporten Kommunal översiktsplanering och regionala

utvecklingsprogram konstaterar Tillväxtnalys att den fysiska planeringen har en central roll för näringslivsutveckling och ökad lokal och regional attraktionskraft. De synliggör också behovet av en samhällsplanering som utgår från funktionella regioner, då arbets- och bostadsmarknader sällan följer administrativa kommun- och länsgränser. Sammantaget skapar detta, enligt Tillväxtnalys, ett behov av att öka samordningen mellan det lokala och regionala tillväxtarbetet och den fysiska planeringen, liksom stärka samarbetet mellan den lokala och regionala nivån. Tillväxtnalys ser därför behov av att kommunerna i högre utsträckning tar hänsyn till mellankommunala och regionala förutsättningar i arbetet med den fysiska planeringen, samt att de aktörer som ansvarar för det regionala tillväxtarbetet arbetar mer med rumsliga perspektiv i strategierna för regional utveckling.

Som ett led i detta fick Tillväxtverket och Boverket, i mars 2013, i uppdrag att genomföra ett program för stärkt lokalt och regionalt samspel mellan fysisk planering och näringslivsutveckling. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet och Socialdepartementet) senast i mars 2016. I regleringsbrevet och villkorsbeslutet för 2013 fick dessutom länsstyrelser och de aktörer som har ansvar för det regionala tillväxtarbetet i respektive län i uppdrag respektive erbjudande att bl.a. redovisa hur det ömsesidiga sambandet mellan det regionala tillväxtarbetet och kommunernas översiktsplanering har utvecklats. Redovisningen ska även innefatta hur det regionala tillväxtarbetet inklusive arbetet med det regionala trafikförsörjningsprogrammet och länsplanerna för regional transportinfrastruktur har samordnats med kommunernas översiktsplanering. Boverket har i uppdrag att sammanställa och slutredovisa uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast i mars 2014.

Dessutom har Trafikverket inom ramen för åtgärdsplaneringen fått i uppdrag att komma med förslag på åtgärder för förbättrad samordning mellan berörda aktörer inom områdena tillväxt och samhällsplanering. Trafikverket ska beakta att det, enligt regeringen, finns behov av stärkt samordning både mellan nationell, regional och lokal nivå och mellan olika sektorsområden inom dessa nivåer.

För att bl.a. stärka det regionala perspektivet i kommunernas riktlinjer för bostadsförsörjning gav regeringen i april 2012 Boverket i uppdrag att göra en översyn av lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Boverkets rapport har remissbehandlats och i juni 2013 fattade regeringen beslut om propositionen En tydligare lag om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (prop. 2012/13:178, se vidare under utg. omr. 18, avsnitt 3.5.2 Resultat – Bostadsmarknaden). I augusti 2013 beslutade regeringen kommittédirektiv Regional planering och bostadsförsörjning (dir. 2013:78). En parlamentarisk kommitté ska tillsättas för att bl.a. utvärdera systemet med regionplanering enligt 7 kap. plan- och bygglagen (2010:900). Se vidare under utg. omr. 18, avsnitt 3.5.6 Analyser och slutsatser.

Handlingsplan för en jämställd regional tillväxt 2012–2014

Regeringen beslutade i mars 2012 om en handlingsplan för en jämställd regional tillväxt som ska gälla under perioden 2012–2014. Handlingsplanen innehåller regeringens åtgärder för att skapa bättre förutsättningar att arbeta med jämställdhet i det regionala tillväxtarbetet.

En åtgärd i handlingsplanen var att ta fram och genomföra regionala handlingsplaner för att jämställdhetsintegrera tillväxtarbetet i respektive län 2012–2014. En handlingsplan har utarbetats i respektive län och genomförandet har påbörjats.

Tillväxtverket fick i uppdrag att utgöra ett nationellt stöd i länens arbete genom utbildning, erfarenhetsutbyte och goda exempel. Detta arbete pågår och inkluderar följeforskning.

Tillväxtverket fick i mars 2012 i uppdrag av regeringen att utarbeta förslag på åtgärder som skapar förutsättningar för en mer jämställd resursfördelning vad avser beviljande av företagsstöd som medfinansieras av anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder*, inklusive stöd från Tillväxtverkets program Produktutveckling i små företag – av varor och tjänster. Tillväxtverket har i mars 2013 slutredovisat uppdraget till Regeringskansliet (Näringsdepartementet). I rapporten Hur kan företagsstöden bli mer jämställda? lämnas förslag till åtgärder för att skapa en mer jämställd resursfördelning av företagsstöden. Dessutom beskrivs ett antal goda exempel på såväl nationell

som regional nivå. De viktigaste åtgärderna vilka bör ske på nationell nivå avser bl.a. arbete med normer, riktade informationsinsatser och utveckling av regelverk, särskilt avseende mottagande branscher. På regional nivå föreslås även utveckling av uppföljningssystem och kompetenshöjningar.

Integration och mångfald i tillväxtarbetet

Tillväxtverket fick i regleringsbrev för 2012 i uppdrag att göra en översyn av hur man regionalt arbetar för att ta till vara kompetens, företagande och entreprenörskap hos personer med utländsk bakgrund i det regionala tillväxtarbetet. Uppdraget redovisades (Från ord till handling – integration och mångfald i ett tillväxtperspektiv) i december 2012 och lyfter bl.a. fram behovet av bättre samordning och tydligare arbetsfördelning mellan berörda aktörer på lokal, regional och statlig nivå samt tydligare riktlinjer och uppdrag till ansvariga regionala aktörer i arbetet med integration för hållbar tillväxt. En annan utmaning som identifierats är att få lyckade projekt att fortleva i ordinarie, mer långsiktig verksamhet. I rapporten konstateras att integration ses som ett tydligt redskap i länens arbete för kompetensförsörjning och att flera län nu genomför särskilda strategier för mångfald inom ramen för kompetensplattformarna.

Nordiskt regionalpolitiskt samarbete

Inom ramen för det nordiska samarbetet i Nordiska ministerrådet har genomförandet av ett regionalpolitiskt samarbetsprogram 2009–2012 avslutats under 2012. Arbetet har resulterat i erfarenhetsutbyte och kunskapsutveckling och har handlat om stads- och landsbygdsfrågor, gränsöverskridande samarbete samt utveckling av den framtida regionalpolitiken. En nordisk gränsöverskridande tillgänglighetsdatabas med kartfunktion (Pin Point Norden) har vidareutvecklats. Denna möjliggör analyser av bl.a. befolkningsunderlag samt potential för samordning av serviceutbud, räddningstjänst och kommunikationer.

Regeringen har även inom ramen för Nordiska ministerrådets arbete tagit initiativ till ett program för demografiskt betingade

utmaningar och möjligheter. Det har resulterat i en handbok som bl.a. innehåller 150 exempel på hur man i län och kommuner arbetar med demografifrågor samt interaktiva kartor där de kan se hur de ligger till avseende bland annat demografisk struktur och sårbarhet. En utlysning av nordiska projektmedel inom programmet har också genomförts för att bidra till ytterligare metodutveckling och goda exempel.

För det fortsatta arbetet har ett nytt nordiskt regionalpolitiskt samarbetsprogram för perioden 2013–2016 utarbetats under 2012. Genomförandet av programmet ska ske inom områdena demografi och välfärd, grön tillväxt och utveckling av Arktis.

Ökat fokus på lärande

Aktörer med ansvar för det regionala tillväxtarbetet i samtliga län har enligt uppdrag från regeringen i december 2010 upprättat en plan för uppföljning, utvärdering, analys och lärande (lärandeplan) av det regionala tillväxtarbetet i länet. Tillväxtanalys har i regleringsbrev för 2011 fått i uppdrag att lämna förslag till hur lärandet inom den regionala tillväxtpolitiken kan utvecklas. Tillväxtanalys rapport Att utveckla regionernas lärande lämnades till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i februari 2013. Rapporten visar att det regionala tillväxtarbetet är ett komplext system av aktörer, program och processer. Behovet av kunskap, analys och utvärdering ser olika ut i olika delar av systemet, vilket man behöver förhålla sig till när det gäller att skapa lärandeprocesser. Det är viktigt att skapa kontinuitet i lärandeprocessen genom att förankra arbetsformer där lärande ingår som en tydlig del i utvecklingen av kvaliteten i den regionala tillväxtpolitiken.

I det fortsatta arbetet med att följa upp och revidera lärandeplanerna rekommenderar Tillväxtanalys att man regionalt ska ha en framåtriktad syn, utvärdera den tidigare lärandeprocessen för att identifiera hinder för lärande, klargöra ambitionsnivån och avgränsningarna, planera olika typer av insatser för att stärka alla tre faserna, planerings-, genomförande- och avslutsfasen samt reflektera kring projektens innehåll.

Tillväxtanalys konstaterar vidare att både följeforskning och lärande utvärdering inom

strukturfundsprogrammen har haft en mycket hög ambitionsnivå, vilket har förstärkt lärandet under programperioden 2007–2014. Dessutom drar Tillväxtanalys slutsatsen att det finns problem med att genomföra måluppfyllelseutvärderingar och att det i vissa fall finns metodologiska brister i den följeforskning som genomförts på projektnivå.

Program och verktyg för hållbar regional tillväxt

Regional projektverksamhet

Medel för regional projektverksamhet har under 2012 beviljats av länsstyrelser, samverkansorgan och berörda landsting¹⁹.

Samtliga insatser som inkluderas i redovisningen av regional projektverksamhet är finansierade av anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder*. Insatserna är ofta medfinansierade av anslaget 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013*. Den regionala projektverksamheten är dessutom medfinansierad av olika aktörer, bl.a. statliga myndigheter, samverkansorgan, landsting, kommuner och privata aktörer.

År 2012 uppgick totalt beslutade regionala projektmedel från anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* till 814 miljoner kronor. I diagram 2.1 redovisas verksamhetens fördelning under 2012 på prioriteringarna i den nationella strategin (En nationell strategi för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013). I tabell 2.5 redovisas hur verksamheten har fördelats på respektive län och den nationella strategins prioriteringar. Fördelningen mellan den nationella strategins prioriteringsområden 2012 var följande:

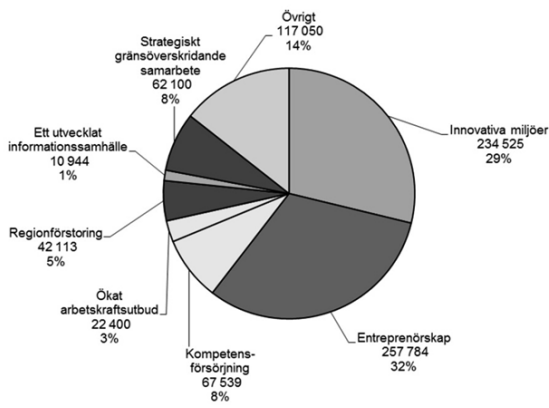
- Innovation och förnyelse, dvs. Innovativa miljöer och Entreprenörskap: 61 procent, 492 miljoner kronor.
- Tillgänglighet, dvs. Regionförstoring och Ett utvecklat informationssamhälle: 6 procent, 53 miljoner kronor.

¹⁹ Se rapporten Uppföljning av regionala företagsstöd och stöd till projektverksamhet, Tillväxtverket juli 2013 (rapport 0158).

- Strategiskt gränsöverskridande samarbete: 8 procent, 62 miljoner kronor.
- Kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud: 11 procent, 90 miljoner kronor²⁰.

I posten övrigt som uppgick till 14 procent, 117 miljoner kronor, finns framför allt insatser som beslutsfattarna har haft svårt att applicera på någon av prioriteringarna samt till uppföljning och utvärdering.

Diagram 2.1 Beslutade regionala projektmedel 2012 från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder, fördelat på nationella strategins prioriteringar, i tusental kronor och procent

Källa: Tillväxtverket.

²⁰ Insatser inom dessa områden sker till stor del inom ramen för det nationella strukturfondsprogrammet, Europeiska socialfonden.

Tabell 2.5 Beslutade regionala projektmedel 2012 från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder fördelat på respektive län och den nationella strategins prioriteringar

Tusentals kronor (avrundade belopp)

Nationell prioritering	Innovation och förnyelse		Kompetensförsörjning och ökat arbetskraftutbud		Tillgänglighet		Strategiskt gränsöverskridande samarbete	Övrigt	Totalt
	Innovativa miljöer	Entreprenörskap	Kompetensförsörjning	Ökat arbetskraftsutbud	Regionförstoring	Ett utvecklat informations-samhälle			
Stockholm	2 580	300	400	1 628	1 075	1 350	77	178	7 588
Uppsala	1 630	2 010	30	180	147	-	1 772	872	6 641
Södermanland	3 736	8 310	2 395	440	-	-	191	599	15 671
Östergötland	4 134	6 203	1 270	200	749	800	1 681	888	15 924
Jönköping	3 387	7 529	4 374	590	2 394	520	911	5 281	24 987
Kronoberg	8 595	3 706	4 249	-	2 530	-	-	1 446	20 526
Kalmar	6 280	6 683	3 166	-	2 106	1 591	1 294	11 850	32 970
Skåne	10 700	6 020	630	364	30	-	92	65	17 900
Halland	5 020	2 894	-	204	-	-	-	814	8 931
Västra Götaland	53 456	16 869	944	-	4 130	-	7 350	8 048	90 797
Gotland	11 622	4 439	-	126	405	1 586	453	512	19 143
Blekinge	15 860	12 835	325	200	3 025	570	1 757	2 025	36 598
Örebro	879	8 314	5 765	400	2 866	-	1 100	4 766	24 090
Värmland	11 060	13 396	13 671	3 025	4 150	50	4 731	3 460	53 543
Västmanland	6 520	10 084	6 205	-	381	-	2 800	4 476	30 467
Dalarna	18 244	42 164	6 958	500	1 300	90	1 775	4 700	75 731
Gävleborg	27 544	29 606	501	6 617	1 200	945	1 585	16 659	84 657
Jämtland	6 061	13 668	3 989	101	2 630	95	1 828	310	28 682
Västernorrland	5 128	13 090	9 240	6 701	663	1 500	7 511	16 246	60 080
Västerbotten	27 809	24 807	1 047	700	6 732	278	17 694	12 584	91 650
Norrbottnen	4 280	24 856	2 380	425	5 600	1 570	7 499	21 271	67 880
Summa	234 525	257 784	67 539	22 400	42 113	10 944	62 100	117 050	814 456

Källa: Tillväxtverket.

De nationella prioriteringarna utgör en grov uppdelning av beslutade insatser när det gäller regionala projektmedel som finansierats genom anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder*. För att ur ett nationellt perspektiv och på ett mer precist sätt kunna följa upp vad beviljade projektmedel används till har 12 ämnesområden och 51 underliggande ämneskategorier definierats. Dessa ämnesområden samt några av ämneskategorierna redovisas i tabell 2.6. Den totala omfattningen är emellertid högre än angivna belopp eftersom insatserna medfinansieras av olika aktörer.

Tabell 2.6 Beslutade regionala projektmedel 2012 från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder, sorterat efter nationella ämnesområden och ämneskategorier

Nationella ämnesområden/ämneskategorier	mnkr
Innovation, varav:	279
Främjande av samarbete, kunskapsutveckling och kunskapsutbyte	105
Utveckling av förutsättningar för innovation ¹	47
FoU-verksamhet i forskningscentrum	76
Främjande av miljövänliga tjänster, varor och produktionsprocesser i små och medelstora företag	19
Stöd till FoU i små och medelstora företag	5
Investeringar i företag som är direkt kopplade till forskning och innovation	0,5
Övriga aktiviteter som bidrar till att främja innovation	26
Entreprenörskap, varav:	217
Insatser för att underlätta start av företag	31
Insatser för utveckling av existerande företag	48
Insatser för ökat internationellt affärsutbyte och stärkta positioner på utländska marknader	23
Kapitalförsörjningsinsatser för små och medelstora företag	8
Information och rådgivning till små och medelstora företag	25
Kompetensutvecklingsinsatser för små och medelstora företag	6
Övriga åtgärder för att stimulera entreprenörskap ²	75
Informationssamhället	10
Transport/regionförstoring ³	74
Energi	17
Turism	50
Kultur	22
Förnyelse av städer	6
Service i gles- och landsbygder	8
Kompetensförsörjning	54
Uppföljning och utvärdering	27
Övriga insatser ⁴	50
Totalt	814

¹ T.ex. utbildnings- och kompetensutvecklingsinsatser.

² T.ex. attitydpåverkande insatser.

³ T.ex. samverkanslösningar mellan olika trafikslag.

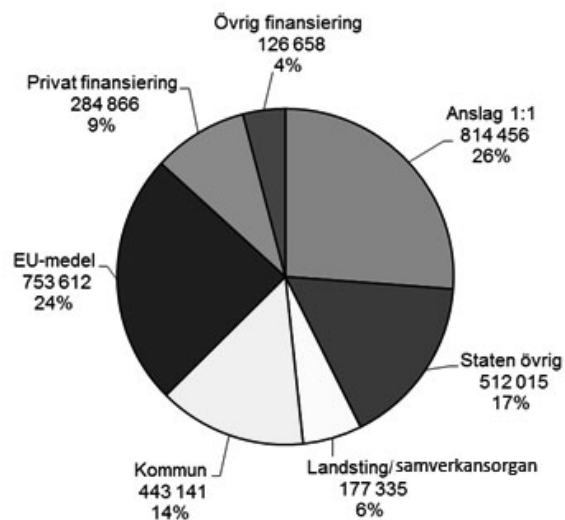
⁴ Insatser som inte passar in i ovanstående delområden.

Källa: Tillväxtverket.

I diagram 2.2 redovisas den totala volymen av beslutade medel till regional projektverksamhet per anslag eller medfinansiar. År 2012 uppgick den till 3 100 miljoner kronor. Av finansieringen kommer bl.a.:

- 43 procent, 1 326 miljoner kronor, från statliga medel, dvs. anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* och staten övrigt²¹,
- 24 procent, 754 miljoner kronor, från EU-medel²²,
- 20 procent, 620 miljoner kronor, från kommuner, landsting och samverkansorgan,
- 9 procent, 285 miljoner kronor, från privat finansiering, samt
- 4 procent, 127 miljoner kronor, från övrig finansiering, bl.a. utländska finansiärer inom EU:s territoriella samarbetsprogram.

Diagram 2.2 Total finansiering av regional projektverksamhet 2012 per anslag/medfinansiar, i tusental kronor och procent

Källa: Tillväxtverket.

EU:s strukturfondsprogram perioden 2007–2013

För programperioden 2007–2013 har Sverige tilldelats medel från EU:s två strukturfonder: Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden (ESF) (se

²¹ Staten övrig innefattar länsstyrelser, myndigheter och andra statligt finansierade organ som stiftelser och statliga bolag. De största finansiärerna inom övrig statlig medfinansiering var 2012 Universitet och Högskolor, Tillväxtverket, Vinnova, Arbetsförmedlingen, Almi Företagspartner AB, Trafikverket och Energimyndigheten.

²² Med EU-medel avses främst medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013, program inom ramen för det europeiska territoriella samarbetet, Europeiska socialfonden perioden 2007–2013 och landsbygdsprogrammet 2007–2013.

utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv). Medlen från ERUF fördelas till ett antal program inom de två målen Regional konkurrenskraft och sysselsättning och Europeiskt territoriellt samarbete. Strukturfonprogrammen för dessa två mål täcker geografiskt hela Sverige.

Regionala strukturfonprogram för regional konkurrenskraft och sysselsättning

De åtta regionala strukturfonprogrammen omfattar perioden 2007–2013 ca 8,4 miljarder kronor. EU-medlen beräknas medfinansieras med nationella offentliga medel om ca 10,3 miljarder kronor och näringslivets medfinansiering beräknas uppgå till ca 3,2 miljarder kronor. Den totala omslutningen för de åtta regionala strukturfonprogrammen beräknas därmed uppgå till ca 21,9 miljarder kronor (EU-medel, svenska offentliga medel samt privat medfinansiering).

Till och med 2012 har det beslutats om medel i de åtta regionala strukturfonprogrammen på ca 8,3 miljarder kronor i EU-medel och på ca 10,2 miljarder kronor i nationell offentlig medfinansiering. Den beslutade privata medfinansieringen uppgår till ca 3,2 miljarder kronor.

Till och med 2012 uppgår utbetalningarna av EU-medel till ca 5,7 miljarder kronor, vilket motsvarar 68 procent av det totala beloppet EU-medel. Utbetalningarna av nationell offentlig medfinansiering uppgår till ca 7 miljarder kronor och motsvarande siffra för de privata medlen är ca 2,2 miljarder kronor t.o.m. 2012.

De mest prioriterade och ekonomiskt största områdena i de regionala strukturfonprogrammen framgår av tabell 2.7. Totalt har ca 5,1 miljarder kronor beslutats inom områdena forskning och utveckling, innovation samt entreprenörskap. Även transportområdet har varit prioriterat.

Tabell 2.7 Fördelning beslutade EU-medel mellan de prioriterade områdena i de regionala strukturfonprogrammen 2007–2013 t.o.m. 2012

Miljoner kronor (avrundade belopp)

Prioriterade områden	Fördelning beslutade strukturfonmedel
Forskning och utveckling, innovation samt entreprenörskap ¹	5 100
Förnybar energi och energieffektivitet	280
Regional attraktivitet och turism	820
Storstad	240
Informationssamhället	530
Transport	1 230
Övrigt	130
Summa	8 330

¹ FoU, innovation och entreprenörskap avser antingen mer generella insatser eller områden som inte finns angivna i tabellen och därför inte kan hänföras till övriga prioriterade sakområden.

Källa: Tillväxtverket.

I tabell 2.8 redovisas de beslutade medlen inom de åtta regionala strukturfonprogrammen fördelat på nationella strategins prioriterade områden.

Tabell 2.8 Fördelning beslutade medel på vissa av den nationella strategins prioriterade områden i de regionala strukturfonprogrammen 2007–2013 t.o.m. 2012¹

Miljoner kronor (avrundade belopp)

Nationella strategins prioriterade områden	Fördelning beslutade strukturfonmedel	Fördelning beslutade nationella offentliga medel ²	Totalt beslutade medel
Innovation och förnyelse	6 391	7 667	14 058
varav:			
Innovativa miljöer	2 656	3 229	5 885
Entreprenörskap	3 735	4 437	8 172
Tillgänglighet	1 909	2 523	4 432
Varav:			
Regionförstoring	1 411	1 972	3 383
Ett utvecklat informationssamhälle	498	552	1 050
Summa	8 300	10 190	18 490

¹ Det prioriterade området kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud finansieras i huvudsak inom det nationella strukturfonprogrammet (ESF). Se tabell 2.10 avseende det prioriterade området strategiskt gränsöverskridande samarbete. En liten del av de regionala strukturfonprogrammets medel, ca 38 miljoner kronor hänförs till det prioriterade området strategiskt gränsöverskridande samarbete och redovisas inte i här.

² I dessa belopp ingår bl.a. medfinansieringen från anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder*.

Källa: Tillväxtverket.

Insatser för ökat utbud av riskvilligt kapital inom de åtta regionala strukturfonprogrammen
Inom ramen för de åtta regionala strukturfonprogrammen har det för åren 2009–2014

avsatts EU-medel till insatser som syftar till att öka det regionala utbudet av riskvilligt kapital till nya och växande små och medelstora företag. Totalt avses ca 2,4 miljarder kronor satsas i företag, varav ca 0,6 miljarder kronor från de åtta regionala strukturfondsprogrammen, ca 0,6 miljarder kronor från nationella offentliga aktörer och ca 1 miljard kronor från privata aktörer. Kapitalet har hittills främst gått till marknads-, produkt- och kompetensutveckling inom företagen. Möjligheten att besluta om medel till projekt för att förbättra kapitalförsörjningen för företag är ett led i att ge finansiering i andra former än bidrag, såsom lån, garantier och riskkapital.

Inflödet av investeringsförslag från företag till fondprojekten har ökat gradvis under hela satsningen. Från totalt 496 inkomna förslag 2009 hade 2 560 investeringsförslag inkommit till och med 2012. Totalt 204 investeringar för ca 1,9 miljarder kronor har genomförts till och med 2012. Cirka 64 procent av EU-medlen avsatta för detta ändamål är därmed investerade.

Uppgiften för riskkapitalprojekten är huvudsakligen att lägga grunden för en struktur av investerare regionalt som är villiga att satsa i nya växande företag.

De största medfinansierarna inom de åtta regionala strukturfondsprogrammen

De 20 största nationella offentliga medfinansierarna inom de åtta regionala strukturfondsprogrammen står för knappt 4,5 miljarder kronor av den totala medfinansieringen på drygt 13,3 miljarder kronor (se tabell 2.9).

Störst medfinansierare är Trafikverket följt av Almi Företagspartner AB som via sitt dotterbolag Almi Invest AB tillsammans med Norrlandsfonden, Sjätte AP-fonden och Innovationsbron AB ingår som förvaltare/projektägare till de 12 riskkapitalprojekten. Västra Götalands läns landsting och länsstyrelserna i Norrbottens och Västernorrlands län samt samverkansorganet i Västerbottens län är också stora medfinansierare. Vinnova är tillsammans med ett antal universitet stora medfinansierare inom projekt som främjar forskning och utveckling samt innovation.

Tabell 2.9 De 20 största medfinansierarna inom de åtta regionala strukturfondsprogrammen för regional konkurrenskraft och sysselsättning, beslutade medel t.o.m. 2012

Nr	Medfinansierare	
1	Trafikverket	532,9
2	Almi Företagspartner	529,8
3	Västra Götalands läns landsting	297,0
4	Länsstyrelsen i Norrbottens län	269,2
5	Länsstyrelsen i Västernorrlands län	258,8
6	Mittuniversitetet	229,3
7	Regionförbundet i Västerbottens län	203,1
8	Verket för innovationssystem (Vinnova)	197,6
9	Luleå tekniska universitet	196,9
10	Tillväxtverket	186,9
11	Länsstyrelsen i Jämtlands län	183,4
12	Regionförbundet Gävleborg	177,1
13	Länsstyrelsen i Västerbottens län	172,7
14	Region Dalarna	168,2
15	Region Värmland	166,0
16	Umeå universitet	155,0
17	Innovationsbron	135,1
18	Umeå kommun	133,1
19	Göteborgs kommun	132,8
20	Skellefteå kommun	128,5
TOTALT		4 453

Källa: Tillväxtverket.

Mål och resultat inom de åtta regionala strukturfondsprogrammen

Insatserna inom de åtta regionala strukturfondsprogrammen förväntas enligt programdokumenten bidra till totalt 33 450 nya arbetstillfällen och 18 200 nya företag. Vidare förväntas 27 490 företag delta i insatserna. Målsättningen är att nära hälften av dessa arbetstillfällen och nya/deltagande företag ska tillfalla respektive ägas av kvinnor och den andra hälften av män när programperioden summeras.

De hittills redovisade resultaten visar att de åtta regionala strukturfondsprogrammen uppskattas ha bidragit till ca 14 900 nya arbetstillfällen för kvinnor och ca 20 800 för män. Uppgifterna baseras på rapporter från projekten. De har även bidragit till ca 14 600 nya företag, varav ca 5 800 för kvinnor och ca 7 800 för män. Vidare har ca 48 000 företag deltagit i insatserna.

Territoriella samarbetsprogram

Sverige deltar i tretton program inom ramen för det europeiska territoriella samarbetet. Sex av dessa är gränsregionala program: Nord, Botnia–Atlantica, Sverige–Norge, Öresund–Kattegatt–Skagerrak, Central Baltic och South Baltic. Den totala summan EU-medel inom dessa program uppgår till ca 33,4 miljarder kronor för perioden 2007–2013. Av dessa är det endast Sverige–Norge (335 miljoner kronor i EU-medel) som betalas ut från statens budget.

Sverige deltar i tre transnationella program: Norra Periferin, Östersjön och Nordsjön. Den totala summan EU-medel för dessa program uppgår till ca 3,4 miljarder kronor perioden 2007–2013.

Insatserna inom de gränsregionala och transnationella programmen ska bidra till ökad gränsöverskridande samverkan för att bl.a. stärka innovativa miljöer och främja nätverk och samverkan i näringslivet. Vidare förväntas programmen bidra till gränsöverskridande samverkanslösningar för att öka tillgången till samhällsservice, ökad tillgänglighet samt fördjupat samarbete kring miljöproblematiken i Östersjön och Nordsjön.

Till och med 2012 har beslut fattats om medel i de nio gränsregionala och transnationella programmen om ca 6,9 miljarder kronor i EU-medel vilket motsvarar 100 procent av de totala medlen. Till och med 2012 uppgår utbetalningarna till ca 3 miljarder kronor, vilket motsvarar ca 44 procent av de totala EU-medlen.

I de gränsregionala och transnationella programmen som Sverige deltar i har t.o.m. 2012 totalt 988 projekt beviljats medel. I dessa projekt deltar partner från Sverige i 890 projekt. Av dessa projekt bedöms ca 95 procent bidra till den nationella strategins prioriteringar (se tabell 2.10). Av tabellen framgår vidare att riktlinjen främja fördjupat samarbete över nationsgränser för ett hållbart och innovativt nyttjande och utveckling av naturresurser, kultur och kulturarv

är den mest förekommande verksamheten i programmen.

Sveriges deltar även i programmet Kolarctic, som finansieras inom ramen för EU:s samarbete över sina externa gränser, ENPI (European Neighbourhood and Partnership Instrument). Programmet syftar till att stärka samarbetet mellan Nordkalotten och nordvästra Ryssland. I Sverige omfattas Norrbottens län och i viss mån Västerbottens län av programmet. Till och med 2012 har beslut fattats om 187 miljoner kronor, vilket motsvarar 86 procent av EU-ramen.

Tabell 2.10 De territoriella programmens bidrag till nationella strategin, antal projekt per riktlinje, t.o.m. 2012

Riktlinje	Gräns-regionala	Trans-nationella	Inter-regionala	Summa
1 Minimera gränshinder för gränspendlare och näringsliv med gränsöverskridande verksamhet	46	-	-	46
2 Främja gränsöverskridande nätverk mellan företag	138	19	12	169
3 Utveckla gränsöverskridande samverkanslösningar för att öka tillgången till viktiga samhällsfunktioner	102	23	-	125
4 Främja fördjupat samarbete över nationsgränserna för att stärka innovativa miljöer	130	32	35	197
5 Bidra till att förbättra kommunikationer mellan de nordiska storstadsregionerna	21	5	-	26
6 Främja satsningar på sjömotorvägar över Östersjön för att effektivisera transporter inom EU och stärka perifera regioners tillgänglighet	10	7	1	18
7 Främja fördjupat samarbete över nationsgränser för ett hållbart och innovativt nyttjande och utveckling av naturresurser, kultur och kulturarv	202	47	31	280
8 Främja fördjupat samarbete kring miljöproblematiken i Östersjön och Nordsjön	38	43	-	81
Summa antal projekt	687	176	79	942

Källa: Tillväxtverket.

Uppföljning och utvärdering

Under programperioden 2007–2013 utvärderas strukturfondsprogrammen kontinuerligt. Ett av syftena med utvärderingarna är att skapa förutsättningar för ett kontinuerligt lärande genom att erfarenheter och kunskaper förmedlas och sprids till de aktörer som deltar i genomförandet av programmen. Utvärderingsinsatser genomförs på både program- och projektnivå.

Nedan sammanfattas resultaten t.o.m. våren 2013.

Utvärdering av de åtta regionala strukturfondsprogrammen²³

Enligt genomförda utvärderingar har programmen en potential att ge långsiktiga effekter och verka i en strukturförändrande riktning. Resultaten är dock fortfarande osäkra eftersom många resultat och effekter kommer långt efter att projekten har avslutats. Men redan nu kan det konstateras att många av innovations- och klusterprojekten har bidragit till att det öppnas upp dörrar för företagare och entreprenörer genom nya kontakter, samarbeten och kunskaper vilket kan leda till bättre affärsmöjligheter. Särskilt små och medelstora företag har genom samarbeten fått ökade kunskaper som snabbar på innovationsprocesserna och därigenom ökar tillväxtpotentialerna. Följeforskarna konstaterar

generellt att det finns ett samlat regionalt strategi- och partnerskapsarbete kring valda investeringar, vilket innebär att insatserna är förankrade regionalt och kan fungera som de verktyg som det var tänkt.

På vissa områden finns dock potential för förbättringar. Trots att programmen har koncentrerats till ett fåtal styrkeområden har detta inte gjorts i tillräckligt hög utsträckning. Alltför stor bredd och överlappning med vad andra regioner gör riskerar att minska den samlade effekten på regionernas konkurrenskraft. Det är därför viktigt att vid analys och val av prioriteringar och insatser sätta sina egna styrkepositioner i ett nationellt och internationellt perspektiv.

En annan slutsats är att insatserna bör ha än större fokus mot kommersialisering i innovationsprocesserna.

Inom programmets entreprenörskapsinsatser finns exempel på goda resultat som exempelvis rådgivningsinsatser för nystartade företag. Samtidigt har insatserna varit alltför inriktade på nystartade företag i stället för på företag med vilja och potential att växa. Följeforskarna konstaterar att det varit för få projekt som inriktats mot att stärka entreprenörskapskulturen jämfört med vad som var ambitionen med programmen och prioriteringarna i nationella strategin. Liknande gäller insatser mot internationalisering där följeforskarna pekar på behovet av att utveckla företagens medvetenhet om att möta globaliseringens konsekvenser i form av ökad internationell konkurrens. En orsak till detta är att det finns få aktörer som arbetar inom detta område.

²³ Se även en utförlig redovisning av utvärderingar i Budgetpropositionen för 2013, utg. omr. 19 Regional tillväxt.

En ytterligare slutsats är vikten av att insatser tydligare beaktar ny kompetens och kompetensförsörjning. Trots att detta har en tydlig koppling med de insatser som initierats i programmen har detta inte skett i tillräcklig hög utsträckning. Gemensamma insatser tillsammans med Europeiska socialfonden kan i detta sammanhang vara viktiga.

En särskild utvärderingsinsats har gjorts av storstadsinsatserna inom regionalfondsprogrammen för Stockholm, Västsverige och Skåne–Blekinge. Utvärderingen visar på svårigheter som är förknippade med de dubbla syften som ligger på storstadsinsatserna, nämligen att å ena sidan öka konkurrenskraften och tillväxten och å andra sidan bryta segregationen och utanförskapet. Utvärderarna lyfter bl.a. upp behovet av att utveckla ett potential- och orsakorienterat förhållningssätt. Ett allt för problemorienterat förhållningssätt kan utgöra ett hinder för att främja sambandet mellan tillväxt och minskad segregation. Utvärderarna rekommenderar satsningar på att främja insatser inom områden som stärker inflytande och medbestämmande. Människor måste stärkas och stöttas för att gemensamt kunna bidra till att lösa problemen. Det har ett värde i sig men det kan också lägga grunden till tillväxt, om inte annat så på sikt.

Utvärdering av de regionala riskkapitalfondsprojekten

Följeforskningen av de elva riskkapitalprojekten visar att projekten planerar att kunna investera samtliga medel avsatta för programperioden.

Följeforskarna gör bedömningen att fondernas konstruktion i huvudsak är ändamålsenlig och att verksamheten fungerar väl och har ett starkt stöd. Särskilt kravet på att fonderna ska investera med privata partners och på lika villkor och den starka regionala närvaron beskrivs som framgångsfaktorer. Fonderna har sedan starten byggt upp legitimitet och fungerande processer för sin verksamhet. Utvärderarna konstaterar att både privata medinvestorer och företag uttrycker förtroende för fonderna. Det finns även ett brett stöd bland fondernas regionala medfinansierare för satsningens logik, samt förhoppningar om att fonderna ska bidra till regional tillväxt genom lönsamma investeringar som innebär ett återflöde av kapital till regionen i form av avkastning.

Fonderna har ökat tillgången på riskvilligt kapital genom en god investeringstakt. Den privata medfinansieringen är genomgående över förväntan, vilket är en framgång för satsningen. Förhoppningen var att nå en 50-procentig privat medfinansiering, för närvarande ligger man betydligt över, 65 procent privat medfinansiering. Utvärderarna menar dock att det är för tidigt att säga om detta lägger en grund för en långsiktig struktur för ägarkapitalinvesteringar.

Utvärderarna konstaterar vidare att det är svårt att säga om utvecklingen i företagen tack vare investeringarna har lett till fler arbetstillfällen. Detta är något som kan förväntas på längre sikt. Det finns exempel på företag som har ökat antalet anställda, vilket kan bero på investeringen, men det kan också bero på andra faktorer. Det är Tillväxtanalys som har regeringens uppdrag att analysera de långsiktiga effekterna av satsningen.

Utvärdering av de gränsregionala programmen

Under våren 2012 har slutrapporter från utvärderingar av de gränsregionala programmen för Nord, Botnia–Atlantica, Sverige–Norge och Öresunds–Kattegatt–Skagerrak presenterats.

Utvärderarna generella slutsats vad gäller projektens bidrag till gränsöverskridande mervärde är att projekt som tänkt igenom sin idé om mervärde i det gränsöverskridande projektet och som utnyttjar gränsen som en extra dimension också tydligare bidrar till ett gränsöverskridande mervärde för programmen.

För Botnia–Atlantica programmet är den samlade slutsatsen om projektens bidrag till programmålen att projekten delvis har bidragit till att uppnå målet om att stärka den öst–västliga dimensionen. I delar av programområdet och inom vissa sektorer och områden har samverkansstrukturer och gemensamma insatser för att utveckla lösningar på gränsöverskridande utmaningar skapats. Delar av programområdet har dock inte kunnat inkluderas i denna stärkta öst–västliga dimension. Det handlar om de norska områdena och om de nya programområdena i de södra delarna av programområdet.

För programmet Sverige–Norge är den samlade slutsatsen att programmet på sikt kan få en strukturell betydelse för gränsområdet genom insatserna som genomförts för att bryta ned gränshinder och öka tillgängligheten samt integrera arbetsmarknaderna. Utvärderarna

konstaterar att projekt med fokus på näringslivet måste utvecklas i en starkare samverkan med näringslivet.

För programmet Öresund–Kattegatt–Skagerrak konstaterar utvärderarna att programmet kommer att nå majoriteten av sina kvantitativa mål. Inom ett antal områden har det dock genomförts för få projekt. Huvudorsaken till detta är att i delar har programmet inte varit anpassat till de förutsättningar som finns i delprogrammet Kattegatt–Skagerrak, med en lägre grad av vardagsintegration än delområde Öresund. Programmet har främst skapat resultat såsom nya och utökade samarbetsnätverk samt ökad kunskap om regionen. Ett fåtal projekt har även skapat mer konkreta resultat i form av nya teknologiska lösningar och infrastrukturinvesteringar.

Enligt utvärderarna dominerar programmet i hög grad av projekt som drivs av universitet och högskolor. Denna grupp av projektägare har också relativt stor erfarenhet av att arbeta internationellt. Innovationsinsatserna inom programmet kan således sägas ha styrts av akademins behov och intresse av deltagande. För att öka möjligheten till kommersialisering av resultaten från innovationsprojekten bör, enligt utvärderarna, kraft under programperioden 2014–2020 läggas på att, om möjligt, öka involveringen av privata företag i innovationsprojekt.

Några slutsatser som återkommer i de olika utvärderingarna är att målen för de gränsregionala programmen har varit allt för övergripande och att det behövs tydligare och mer avgränsade mål. Rekommendationen utgår från att det är viktigt att programidén i de olika programmen görs tydlig för alla aktörer och att den måste grundas på de mervärden som kan skapas genom ett gränsöverskridande samarbete. Det är emellertid inte det gränsöverskridande samarbetet i sig som är målet. Det gränsöverskridande samarbetet är ett verktyg att nå andra mål, och det bör bli tydligt vilka.

Utvärderarna rekommenderar vidare att programmen investerar i ett aktivt arbete med utveckling av strategiska projekt, något som även kräver ett mer strategiskt angreppssätt på programnivå. Slutligen är det en rekommendation att öka kraven på de sökande projekten att motivera och bättre beskriva sina projekt liksom att bättre följa upp hur projekten resultatmässigt utvecklas. Ytterligare en slutsats

som återkommer är att det krävs ett omtag för de horisontella målen.

EU:s sammanhållningspolitik 2014–2020

Som ett led i förberedelsearbetet inför programperioden 2014–2020 har flera regeringsbeslut tagits under januari–maj 2013. Besluten avser erbjudanden och uppdrag att påbörja planeringsprocessen med framtagande av program och övriga administrativa förberedelser.

Tillväxtverket har i januari 2013 fått i uppdrag att förbereda och vidta de åtgärder som behövs för att fr.o.m. den 1 januari 2014 vara förvaltande myndighet för åtta regionala strukturfondsprogram finansierade av Europeiska regionala utvecklingsfonden inom ramen för målet Investeringar i tillväxt och sysselsättning 2014–2020.

Regeringen har i januari 2013 fattat beslut om att uppdra/erbjuda aktörer med regionalt tillväxtansvar i alla län att börja förbereda arbetet inför programperioden 2014–2020. Tillväxtverket har vidare fått i uppdrag att bistå ovan nämnda aktörer i framtagande av program, framförallt avseende genomförande och uppföljning samt genomförandesystem. Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige har fått i uppdrag att förbereda och vidta åtgärder som behövs för att fr.o.m. den 1 januari 2014 vara förvaltande och attesterande myndighet för ett nationellt program med åtta regionala handlingsplaner, för Europeiska socialfonden inom ramen för målet Investeringar i tillväxt och sysselsättning 2014–2020.

Vidare har regeringen i januari 2013 fattat beslut om att uppdra till Tillväxtanalys att förhandsutvärdera programmen för Europeiska regionala utvecklingsfonden inom målet Investeringar i tillväxt och sysselsättning, vilket kommer att utgöra ett stöd i programframtagandet.

Åtta regionalt tillväxtansvariga har utsetts att samordna framtagandet av de regionala programmen inom regionalfonden och visst underlag till det nationella socialfondsprogrammet. Dessa är: länsstyrelserna i Väster- och Norrlands län och Stockholms län, samverkansorganen i Västerbottens län, Gävleborgs län, Örebro län, Kalmar län samt Västra Götalands läns landsting och Skåne läns landsting. Besluten innebär att programmen ska genomföras i samma programgeografi som under programperioden 2007–2013. De nämnda

besluten innebär vidare att utvärderingar, erfarenheter och lärdomar från tidigare programperioder ska tillvaratas.

Regeringen har även i februari och mars 2013 fattat beslut om att erbjuda berörda länsstyrelser, landsting och samverkansorgan att utarbeta förslag till gränsregionala samarbetsprogram för följande programområden: Öresund–Kattegatt–Skagerrak, Mellersta Östersjön (Central Baltic), Södra Östersjön (South Baltic), Sverige–Norge, Botnica–Atlantica, samt Nord.

Sex regionalt tillväxtansvariga har vidare av regeringen i februari och mars 2013 utsetts att samordna framtagandet av programmen. Dessa är: Skåne läns landsting, samverkansorganen i Östergötlands, Kalmar, Värmlands och Västerbottens län och Länsstyrelsen i Norrbottens län. Förslagen till gränsregionala program ska tas fram inom ramen för programdirektiv som samtidigt beslutades av regeringen. Programdirektiven är framtagna gemensamt av deltagande medlemsstater och i samråd med Norge.

Dessutom har regeringen i februari 2013 fattat beslut om uppdrag att förbereda och vidta de åtgärder som behövs för att vara förvaltande och attesterande myndighet från och med 1 januari 2014 till följande länsstyrelser: Västerbottens län (Botnica–Atlantica och Norra Periferin), Jämtlands län (Sverige–Norge) och Norrbottens län (Nord). Tillväxtverket har fått motsvarande uppdrag för programmet Öresund–Kattegatt–Skagerrak.

I maj 2013 beslutade regeringen om riktlinjer för att utarbeta förslag till åtta regionala strukturfondsprogram. De aktörer som har det regionala tillväxtansvaret i länen kommer att utarbeta de åtta regionala programmen. Regeringen har även gett Tillväxtverket i uppdrag tillsammans med Vinnova, Vetenskapsrådet och Energimyndigheten att ta fram förslag på hur ett nationellt regionalfondsprogram bör utformas. Senast i september 2013 ska ansvariga aktörer lämna in förslagen till Regeringskansliet (Näringsdepartementet).

Central projektverksamhet

Under 2012 har regeringen och Tillväxtverket fattat beslut om medel om totalt ca 130 miljoner kronor till central projektverksamhet från anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder*. Därtill har Tillväxtverket fördelat verksamhetsbidrag till

resurscentra för kvinnor med ca 7,9 miljoner kronor.

Bland annat fattade regeringen i september 2012 beslut om att bevilja Riksorganisationen Hela Sverige ska leva bidrag med 45 miljoner kronor för perioden 2013–2015. Bidraget ska användas till att stimulera och stödja lokal utveckling i alla delar av landet. Regeringen fattade vidare i januari 2013 beslut om att bevilja Skärgårdarnas Riksförbund bidrag med 5,1 miljoner kronor för perioden 2013–2015. Bidraget ska främst stödja riksförbundet i dess roll som forum för utveckling och information i frågor som rör arbete, boende, service och miljöfrågor i landets skärgårdar.

Regeringen fattade vidare i december 2012 beslut om att uppdraga åt Tillväxtverket att under perioden 2013–2016 bedriva insatser för minst 60 miljoner kronor som förstärker och vidareutvecklar de regionala kompetensplattformarna som viktiga verktyg för att säkra kompetensförsörjningen till näringsliv och offentlig sektor i hela landet på kort och lång sikt.

Med anledning av regeringens förslag har riksdagen i samband med regeringens proposition Vårändringsbudgeten för 2013 tillfört anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* 30 miljoner kronor (prop. 2012/13:99, bet. 2012/13:FiU21, rskr. 2012/13:287). Enligt regeringen finns det ett behov av att stödja län och kommuner som har påverkats av den utdragna lågkonjunkturen. I juni 2013 fattade regeringen beslut att tilldela medlen till de regionalt tillväxtansvariga aktörerna i Blekinge, Skåne, Värmlands, Kronobergs, Gävleborgs, Kalmar, Västmanlands och Södermanlands län. Satsningen ska även komma berörda kommuner till del i dessa län. Medlen ska användas till insatser för näringslivsutveckling, stärkt entreprenörskap och ökad innovationsförmåga.

Den största delen av Tillväxtverkets centrala projektverksamhet har beslutats inom ramen för programmet Produktutveckling i små företag – av varor och tjänster och programmet Regionalt innovationsarbete och kluster.

Tillväxtverket driver sedan 2005 programmet Produktutveckling i små företag – av varor och tjänster. Under 2012 beviljade Tillväxtverket bidrag från programmet till 305 små företag om totalt 92 miljoner kronor. Av de företag som beviljades bidrag 2012 var ungefär lika många tillverkande företag som tjänsteföretag. Andelen

företag som leds av kvinnor har varit relativt konstant genom åren. Under 2012 var det endast 14 procent av företagen som leddes av kvinnor. Tillväxtverkets mål är att minst 20 procent av deltagande företag ska ledas av en kvinna. Andelen företag som utvecklar produkter som främjar miljön var 41 procent 2012. Tillväxtverkets mål är att minst 30 procent av företagen ska utveckla produkter som främjar miljön.

Tillväxtverket fattade 2012 beslut om ca 19 miljoner kronor till programmet för Regionalt innovationsarbete och kluster. Tre klusterinitiativ fick finansiering, bl.a. Automation Region, Skogstekniska klustret samt förpackningsklustret Packbridge i syfte att de ska bli nationella noder inom respektive område.

Resurscentra för kvinnor

I december 2012 beslutade regeringen om ett treårigt verksamhetsbidrag till resurscentra för kvinnor på sammanlagt 108 miljoner kronor under perioden 2013–2015. Målet är att regionala resurscentra för kvinnor ska bidra till jämställdhet i det regionala tillväxtarbetet genom att synliggöra kvinnors villkor och öka kvinnors inflytande. Verksamheten ska prioritera insatser inom följande områden: entreprenörskap och innovativa miljöer, kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud, tillgänglighet, strategiskt gränsöverskridande samarbete samt landsbygdsutveckling.

Under 2012 fattade Tillväxtverket beslut om verksamhetsbidrag för ca 7,9 miljoner kronor vilket omfattar 7 resurscentra för kvinnor. Den sammanlagda finansieringen som Tillväxtverket beviljat 2010–2012 uppgår till ca 102 miljoner kronor vilket omfattar 19 av 21 län. De två län som inte omfattas saknar resurscentra för kvinnor. Finansiärer av verksamheten är förutom Tillväxtverket även bl.a. EU:s strukturfondsprogram, länsstyrelser, landsting, samverkansorgan och kommuner.

Regionala företagsstöd

Med regionala företagsstöd avses bidrag i form av de s.k. selektiva regionala företagsstöden, regionalt investeringsstöd, regionalt bidrag till företagsutveckling, sysselsättningsbidrag och såddfinansiering. Dessutom avses det generella regionala företagsstödet transportbidrag.

Investeringar som får regionala företagsstöd finansieras till största delen av företagen själva eller via den reguljära kapitalmarknaden.

Sverige får ha nationella stödområden som omfattar 15,3 procent av befolkningen. Indelningen framgår av förordningen (1999:1382) om stödområden för vissa regionala företagsstöd.

Resultatindikatorer

Resultatindikatorerna för de selektiva regionala företagsstöden, förutom såddfinansiering, är förväntat antal nya arbetstillfällen uppdelat på kvinnor och män och totalbeloppet för de investeringar som beräknas delfinansieras av stöden.

För samtliga regionala företagsstöd finns också indikatorer över antalet anställda kvinnor och män samt könsfördelningen i såväl ledning som styrelse i de stödmottagande företagen.

För regionalt investeringsstöd, sysselsättningsbidrag och regionalt bidrag till företagsutveckling finns även resultatindikatorer avseende den ekonomiska tillväxtaspekten såsom förädlingsvärde, omsättning och vinstmarginal hos de företag som fått stöd.

Statistiken för de selektiva regionala företagsstöden avser beviljade stöd under 2012. Statistiken för transportbidrag avser utbetalda medel 2012, eftersom beslut om och utbetalning av transportbidrag fattas vid samma tillfälle²⁴.

I tabell 2.11 redovisas vissa resultatindikatorer och i tabell 2.12 redovisas beviljade selektiva regionala företagsstöd under 2012 fördelade på län.

²⁴ Uppgifterna som redovisas i detta avsnitt är hämtade från rapporten Uppföljning av regionala företagsstöd och stöd till projektverksamhet, Tillväxtverket juli 2013 (rapport 0158).

Tabell 2.11 Vissa resultatindikatorer om beviljade selektiva regionala företagsstöd 2009–2012¹

	2009	2010	2011	2012
Beviljat belopp (mnr)	583	613	663	592
Beräknat antal nya arbets- tillfällen totalt ²	3 249	4 905	3 676	3 775
Beräknat antal nya arbets- tillfällen kvinnor ²	1 323	1 904	1 514	1 586
Beräknat antal nya arbets- tillfällen män ²	1 926	3 001	2 162	2 189
Investeringar som beräknas delfinansieras med de selektiva regionala företagsstöden (mnr) ³	2 156	2 448	5 451	2 698

¹Regionalt investeringsstöd, regionalt bidrag till företagsutveckling, sysselsättningsbidrag och såddfinansiering.

² Exkl. såddfinansiering eftersom detta inte beräknas.

³ Exkl. sysselsättningsbidrag.

Källa: Tillväxtverket.

Tabell 2.12 Beviljade selektiva regionala företagsstöd av länsstyrelser, berörda landsting, samverkansorganet i Kalmar län och Gotlands kommun samt Tillväxtverket under 2012 fördelade på län

Län	Regionalt investerings- stöd (mnr)	Regionalt bidrag till företags- utveckling (mnr)	Sysselsätt- ningsbidrag (mnr)	Såddfinan- siering (mnr)	Beräknad sysselsätt- ningsökning ¹	Summa (mnr)
Stockholm	0	0,2	0	0,5	6,0	0,7
Uppsala	0	0	0	0	9,0	0
Södermanland	0	0	0	0	0	0
Östergötland	0	0	0	2,6	0	2,6
Jönköping	0	2,3	0	0	103,3	2,3
Kronoberg	0	0,7	0	0	17,4	0,8
Kalmar	43,1	15,1	0	2,2	811,5	60,4
Gotland	0	1,4	0	0	19,0	1,4
Blekinge	0	3,4	0	0,1	74,0	3,4
Skåne	0	0	0	0	0	0
Halland	0	7,7	0	0	0	7,7
Västra Götaland	7,8	12,1	0	21,4	401,1	41,3
Värmland	29,4	11,3	0	0	270,0	40,7
Örebro	0	13,6	0	4,2	175,0	17,8
Västmanland	0	5,4	0	2,3	87,0	7,7
Dalarna	10,7	16,7	0	1,7	139,5	29,1
Gävleborg	18,1	19,4	3,8	0	314,0	41,3
Västernorrland	12,7	36,6	10,2	3,1	376,3	62,6
Jämtland	53,6	19,2	4,0	12,8	313,3	89,6
Västerbotten	17,5	37,4	0	8,5	297,3	63,4
Norrbottnen	88,2	19,6	5,9	5,6	361,3	119,4
Summa	281	222	24	65	3 775	592

¹ Avser regionalt investeringsstöd, regionalt bidrag till företagsutveckling, sysselsättningsbidrag och såddfinansiering.
Källa: Tillväxtverket.

Selektiva regionala företagsstöd

Totalt beviljades ca 592 miljoner kronor i selektiva regionala företagsstöd under 2012.

Av dessa medel beviljades ca 61,4 miljoner kronor som Regionalt investeringsstöd till i Sverige nystartade företag. Av beviljat stöd till nystartade företag avser 69 procent av beloppet små och medelstora företag, dvs. företag med 0–249 anställda. 12 procent beviljades till stora företag och 19 procent saknar uppgift om företagsstorlek. Investeringar som beräknas delfinansieras av beviljade stöd uppgick till ca 2 698 miljoner kronor.

Regionala företagsstöd fördelade på verksamhetsart

I tabell 2.13 framgår de selektiva regionala företagsstöden fördelade på verksamhetsart.

Tabell 2.13 Beviljade selektiva regionala företagsstöd¹ fördelade på verksamhetsart 2012

Verksamhetsart	Antal ärenden	Beviljat stöd (mkr)
Annan serviceverksamhet	44	6,5
Byggverksamhet	71	8,9
Fastighetsverksamhet	35	13,8
Finans- och försäkringsverksamhet	8	1,7
Försörjning av el, gas, värme och kyla	1	0,8
Handel; reparation av motorfordon och motorcyklar	261	27,8
Hotell och restaurangverksamhet	119	78,5
Informations- och kommunikationsverksamhet	143	22,9
Jordbruk, skogsbruk och fiske	37	2,5
Järn, stål och metallverk	21	12,9
Kultur, nöje och fritid	72	35,3
Maskintillverkning	57	61,1
Metallvarutillverkning (ej maskin)	178	74,7
Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring	1	1,2
Tillverkning av massa, papper samt förlag	21	2,3
Tillverkning av textil och läder	35	4
Tillverkning av transportmedel	41	22,1
Transport och magasinering	20	2,8
Trävarutillverkning	78	33,1
Utbildning	33	2,4
Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster	77	29,8
Utvinning av mineral	14	4,6
Vattenförsörjning; avloppsrening, avfallshantering och sanering	4	1,8
Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	363	52,7
Vård och omsorg; sociala tjänster	45	4
Övrig tillverkning	263	84,1
Summa	2 042	592

¹ Avser regionalt investeringsstöd, regionalt bidrag till företagsutveckling, sysselsättningsbidrag och såddfinansiering.
Källa: Tillväxtverket.

Förväntade resultat

Antalet regionala företagsstödsärenden under 2012 var 2 042 stycken. Sysselsättningen förväntas öka med 3 775 arbetstillfällen, varav drygt 1 590 väntas tillfalla kvinnor och ca 2 185 väntas tillfalla män.

Uppföljning av tidigare beviljat stöd

Tillväxtverket har jämfört företag som beviljats regionala företagsstöd under 2008 med två kontrollgrupper. En kontrollgrupp (benämns A nedan) bestod av företag belägna i samma geografiska område, verksamma i samma branscher och i liknande storlek som stödföretagen. En annan kontrollgrupp (benämns B nedan) bestod av Sveriges övriga företag med minst en anställd. Mätperioden avsåg 2008–2011.

Enligt Tillväxtverket har de företag som fått regionalt investeringsstöd utvecklats något sämre i omsättning jämfört med kontrollgrupp A, men har betydligt bättre vinstutveckling. Förädlingsvärdet i stödföretagen har utvecklats något sämre än kontrollgrupp A, men bättre än gruppen företag i Sverige B. Företag som fått regionalt bidrag till företagsutveckling har enligt Tillväxtverket haft en bättre procentuell utveckling sett till medianen än de båda jämförelsegrupperna beträffande samtliga studerade nyckeltal – omsättning, vinst och förädling, förutom när det gäller förädlingsvärdet där de ligger på samma nivå som kontrollgrupp A. Företagen som beviljats såddfinansiering har haft en bättre utveckling än båda de andra jämförelsegrupperna i samtliga studerade nyckeltal, förutom förädlingsvärdet där de ligger lägre än jämförelsegrupp A.

Regionalt transportbidrag

Det regionala transportbidraget kompenserar företag i de fyra nordligaste länen för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd för varor och stimulerar till höjd förädlingsgrad i områdets näringsliv. Följande indikatorer har använts för att följa utvecklingen av transportbidraget: stimulans till ökad vidareförädling, utbetalning per län, fördelning på verksamhetsart och transportmedel samt antal arbetsställen och anställda i stödföretagen.

Stimulans till ökad vidareförädling

Under 2012 har transportbidraget kompenserat de företag som fått bidrag för sina transportkostnader med i genomsnitt 27 procent. Av Tillväxtverkets enkät från oktober 2012 framgår att drygt 37 procent av arbetsställena instämmer helt eller till stor del i att det har bidragit till ökad vidareförädling.

Utbetalning per län

Under 2012 har knappt 391 miljoner kronor betalats ut i transportbidrag. Som framgår av tabell 2.14 har utbetalningarna ökat något sista året, men ligger i paritet med de tre senaste årens utbetalningar.

Tabell 2.14 Utbetalat regionalt transportbidrag fördelat på län 2008–2012

Miljoner kronor

Län	2008	2009	2010	2011	2012
Västernorrland	57,3	38,0	36,9	37,4	41,5
Jämtland	72,9	52,8	45,5	45,5	53,1
Västerbotten	255,6	158,6	164,8	168,7	179,3
Norrbottnen	207,9	127,0	118,7	125,1	116,8
Summa	594	376	366	377	391

Källa: Tillväxtverket.

Fördelning på verksamhetsart och transportmedel

Trävarutillverkning är den verksamhetsart som får störst andel transportbidrag. År 2012 var andelen 37 procent vilket är en liten ökning mot föregående år med 0,7 procentenheter.

Som framgår av tabell 2.15 står biltransporterna för majoriteten av de utförda transporterna. Under 2012 uppgick de till 85 procent vilket är en ökning med 2 procentenheter från föregående år. I biltransporterna ingår även kombitransporter, dvs. där godset omlastas till tåg under en del av transportsträckan.

Tabell 2.15 Transportbidrag fördelat på transportmedel 2008–2012

Miljoner kronor

Transportmedel	2008	2009	2010	2011	2012
Tåg	68,9	32,3	34,8	35,2	30,3
Bil	477,5	315,1	296,8	313,3	331,7
Båt	47,3	28,9	34,3	28,2	28,8
Summa	594	376	366	377	391

Källa: Tillväxtverket.

Antal arbetsställen och anställda i stödföretagen

Under 2012 fick 630 arbetsställen regionalt transportbidrag (se tabell 2.16). Av de arbetsställen som fick bidrag under 2012 hade 33 procent färre än 10 anställda och 76 procent färre än 50 anställda. Motsvarande siffror för 2011 var 32 respektive 74 procent.

Tabell 2.16 Antal arbetsställen och anställda i företag som erhållit regionalt transportbidrag 2012

Län	Antal arbetsställen	Antal anställda män	Antal anställda kvinnor
Västernorrland	122	6 092	1 828
Jämtland	119	3 436	1 097
Västerbotten	228	10 646	2 694
Norrbottnen	161	5 018	1 391
Summa	630	25 192	7 010

Källa: Tillväxtverket.

Uppföljning av tidigare beviljat stöd

Tillväxtverket har jämfört företag som beviljats regionalt transportbidrag under 2008 med två kontrollgrupper. En kontrollgrupp (benämns A nedan) bestod av företag belägna i samma geografiska område, verksamma i samma branscher och i liknande storlek som stödföretagen. En annan kontrollgrupp (benämns B nedan) bestod av Sveriges övriga företag med minst en anställd. Mätperioden avsåg 2008–2011.

Företagen som mottagit transportbidrag har haft en sämre utveckling än båda kontrollgrupperna A och B i samtliga nyckeltal.

Utvärderingar av vissa regionala företagsstöd

Tillväxtanalys har gjort en utvärdering av konsultcheckar inom ramen för regionalt bidrag till företagsutveckling (Tillväxtanalys, Företagsrådgivning i form av konsultcheckar). Studien pekar på att företag som fått konsultcheck i genomsnitt har ca sju procent högre tillväxt i förädlingsvärde än företag som inte fått konsultcheck. Skillnaden i tillväxt mellan företag som fått konsultcheck och andra företag som haft tillväxtambitioner är dock inte statistiskt säkerställd, vilket kan bero på att företag som inte fått konsultcheck kan ha funnit andra källor till finansiering för tillväxtplanen vilket stöds av att det inte finns säkerställda skillnader i användning av arbete och kapital.

Tillväxtanalys har genomfört en effektutvärdering av bl.a. regionalt investeringsstöd (Regionalt investeringsstöd – En effektutvärdering i en värld med många företagsstöd) som inkom till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i december 2012. Det regionala investeringsstödet har,

enligt Tillväxtanalys, positiva effekter på de stödmottagande arbetsställdas överlevnad, investeringar, sysselsättning och produktion. Samtidigt konstaterar Tillväxtanalys att för mer långtgående policyrekommendationer fordras bredare analyser som inte endast fokuserar på de direkta effekterna för mottagarna av regionalt investeringsstöd. I en fullständig analys av de samhällsekonomiska konsekvenserna bör exempelvis även stödets kostnader (inklusive administration), effekter av skatteuttag för att finansiera stödformen och stödets påverkan på icke stödmottagare ingå.

Tillväxtanalys effektutvärdering av transportbidraget (Regionalt transportbidrag – En effektutvärdering med fokus på sågverksindustrin) visar på positiva korrelationer. Dessa kan dock enligt Tillväxtanalys inte tolkas som en effekt orsakad enbart av transportbidraget. Tillväxtanalys rapport visar att det inte är någon skillnad i resultat mellan företag i sågverksindustrin som fått transportbidrag och jämförelsegruppen utanför stödområdet. Rapporten pekar på metodologiska problem vid utvärderingar av denna typ av stödform.

Uppföljning av jämställdhetsindikatorer

Könsuppdelade indikatorer för de regionala företagsstöden avseende de företag som beviljades bidrag under 2012 redovisas i tabell 2.17.

Dessa siffror kan exempelvis jämföras med Tillväxtverkets urvalsundersökning som visar att 77 procent av företagsledarna i svenska företag med 0–49 anställda är män²⁵.

²⁵ Se undersökningen Företagens villkor och verklighet 2011, Tillväxtverket.

Tabell 2.17 Jämställdhetsindikatorer för regionala företagsstöd 2012

	Antal anställda kvinnor	Antal anställda män	Företagsledning ¹ andel kvinnor (%)	Företagsledning ¹ andel män (%)	Styrelsen andel kvinnor (%)	Styrelsen andel män (%)
Regionalt investeringsstöd	662	2 204	11	89	18	82
Sysselsättningsbidrag	125	256	0	100	0	100
Regionalt bidrag till företagsutveckling	3 075	8 577	21	79	26	74
Såddfinansiering	141	814	16	84	19	81
Transportbidrag	7 010	25 192	7	93	23	77
Summa	11 013	37 043	-	-	-	-

¹ VD eller kontaktperson.
Källa: Tillväxtverket.

Tabell 2.18 Fördelning av kvinnor och män i procent av beräknad sysselsättningsökning för regionala företagsstöd åren 2009–2012

Stödform		2009	2010	2011	2012
Regionalt investeringsstöd	Kvinnor	35	40	42	43
	Män	65	60	58	57
Regionalt bidrag till företagsutveckling	Kvinnor	42	38	41	42
	Män	58	62	59	58
Sysselsättningsbidrag	Kvinnor	40	36	49	43
	Män	60	64	51	57

Källa: Tillväxtverket.

I tabell 2.18 framgår fördelningen av kvinnor och män i procent av beräknad sysselsättningsökning för de regionala företagsstöden.

Kommersiell service i gles- och landsbygd

Resultatindikatorer

Resultatindikatorer för kommersiell service är utvecklingen av tillgången till kommersiell service²⁶, utvecklingen av stödet till kommersiell service, antal kvinnor respektive män som finns anställda på ett arbetsställe som fått stöd enligt förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service samt antal kvinnor och män i styrelsen i organisationen.

Regionala serviceprogram 2009–2013

Regionala serviceprogram ska samordna aktörer och insatser som genomförs i syfte att öka tillgänglighet till service för medborgare och före-

tag. Insatser har genomförts av länsstyrelser och berörda landsting, kommun och samverkansorgan.

Tillväxtverket har i februari 2009 fått i uppdrag av regeringen att stödja framtagandet och genomförandet av de regionala serviceprogrammen för hela perioden. Tillväxtverket har i mars 2013 lämnat en delrapport till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) om verksamheten som bl.a. visar att samverkan och dialog är viktiga mål för arbetet med servicefrågor på regional nivå. Samordning mellan kommersiell och offentlig service är fortfarande ett prioriterat område, liksom samverkan mellan olika serviceslag och aktörer på området. Ett centralt ord i årets uppföljning är dialog. Regionala dialoger om service på landsbygden sker i varierande omfattning med kommuner, företag, lokala utvecklingsgrupper och medborgare. I de fall dialogerna är bristfälliga, synliggörs de som ett förbättringsområde inför framtiden. För att trygga servicefrågorna blir det alltmer uppenbart att alla parter behöver samverka.

Utvärdering av regionala serviceprogram

Tillväxtanalys har i regleringsbrevet för 2010 i uppdrag att utvärdera programmen. Myndigheten har i april 2013 lämnat en delrapport till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) som bl.a. visar att insatser som genomförts för att stödja de mest strategiska serviceställena, där avstånden till alternativa serviceställen är långa, är viktiga och ofta ger ett tydligt avtryck i tillgänglighetsmätningar. De insatser som gjorts inom programmen för att stärka tillgängligheten till drivmedel och dagligvaror, bl.a. genom stödet till kommersiell service, har varit värdefulla.

I februari respektive april 2014 ska Tillväxtverket och Tillväxtanalys lämna slutrapporter

²⁶ Se avsnitt 2.5 Utvecklingen i Sveriges regioner.

om verksamheten till Regeringskansliet (Näringsdepartementet).

Stöd till kommersiell service

I arbetet med att främja en god tillgång till kommersiell service för kvinnor, män och företag kan stöd beviljas enligt förordningen om stöd till kommersiell service. Stödet är ett viktigt verktyg i det lokala och regionala arbetet inom det kommersiella serviceområdet och det kombineras ofta med andra insatser som genomförs för att öka den ekonomiska hållbarheten för dagligvarubutiker och drivmedelsstationer i s.k. serviceglesa områden.

Under budgetåret 2012 beviljades stöd till kommersiell service med totalt 41,5 miljoner kronor. Denna summa inkluderar 7,9 miljoner kronor av regeringens särskilda satsning på 80 miljoner kronor perioden 2011–2014 (se nedan). För 2012 har stöd till kommersiell service beviljats med 22,1 miljoner kronor som investeringsbidrag, 10,3 miljoner kronor som hemsändningsbidrag samt 9 miljoner kronor som servicebidrag. Under året har inga investeringslån beviljats.

I tabell 2.19 framgår beslutade stöd till kommersiell service fördelat på län.

Tabell 2.19 Beslutat stöd till kommersiell service, fördelat på län åren 2009–2012

Miljoner kronor

Län	2009	2010	2011	2012
Stockholm	1,5	1,3	0,6	0
Uppsala	0,4	0,8	0,6	0,1
Södermanland	0,2	0,3	0,1	0,0
Östergötland	1,9	2,6	2,0	1,4
Jönköping	1,0	1,0	1,0	1,6
Kronoberg	2,7	3,0	2,0	3,0
Kalmar	4,1	4,8	3,8	2,9
Skåne	0	0	0	0,0
Halland	0,8	1,5	1,1	0,8
Västra Götaland	1,3	1,5	2,0	2,3
Gotland	0	0,8	0,6	0,8
Blekinge	1,8	1,1	1,8	1,8
Örebro	0,8	2,7	2,5	1,4
Värmland	2,5	5,4	4,2	1,7
Västmanland	0,7	1,1	1,0	0,5
Dalarna	4,4	7,2	4,8	3,2
Gävleborg	4,1	2,1	2,1	2,0
Västernorrland	5,0	4,5	4,2	5,5
Jämtland	3,5	5,6	3,9	2,9
Västerbotten	4,9	5,8	5,4	4,9
Norrbotten	5,9	4,5	3,9	4,7
Summa	48	58	48	42

Källa: Tillväxtverket.

Antalet anställda i företag som beviljats stöd till kommersiell service var totalt 785 stycken. Av dessa var 247 män (31 procent) och 538 kvinnor (68 procent). Andelen kvinnor och män i styrelser var 43 respektive 57 procent. Den genomsnittliga andelen kvinnor och män i företagsledning var 39 respektive 61 procent.

Enligt förordningen (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken finns möjlighet att stödja utvecklingsprojekt inom ramen för de regionala serviceprogrammen. Beslutade projektmedel under 2012 uppgår till 8,7 miljoner kronor och dessa har medfinansierats med motsvarande belopp (se tabell 2.20). Dessa medel har bl.a. gått till insatser för samordning av kommersiell och offentlig service, utveckling av dagligvarubutiker och drivmedelstationer via landsbygdsmentorer samt till insatser för att öka kunskapen om energieffektivisering av dagligvarubutiker.

Tabell 2.20 Beslutad regional projektverksamhet till kommersiell service, fördelat på de län som beviljat medel åren 2011–2012

Miljoner kronor

Län	2011	2012
Stockholm	0,83	0,1
Södermanland	0	0,05
Kronoberg	0,3	0
Kalmar	1,1	1,7
Halland	0,05	0
Värmland	0,25	1,47
Dalarna	0,3	0
Gävleborg	0	0,5
Västernorrland	0,2	3,21
Norrbottnen	0	1,5
Summa	3	9

Källa: Tillväxtverket.

Särskilda insatser inom området kommersiell service

Regeringen tilldelade i oktober 2009 Tillväxtverket 17 miljoner kronor för att utveckla lokalt anpassade servicelösningar under perioden 2009–2013. Programmet har varit ett viktigt finansiellt verktyg för att kunna genomföra insatser inom ramen för länens regionala serviceprogram. Flera projekt innehåller verksamhet som omfattar flera län. Både dessa och mer länsspecifika projekt har bidragit till att nätverk har skapats mellan olika aktörer. Uppdraget ska slutredovisas i februari 2014.

Regeringen beslutade i januari 2011 om ytterligare 80 miljoner kronor till insatser för att stärka bl.a. butiker och drivmedelsstationer med strategisk betydelse i gles- och landsbygder samt för att utveckla nya innovativa servicelösningar i dessa områden. Regeringen har i januari 2011 uppdragit åt Tillväxtverket att fördela 20 miljoner kronor årligen till länen under perioden 2011–2014. Tillväxtverket konstaterar i en delrapport i april 2013 att det utökade stödet avsevärt har förbättrat länenas möjligheter att möta den ökade efterfrågan av stöd till kommersiell service. Även Tillväxtanalys konstaterar i sin utvärdering av de regionala serviceprogrammen i april 2013 att de extra medlen haft stor betydelse, särskilt i de län som för övrigt har begränsade medel till insatser inom serviceområdet.

Regeringen beslutade i januari 2012 om en extra satsning om 15 miljoner kronor under åren 2012–2014 för att stärka den lokala nivåns, främst kommunernas, arbete med att effektiv-

sera och samordna olika typer av service i gles- och landsbygder. Själva genomförandet av insatserna kommer huvudsakligen att ske i nära samarbete med kommuner som vill stödja utveckling och samordning av olika typer av service. Resultaten hittills är enligt Tillväxtverkets delrapport i april 2013 (Pilotkommuner för serviceutveckling, delredovisning april 2013) bättre dialog, ökad problemkännetdom och att ökad samverkan uppnåtts.

Totalt har regeringen under perioden 2009–2014 beslutat om 145 miljoner kronor i extra medel till kommersiell service²⁷.

Riksdagen tillkännagav under våren 2010 att regeringen bör se över de konsekvenser som lagen om skyldighet att tillhandahålla förnybara drivmedel har för mindre tankställen i glesbygd (bet. 2009/10:TU15, rskr. 2009/10:228). Transportstyrelsen har i april 2011 och mars 2012 inkommit med åiterrapporteringar till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) med anledning av deras uppdrag från regeringen att komma med förslag till förändringar i denna lag. Ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet med avsikt att regeringen ska vidta åtgärder eller lämna förslag som innebär att dispenserna från sista steget i lagen (2005:1248) om skyldighet att tillhandahålla förnybara drivmedel ska permanentas.

2.5.2 Analys och slutsatser

Så växer Sverige och dess regioner

Den regionala utvecklingskraften varierar över landet. Kvinnors och mäns möjligheter att bo samt etablera företag och verksamheter är beroende av ett antal grundläggande förutsättningar. Tillgång till transporter och andra former av kommunikationer, attraktiva natur- och kulturmiljöer, kulturvärden samt närhet till utbildning och forskning är av stor betydelse för regioners utvecklingsnivå.

²⁷ I denna summa ingår de 3 miljoner kronor som Länsstyrelsen i Värmlands län och Länsstyrelsen i Dalarnas län beviljades i december 2008 för att utreda och sprida kunskap om insatser inom det kommersiella serviceområdet. I summan ingår även 30 miljoner kronor i extra medel till länen 2009–2010.

Regioner med likartade strukturella förutsättningar utvecklas olika – det gäller såväl i gles- och landsbygder som i små och medelstora städer och storstadsområden. Den generella bilden är att befolkningsmässigt större regioner, bl.a. städer, med väl utvecklade kommunikationer är mer attraktiva och har större förutsättningar för hållbar tillväxt än befolkningsmässigt mindre och perifert belägna regioner, med sämre utvecklade kommunikationer. Denna bild bryts dock i vissa fall av att ett antal befolkningsmässigt små regioner har särskilda förutsättningar som ger mycket goda möjligheter till en hållbar tillväxt och attraktivitet, exempelvis genom att regionerna har resurser som råvaror, en attraktiv natur och boendemiljö eller en särskild näringslivsstruktur. Men även andra befolkningsmässigt mindre regioner har möjligheter att utvecklas. Ett exempel på detta är en påtagligt höjd sysselsättningsgrad i flera Norrlandsregioner under perioden 2002–2011. Regioners utvecklingsnivå påverkas nämligen även av påverkbara faktorer som nyföretagande, företagsutveckling, innovationsförmåga, it-investeringar, flexibilitet, lärande och regionalt ledarskap samt av möjligheten att samarbeta med regioner i grannländerna, för att bl.a. skapa större arbetsmarknader. Denna typ av samverkan vill regeringen fortsatt stärka t.ex. genom överenskommelser inom Nordiska ministerrådet och i arbetet med genomförandet av EU:s Östersjöstrategi.

Svenska regioner i en internationell jämförelse

Sverige är ett ytt stort EU-land med betydande naturresurser. Storstadsregionerna står tillsammans för 57 procent av bruttonationalprodukten, vilket är en betydligt större koncentration än i många andra OECD-länder. Tack vare tillgång till bl.a. naturresurser och områden attraktiva för turism har tillväxten också varit stark i flera mindre regioner. Regeringen gör bedömningen att alla regioner är viktiga för Sveriges hållbara tillväxt och att regional koncentration till vissa regioner kan kombineras med en hög produktivitet i alla regioner.

Stora delar av landet har demografiskt betingade utmaningar att hantera, men de glesbefolkade delarna av landet har i detta avseende större utmaningar än andra delar av landet då försörjningen med välfärdstjänster,

service och arbetskraft blir extra kostsam och komplex. Frågor om regional attraktivitet blir därmed extra viktiga att hantera samordnat med insatser från ett flertal olika politikområden.

Regeringen gör bedömningen att det är viktigt att fortsätta att satsa på de svenska regionernas långsiktigt hållbara tillväxt.

Attraktionskraft Sverige – goda livs- och boendemiljöer

En ort eller ett områdes attraktionskraft är resultat av ett samspel mellan olika förhållanden och förutsättningar lokalt, regionalt och nationellt. Fungerande arbetsmarknad, utbildningsmöjligheter, bra infrastruktur, god offentlig service, god tillgång till kultur, attraktivt boende och goda sociala strukturer är några viktiga parametrar. Regeringen har, tillsammans med den lokala och regionala nivån, ett ansvar för att skapa förutsättningar för attraktivitet. I stor utsträckning ligger det på lokal och regional nivå att ta till vara och förädla förutsättningarna så att attraktiva livs- och boendemiljöer utvecklas. Förutom det ansvar som stat, landsting och kommun har, spelar ofta näringslivets, intresseorganisationernas och det civila samhällets engagemang en viktig roll för att utveckla attraktiva livs- och boendemiljöer.

Regeringens bedömning är att de insatser som hittills är beslutade och genomförda bidrar till att främja attraktionskraften lokalt och regionalt. En fortsatt utvecklad dialog och samverkan mellan nivåer och aktörer är dock en förutsättning för att kunna skapa hållbara och attraktiva livs- och boendemiljöer samt kan möjliggöra samordningsvinster och skapa förutsättningar för en bättre utväxling på de resurser som satsas. Regeringens bedömning är att Sveriges hållbara tillväxt är beroende av de miljöer människor bor och verkar i. Arbetet med Attraktionskraft Sverige syftar därför till att lyfta och främja förutsättningarna för de lokala och regionala miljöernas attraktivitet. En gemensam fokusering, tillsammans med de aktörer som har det regionala tillväxtansvaret, kommuner, näringsliv och organisationer, har påbörjats under 2012–2013 och arbetet, för att ytterligare stärka våra livs- och boendemiljöers attraktivitet, fortsätter under 2014.

Strategier för hållbar regional tillväxt

Fortsatt behov av ökad samverkan mellan aktörer, nivåer och sektorsområden genom strategier och program

Ett väl fungerande samspel och en kontinuerlig dialog mellan den lokala, regionala och nationella nivån är viktigt för att skapa goda förutsättningar för hållbar regional tillväxt. Detta förutsätter ett starkt regionalt ansvar och inflytande över frågor av betydelse för den hållbara regionala tillväxten.

På såväl internationell som på nationell, regional och lokal nivå bör i högre grad potentialen hos flera sektorsområden och de möjliga synergier som ett ökat samarbete mellan sektorsområdena kan ge nyttjas. Ökad samordning kan leda till att myndigheterna bättre uppfyller målen för sina verksamheter. Statliga myndigheter måste bl.a. hantera det regionala inflytandet över resurser och beslut. Detta som en följd av att regionala aktörer i allt högre grad efterfrågar samverkan med statliga myndigheter i det regionala tillväxtarbetet. Regeringen bedömer att de långsiktiga interna strategierna hos de berörda myndigheterna utgör viktig vägledning för deras medverkan i hållbart regionalt tillväxtarbete och bidrar till att tydliggöra deras roll och uppdrag för andra myndigheter och för regionerna. Tydligheten leder till ett effektivare arbete inom området. De interna strategierna behöver hållas uppdaterade i förhållande till den regionala tillväxtpolitikens utveckling för att tillvarata nya möjligheter som uppstår.

Regeringen bedömer att myndigheternas kunskap om såväl de regionala strategiernas roll som det regionala tillväxtarbetet har förbättrats. Insikten om vad som främjar hållbar regional tillväxt kan dock behöva fördjupas hos berörda myndigheter bl.a. med ett stärkt regionalt perspektiv i myndigheternas analyser och statistikarbete. Regeringen bedömer även att utbyte på nationell nivå mellan myndigheter och regioner samt myndigheters medverkan i samband med framtagande av regionala strategier är fortsatt viktigt och kan utvecklas.

Regeringen bedömer också att Tillväxtverkets arbete med att främja former, system och metoder för samverkan mellan olika aktörer på olika nivåer är en viktig del i det fortsatta arbetet.

Som ett exempel på hur regeringen arbetar med att samordna nationella insatser med

regionala kan nämnas regeringens satsning Skogsriket – med värden för världen. Denna nationella satsning förankras successivt genom att regionala handlingsplaner för Skogsriket tas fram vilket bör medföra en effektivare användning av skogen. Ett annat exempel är att regeringen sedan 2011 har ökat möjligheterna för regionalt och lokalt ansvar inom kulturområdet genom införandet av kultursamverkansmodellen. Modellen bidrar till att öka samverkan mellan lokal, regional och nationell nivå och bidrar till att främja kulturens bidrag till hållbar regional tillväxt och attraktivitet.

Regeringen bedömer det som viktigt att också främja förutsättningarna för ett ökat samspel mellan den lokala och regionala nivån.

Stärkt koppling mellan regionala mål, planer och program och den kommunala översiktsplanen

Regeringen anser att den fysiska planeringen har en central roll för lokal och regional näringslivsutveckling och attraktionskraft. Samordningen mellan den fysiska planeringen och det lokala och regionala tillväxtarbetet, liksom mellan lokal och regional nivå, behöver emellertid utvecklas. Det behövs en ökad medvetenhet om den fysiska planeringens betydelse för hållbar tillväxt och attraktiva livs- och boendemiljöer, på såväl lokal som regional nivå. Det rumsliga perspektivet i strategierna för länens utveckling behöver fortsatt utvecklas för att underlätta samspelet med den lokala nivån.

Inom ramen för den pågående åtgärdsplaneringen för infrastruktur betonar dessutom regeringen att utvecklingen av ett samhälls-ekonomiskt effektivt och långsiktigt hållbart transportsystem i ökad utsträckning bör samordnas med planering av bl.a. markanvändning, bostadsförsörjning, näringsliv och hållbar tillväxt samt övrig samhällsplanering.

EU:s strategi för Östersjöregionen

Regeringen bedömer det svenska deltagandet i genomförandet av EU:s strategi för Östersjöregionen som framgångsrikt. Det svenska deltagandet är brett och omfattar i princip samtliga insatsområden. Arbetet bidrar inte endast till att nå strategins mål utan fungerar också som ett redskap för ökat sektorsövergripande och flernivåsamarbete mellan nationella myndigheter och mellan myndigheter och regionala och lokala aktörer. Arbetet med genomförandet av strategin har dessutom integrerats alltmer i ordinarie verksamhet hos

myndigheterna och bidragit till att internationaliseringen av myndigheternas arbete stärkts ytterligare. I Östersjöregionen har strategin bidragit till ökad fokuserad användning av EU:s finansieringsinstrument och, förutom fördjupat gränsöverskridande samarbete i regionen, medverkat till ökad sektorssamordning.

Utveckla arbetet med regionala forsknings- och innovationsmiljöer

Regeringen ser behov av en fortsatt dialog med regionerna för att utveckla arbetet med innovationer samt regionala forsknings- och innovationsmiljöer fram till 2020. En central del i arbetet kommer att vara kopplat till att tillgängliggöra befintlig forsknings- och innovationsinfrastruktur för små och medelstora företag vid genomförandet av strukturfondsprogram och andra EU-program.

Miljödriven näringslivsutveckling för stärkt konkurrenskraft

Det finns ett flertal hinder som bidrar till att tillräckliga investeringar i tidiga skeden inte genomförs inom framförallt energiteknikområdet. Att öka förutsättningarna för innovationer på energiområdet är enligt regeringen viktigt. En förutsättning för att flera uppsatta miljömål ska kunna nås är att samhällets resurseffektivitet ökar. Samtidigt kan en ökad resurseffektivitet stärka näringslivets konkurrenskraft.

Erfarenheter från arbetet med regeringens miljöteknikstrategi och från pilotlänens arbete med miljödriven näringslivsutveckling bör tas till vara inom det regionala tillväxtarbetet.

Förstärka arbetet med kompetensförsörjning

De regionala kompetensplattformarna har i vissa län precis etablerats medan andra län har en väl utvecklad samverkan. Det finns därmed flera goda exempel för andra att lära av. Resultaten hittills pekar på att behovet av regionalt kompetensförsörjningsarbete är stort och det är enligt regeringen viktigt att verksamheten vidareutvecklas – inte minst med fokus på integration och mångfald för att bättre ta till vara kompetensen hos utrikes födda. Regeringen anser att arbetet med regionala kompetensplattformar är ett långsiktigt arbete och att det är viktigt att plattformarna får fortsätta att utvecklas utifrån de olika förutsättningar som

finns, och de prioriteringar som görs i respektive län. Regeringens uppdrag till Tillväxtverket att bedriva insatser som förstärker och vidareutvecklar de regionala kompetensplattformarna är utformat för att kunna möta länen utifrån just deras behov och förutsättningar. Ett framgångsrikt kompetensförsörjningsarbete är centralt för att tillvarata tillväxtpotential och nationella myndigheter inom kompetensförsörjningsområdet kommer även fortsättningsvis att – enskilt och gemensamt – spela en viktig roll för att det arbete som pågår på regional nivå blir framgångsrikt.

Integration och mångfald i tillväxtarbetet

Det finns enligt regeringen behov av erfarenhetsutbyte och tydligare samordning mellan ansvariga aktörer för att bättre ta till vara kompetens och entreprenörskap hos personer med utländsk bakgrund inom det regionala tillväxtarbetet. Här kan Tillväxtverket spela en viktig roll inom ramen för pågående uppdrag med regionala kompetensplattformar och stöd till företagande.

Handlingsplan för en jämställd regional tillväxt

Regeringens beslut i mars 2012 om en handlingsplan för en jämställd regional tillväxt 2012–2014, med tillhörande uppdrag till länen och Tillväxtverket, bidrar enligt regeringen till förbättrade förutsättningar för en jämställd regional tillväxt.

Främja lärandet

Regeringen avser att fortsätta utveckla lärandet inom den regionala tillväxtpolitiken. För att främja lärandet är det enligt regeringen viktigt att arbetet med länens lärandeplaner bedrivs kontinuerligt och långsiktigt.

Strukturfondsprogrammen tillför utvecklingsmedel till det regionala tillväxtarbetet

Regeringen bedömer att insatserna inom de regionala strukturfondsprogrammen primärt ska användas till att främja strukturförändringar och regional konkurrenskraft. Förutom betydande utvecklingsmedel som tillförs den regionala tillväxtpolitiken är strukturfondsprogrammen också ett instrument för att samla relevanta aktörer kring en gemensam strategi i programområdena, vilket underlättar långsiktiga insatser

som både bygger på regionala och nationella prioriteringar.

Både offentlig, nationell som regional, och privat medfinansiering har varit hög och olika aktörers engagemang i strukturfondsprogrammen perioden 2007–2013 har varit stort. Detta bidrar till såväl ökade finansiella resurser som gemensamma ansträngningar nationellt och regionalt. Regeringen anser att strukturfondsprogrammen därigenom bidrar till att skapa förutsättningar för konkurrenskraftiga företag och utvecklingskraft i regionerna. Inte minst är berörda nationella myndigheters medverkan viktigt att förbättra inför kommande programperiod för att den fulla tillväxt-, innovations-, och sysselsättningspotentialen i programmen ska nås.

Indikatorerna för de regionala strukturfondsprogrammen perioden 2007–2013, som baseras på det som inrapporterats från projekten, visar hittills goda resultat avseende nya jobb, nya företag och deltagande företag. Dock är resultaten fortfarande osäkra då det ännu är för tidigt att följa upp de långsiktiga effekterna på sysselsättning och hållbar tillväxt. Regeringen konstaterar också utifrån utvärderingar att insatserna i programmen generellt sett har ett näringslivsfokus. Regeringen anser dock att företagets deltagande bör förstärkas för att bättre kunna svara upp mot näringslivets behov.

Enligt regeringen har det skett förbättringar vad gäller integration av miljö- och jämställdhetsaspekter under programperioden 2007–2013. Trots detta behövs ytterligare stärkta insatser för att integrera dessa aspekter i arbetet då de är grundläggande för en hållbar regional tillväxt.

Utifrån genomförda utvärderingar av EU:s gränsöverskridande program perioden 2007–2013 gör regeringen bedömningen att programmen bidrar till att skapa varaktiga gränsöverskridande samarbeten. Eftersom många av de utmaningar som Sverige och EU står inför sträcker sig över nationsgränser måste de lösas genom samarbete. Ytterligare insatser kan dock göras för att öka samordningen med övrigt regionalt, nationellt och europeiskt tillväxtarbete. Regional påverkansmöjlighet och god förankring av innehåll och prioriteringar både på lokal, regional och nationell nivå är vidare en viktig förutsättning för ett lyckat genomförande.

Det är regeringens bedömning att för att programmen perioden 2014–2020 på ett effektivt sätt ska bidra till målen för Europa 2020-strategin och till målen i EU:s strategi för Östersjöregionen bör insatserna ytterligare fokuseras.

Förbättrade möjligheter till finansiering

Ett väl fungerande system för kapitalförsörjning är avgörande för start och tillväxt i företag. Om inte marknaden fungerar tillfredsställande riskerar goda affärsidéer och innovationer att förbli utan finansiering och därmed inte realiserar. Insatser för att främja företagets kapitalförsörjning är en del i arbetet med att förbättra företagsklimatet och att stärka utvecklingskraften i alla delar av landet. De strukturella förutsättningarna och behoven av kapitalförsörjning för utveckling av företagande, entreprenörskap och innovationer varierar dock över landet. Regeringen bedömer att insatser för att företag i alla delar av landet ska få förbättrade möjligheter till finansiering är viktiga.

De elva riskkapitalprojektsatsningarna inom de åtta regionala strukturfondsprogrammen är exempel på stöd som syftar till att öka det regionala utbudet av riskvilligt kapital. Regeringens bedömning är att satsningen är väl fungerande. Den pågående utvärderingen har visat att det finns ett behov av fondernas verksamhet och att relevanta investeringsobjekt kommer in till fonderna samt att privata investerare vill samarbeta med fonderna. Det är dock för tidigt att bedöma fondernas framgång.

Utifrån Tillväxtanalys effektutvärdering av Regionalt bidrag till företagsutveckling (konsultcheckar) och effektutvärdering av regionalt investeringsstöd bedömer regeringen att stöden har bidragit till en hållbar tillväxt i stödföretagen och därmed kan bidra till ekonomisk utveckling i berörda regioner, inte minst i landsbygderna.

Regeringens bedömning är att de selektiva företagsstöden fyller en viktig funktion i det regionala tillväxtarbetet genom att vara ett viktigt komplement i kapitalförsörjningen till företag. De har enligt regeringen bidragit till en hållbar tillväxt i stödföretagen. Arbetet med att göra de regionala företagsstöden mer jämställda bör enligt regeringen fortsatt ske genom

information och utveckling av normer och regelverk.

Det regionala transportbidraget har enligt regeringen kompenserat berörda företag i olika branscher för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd för varor. Det har även delvis stimulerat till höjd förädlingsgrad i områdets näringsliv. Transportbidraget utjämnar således skillnaderna mellan företag inom och utanför stödområdet avseende merkostnader på grund av lägesnackdelar. Arbetet med att göra transportbidraget mer miljömässigt hållbart bör enligt regeringen ske genom att i större utsträckning arbeta utvecklingsinriktat med både de berörda företagen och transportörerna.

Regeringens bedömning av den regionala nedsättningen av sociala avgifter är densamma som vid införandet av den nuvarande nedsättningen, dvs. att stödformen är viktig för företagen, bl.a. på grund av att dess generella karaktär innebär att de kan förutse och kalkylera med en nedsättning, att den administrativa hanteringen är relativt snabb och enkel och att den inte är direkt styrande över företagens beteende.

Ökad satsning inom området kommersiell service

Regeringen bedömer att aktörer på alla nivåer bör samarbeta i arbetet med att skapa attraktiva livs- och boendemiljöer. I detta arbete är tillgänglighet till service en viktig faktor. Inom ramen för de regionala serviceprogrammen 2009–2013 har ett ökat engagemang av aktörer på såväl regional som lokal nivå resulterat i en ökad helhetssyn och en bättre samverkan mellan olika aktörer och insatser. Regeringens bedömning är att de regionala serviceprogrammen är ett viktigt verktyg inom det regionala tillväxtarbetet för att bl.a. samordna insatser som syftar till att öka tillgängligheten till service i gles- och landsbygder.

Strukturrationaliseringen av såväl dagligvarusom drivmedelsbranschen har pågått under en följd av år och kommer sannolikt att fortgå. Regeringens utökade insatser för att stärka tillgången till olika typer av service i gles- och landsbygder fortsätter därför genom olika typer av insatser t.o.m. 2014.

Regeringens bedömning är att de extra medel som beslutats om till olika insatser har haft betydelse för tillgängligheten till service. Genom att stödja strategiska butiker och drivmedels-

stationer eller nya anläggningar, ofta med en stark medverkan av ideella krafter, har tillgängligheten kunnat upprätthållas i många områden.

Samverkan ger ökad samordning av strategiska insatser

Medlen inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt fungerar ofta som katalysatorer som leder till att strategiska insatser kan komma till stånd. Detta sker i huvudsak inom politikens prioriterade områden, dvs. innovation och förnyelse, kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud, tillgänglighet samt strategiskt gränsöverskridande samarbete. Medlen inom utgiftsområdet påverkar utvecklingen i regionerna när dessa används i samverkan med övriga offentliga och privata aktörers resurser. Åtgärder som finansieras inom utgiftsområdet stöder därför ofta samordnade processer och medför att investeringar görs mer samlad och sektorsövergripande. Till exempel bidrar den projektverksamhet länen beslutar om inom anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* till att 5 gånger så mycket medel tillförs av andra aktörer i form av medfinansiering.

Det strategiska arbetet med framför allt strategier för länens utveckling, strukturfondsprogram och regionala serviceprogram har enligt regeringen lett till ett mer samordnat regionalt tillväxtarbete. Regeringen vill i detta sammanhang betona vikten av ett starkt regionalt ledarskap, ett väl fungerande partnerskap såväl regionalt som nationellt samt strategier för att bibehålla ett långsiktigt perspektiv.

2.6 Politikens inriktning

2.6.1 Inledning

Den regionala tillväxtpolitikens mål är *utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft*. Det innebär att hela Sveriges utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter ska tas till vara på ett hållbart sätt.

För att uppfylla målet för politiken för regeringen en aktiv förnyelsepolitik som ger människor och företag i alla delar av landet

möjligheter att växa och utvecklas av egen kraft. Utgångspunkten är att Sveriges tillväxt är summan av den tillväxt som skapas i landets alla delar och ju fler regioner som är starka och expansiva, desto bättre för Sverige.

Den regionala tillväxtpolitiken stärks genom ökat lokalt och regionalt inflytande över och ansvar för vissa statliga tillväxtresurser. De strukturella förutsättningarna, näringslivets sammansättning och specialisering, arbetsmarknadens branschbredd samt lokala och regionala utvecklingsmöjligheter skiljer sig åt mellan landets olika delar. Den regionala tillväxtpolitikens insatser måste därför utgå från de specifika regionala förutsättningarna och regionernas prioriteringar.

Politiken genomförs i såväl gles- och landsbygder som i små och medelstora städer samt i storstadsområden. Tätorter samt gles- och landsbygder drar nytta av varandra och ska ses som sammanlänkade regioner.

Sveriges hållbara tillväxt är både beroende av näringslivets villkor och av de miljöer människor bor och verkar i. Förmågan att behålla, attrahera och utveckla kompetenser, företag och kapital är avgörande för att regioner och kommuner ska bli utvecklingskraftiga. Det är lokalt och regionalt som attraktiva livs- och boendemiljöer skapas och staten har ett ansvar att skapa goda förutsättningar och verktyg för detta arbete.

Den största delen av medlen inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt beslutas i dag regionalt i samspel mellan olika aktörer på regional, nationell och internationell nivå. Det innebär att åtgärder inom flertalet utgiftsområden och politikområden på nationell nivå behöver anpassas till lokala och regionala förutsättningar. En väl fungerande dialog mellan berörda aktörer och samordning dels mellan politikområden på nationell nivå, dels mellan insatser på lokal, regional och nationell nivå är en förutsättning för att åstadkomma utvecklingskraft i hela Sverige.

Precis som i regeringens politik på alla andra områden ska den regionala tillväxtpolitiken bidra till en långsiktigt hållbar utveckling som kan möta stora utmaningar såsom ökande global konkurrens, miljö- och klimatförändringar, energiförsörjning, demografisk utveckling och utanförskap i samhället. Nuvarande och kommande generationer av kvinnor och män ska erbjudas sunda ekonomiska, sociala och miljö-

mässiga förhållanden. Oavsett funktionsnedläggning, sexuell läggning, ålder, etnisk, religiös, kulturell bakgrund och tillhörighet ska kvinnor och män ges likvärdiga möjligheter att utvecklas och bidra till utvecklingen i alla delar av landet. En ojämn fördelning av makt och resurser ska särskilt motverkas.

I skrivelsen Strategiskt tillväxtarbete för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning (skr. 2009/10:221) har regeringen tydliggjort inriktningen av den regionala tillväxtpolitiken.

Sammantaget ska den regionala tillväxtpolitiken inriktas mot följande:

- Att människor, företag, kommuner och regioner skapar attraktiva miljöer och formar sin framtid utifrån sina unika förutsättningar.
- Prioritering av innovation och förnyelse, entreprenörskap, kompetensförsörjning och ett ökat arbetskraftsutbud, tillgänglighet samt strategiskt gränsöverskridande samarbete.
- En god tillgång till kommersiell och offentlig service för medborgare och näringsliv i alla delar av landet.
- Fokus på demografiska utmaningar, internationalisering, klimat, miljö och energi och en miljödriven näringslivsutveckling i alla branscher.
- Främja jämställdhet samt integration och mångfald.
- Ett tvärsektorielt arbetssätt och en mer samordnad stat genom strategiska statliga insatser och åtgärder i samverkan med aktörer på lokal, regional, europeisk och global nivå.
- Ta vara på de unika förutsättningar för individers utvecklingskraft och företags konkurrenskraft som finns i olika typer av regioner såsom gles- och landsbygder, små och medelstora städer samt i storstadsområden.
- Ett stärkt lokalt och regionalt inflytande och ansvar över vissa statliga medel, vilket bl.a. leder till bättre förutsättningar för ett regionalt ledarskap.
- Regionala strategier och program som genomförs i samspel och i partnerskap med nationell och europeisk nivå.

- Europeiska unionens sammanhållningspolitik är en integrerad del i den regionala tillväxtpolitiken där strukturfondsprogrammen är instrumenten för genomförandet.

2.6.2 Territoriellt perspektiv

De territoriella förutsättningarna för hållbar tillväxt och utveckling varierar mellan Sveriges olika delar. Förutsättningarna skiljer sig åt mellan städer av olika storlek samt mellan stads- och landsbygdsregioner. Geografisk lokalisering och avstånd till större marknader såväl nationellt som internationellt är andra betydelsefulla skillnader. Dessutom varierar befolknings- och näringsstruktur stort mellan landets regioner. Den regionala tillväxtpolitiken måste ta hänsyn till dessa skillnader i förutsättningar.

Landsbygder med stark utvecklingskraft är en resurs för hela Sveriges utveckling och hållbara tillväxt. För att säkerställa att landsbygdens potential tas till vara och att dess särskilda förutsättningar beaktas arbetar regeringen med en förbättrad samordning mellan olika politikområden. Grunden för detta arbete presenterades i regeringens skrivelse En strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder (skr. 2008/09:167). Där angavs att landsbygdsperspektivet bör, i de frågor där det är relevant, införlivas som en naturlig del i alla politikområden. Detta görs sedan 2013 genom en förstärkt samverkan inom Regeringskansliet avseende landsbygdsfrågor, s.k. landsbygds-säkring.

Städerna har särskilda, men också varierande förutsättningar och utmaningar beroende på bl.a. geografisk och befolkningsmässig storlek, geografiskt läge och näringsstruktur. Regeringen anser att det är viktigt att skapa goda och hållbara tillväxtförutsättningar för såväl storstäderna och storstadsområdena som för små och medelstora städer. Städernas roll för den ekonomiska utvecklingen bör tydligare uppmärksammas. Att nyttja den potential och de synergier som kan uppstå genom en god samverkan mellan stadsregionerna, deras omland och övriga Sverige är viktigt. Städer av olika storlek och deras omgivande landsbygder drar nytta av varandra och ska ses som sammanlänkade funktionella regioner. En tilltagande urbanisering ställer dessutom såväl miljömässiga som sociala och

ekonomiska krav på en hållbar stadsutveckling. Politiken måste enligt regeringen främja samspel mellan landsbygder, tätorter och städer, samt mellan offentlig sektor, näringsliv och det civila samhället.

2.6.3 Attraktionskraft Sverige

Förmågan att behålla, attrahera, och utveckla kompetenser, företag och kapital är avgörande för att regioner och kommuner ska bli utvecklingskraftiga. Människor flyttar till attraktiva platser och regioner, där tillgången på arbete endast är en av flera attraktivitetsskapande faktorer.

Tillgång till utbildning och tillgänglig infrastruktur är tillsammans med en fungerande arbetsmarknad grundläggande förutsättningar för en attraktiv miljö där människor och företag kan växa och verka. Tillgänglighet till service, it och digital kapacitet, attraktiva boendemiljöer, kultur och fritid och upplevelser är andra centrala faktorer.

Under perioden från 2012 till våren 2014 genomför regeringen initiativet Attraktionskraft Sverige. Syftet med Attraktionskraft Sverige är att tillsammans med aktörer på lokal, regional och nationell nivå tydliggöra och utveckla de frågor som är centrala för lokal och regional attraktivitet. Initiativet bygger på regeringens befintliga politik och ska ge möjligheter till erfarenhetsutbyte, möjliggöra innovativa lösningar, sprida goda exempel samt tydliggöra ansvar och roller.

Arbetet avses bidra till att ytterligare förstärka de faktorer och det samspel som är en förutsättning för att skapa attraktiva livs- och boendemiljöer. Under 2014 kommer Attraktionskraft Sverige att fördjupa dialogen inom de frågeställningar som anses vara mest centrala för att skapa förutsättningar för attraktivitet. Detta sker i nära samverkan med ett stort antal aktörer på både lokal, regional och nationell nivå.

2.6.4 Politikens strategier

Regeringen anser att regionala strategier inom det regionala tillväxtarbetet bidrar till förbättrade planeringsförutsättningar lokalt, regionalt och nationellt. I de regionala

strategierna bör förhållandena mellan olika planer, strategier, program och insatser som drivs på olika administrativa nivåer tydliggöras. Därmed kan upprättandet och genomförandet av respektive strategi, plan och program bättre samordnas mellan såväl olika administrativa nivåer som mellan olika sektorsområden.

Regeringen avser att under våren 2014 lansera en ny nationell strategi för den regionala tillväxtpolitiken för 2014–2020 som ska ersätta den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013. Strategin ska visa på politikens prioriteringar och vara vägledande för det regionala arbetet för hållbar tillväxt och attraktionskraft för perioden 2014–2020.

Strategier för länens utveckling

Det organ som har ansvaret för det regionala tillväxtarbetet i länet ska utarbeta och samordna genomförandet av en samlad strategi för länets hållbara tillväxt och utveckling.

Regeringen ser strategierna som centrala och långsiktiga strategiska verktyg i genomförandet av den regionala tillväxtpolitiken och anser att deras roll bör stärkas ytterligare. Det gäller bl.a. deras roll att binda samman olika planeringsprocesser på regional och lokal nivå samt dess roll att verka för sektorsövergripande samarbete. Strategier för länens utveckling utgör också en av utgångspunkterna för utarbetandet av strukturfondsprogrammen perioden 2014–2020.

Den fysiska planeringen har en viktig roll i arbetet med att utveckla attraktiva livs- och boendemiljöer, liksom för att skapa förutsättningar för näringslivets utveckling. För att åstadkomma ett helhetsperspektiv på frågor om den fysiska planeringen och arbetet för hållbar regional tillväxt bedömer regeringen att det rumsliga perspektivet i strategierna för länens utveckling behöver utvecklas.

EU:s politik för regional tillväxt och sysselsättning – sammanhållningspolitiken

Sammanhållningspolitikens mål är att bidra till ekonomisk, social och territoriell sammanhållning inom EU. Den syftar till att undanröja hinder för en väl fungerande inre marknad och till utveckling och förbättrad konkurrenskraft i

Europas regioner. Sammanhållningspolitiken finansieras med strukturfonderna och genomförs i nationella eller regionala program. Regeringen anser att strukturfondsprogrammen bidrar till att stärka den regionala konkurrenskraften och sysselsättningen.

Inför programperioden 2014–2020 pågår sedan hösten 2011 förhandlingarna i rådet om Europeiska kommissionens förslag till en reformerad sammanhållningspolitik (se fakta-promemoria 2011/12:FPM24).

Regeringens utgångspunkter

Strukturfondsprogrammets inriktning i Sverige ska vara tydligt kopplad till Europa 2020-strategin och bidra till smart och hållbar tillväxt för alla. Det ska finnas en fokusering på ett fåtal prioriteringar och en koncentration av resurser.

En ökad sektorssamordning ska främjas. Synergier ska främjas och överlappning ska undvikas för att europeiska, nationella och regionala satsningar ska komplettera varandra och så effektivt som möjligt bidra till målen i Europa 2020-strategin.

Det ska finnas ett lokalt och regionalt ansvar för prioriteringar och ett inflytande över resurser. Lokala och regionala förutsättningar ska utgöra en av utgångspunkterna för sammanhållningspolitiken och för nationell politik med betydelse för hållbar regional tillväxt.

Inriktningen av programmen ska även utgå från de prioriteringar som lagts fast i EU:s strategi för Östersjöregionen.

Regeringen anser att jämställdhet ska främjas och att ett jämställdhetsperspektiv ska integreras i förberedelser och i genomförandet av alla program.

Genomförandet av programmen ska präglas av ett resultatorienterat arbetssätt med ett fokus på mervärde. Tydliga krav ska ställas på god programlogik och ett väl utformat uppföljnings- och utvärderingssystem i syfte att främja ett systematiskt lärande i program och projekt.

Regeringen poängterar vikten och behovet av ett förenklat genomförande. Alla aktörer i genomförandet bör aktivt söka förenklingsmöjligheter i de system de kommer att förfoga över. Det gäller såväl på EU-nivå som på nationell och regional nivå.

Partnerskapsöverenskommelsen

Sverige kommer under 2013 att träffa en partnerskapsöverenskommelse med Europeiska kommissionen för programperioden 2014–2020.

Partnerskapsöverenskommelsen ska fungera som den övergripande strategin för de fyra fonderna, Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Europeiska Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska Havs- och fiskerifonden. Kopplingen mellan fondernas uppgifter och målen för Europa 2020-strategin ska utgöra en grund för partnerskapsöverenskommelsen.

Överenskommelsen syftar även till att främja synergier och undvika överlappning mellan fonderna samt öka förutsättningarna för samordning med instrument på EU- och nationell nivå. Detta välkomnas av regeringen.

Regeringen utarbetar partnerskapsöverenskommelsen i samverkan med berörda aktörer för en god förankring av prioriteringar och innehåll. Detta arbete sker parallellt med framtagandet av förslag till program för genomförandet av politiken och användningen av fonderna.

Genomförandet av sammanhållningspolitiken

Sverige omfattas under programperioden 2014–2020, enligt Europeiska kommissionens förslag, av två mål inom sammanhållningspolitiken. Målet för investeringar i tillväxt och sysselsättning medfinansieras av Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden. För information om Europeiska socialfonden, se utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Det andra målet som Sverige berörs av är målet för territoriellt samarbete vilket medfinansieras av Europeiska regionala utvecklingsfonden.

Enligt regeringen finns det behov av stärkt samordning mellan de förvaltande myndigheterna för strukturfonderna under nästa programperiod samt reell förenkling av genomförandet av strukturfonderna med fokus på projektägarna.

Näringslivets deltagande och engagemang i programarbete och i projektinitering är viktigt och behöver också utvecklas. Regeringen har därför beslutat om att öppna för möjligheten att använda sig av privat medfinansiering för program inom Europeiska regionala utvecklingsfonden för att växla upp EU-medel.

Målet för investeringar i tillväxt och sysselsättning

Huvuddelen av genomförandet av målet för investeringar i tillväxt och sysselsättning ska, vad avser Europeiska regionala utvecklingsfonden, ske genom åtta regionala strukturfondsprogram.

För att stödja samverkan över programgränser och tillföra mervärden till det regionala tillväxtarbetet som inte kan ske inom befintlig programstruktur ska även en mindre del genomföras inom ramen för ett nationellt regionalfondsprogram.

Aktörer med ansvar för regional tillväxt i länen ansvarar för att ta fram förslag till regionala strukturfondsprogram. Programmen tas fram med utgångspunkt främst i strategier för länens utveckling. Näringslivets medverkan och engagemang i programarbetet utgör en väsentlig grund för inriktningen och genomförandet av programmen. Erfarenheter och lärdomar från genomförda utvärderingar ska tillvaratas och framtagandet sker i ett brett partnerskap. Det är också viktigt att i programmen säkerställa att synergier kan skapas mellan insatser finansierade av Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden.

Det nationella programmet vad avser Europeiska regionala utvecklingsfonden tas fram av Tillväxtverket, Verket för innovationssystem, Statens energimyndighet och Vetenskapsrådet. Programmet ska utarbetas i dialog med de aktörer som har samordningsansvaret för det regionala tillväxtarbetet. Det nationella regionalfondsprogrammet ska utgå från den nationella politiken samt den regionala tillväxtpolitiken. Det nationella programmet ska tillföra mervärden till det regionala tillväxtarbetet och bl.a. bidra till att stödja samverkansprojekt mellan län samt mellan län och den nationella nivån, främja insatser som bidrar till en ökad samverkan med andra relevanta EU-program samt utveckla arbetet med utvärdering, återföring av kunskap och lärande i strukturfondsarbetet.

Inom ramen för målet för investeringar i tillväxt och sysselsättning, ska för program medfinansierade av Europeiska regionala utvecklingsfonden insatser som skapar goda förutsättningar för och främjar forskning och innovation, grön ekonomi samt entreprenörskap vara i fokus. Insatser för hållbar stadsutveckling kommer också att genomföras inom ramen för programmen.

Program som medfinansieras av Europeiska regionala utvecklingsfonden ska baseras på regionala och nationella strategier och ligga i linje med Europa 2020-strategin samt partnerskapsöverenskommelsen.

Målet för territoriellt samarbete

Programmen inom ramen för målet om Europeiskt territoriellt samarbete och makro-regionala strategier är viktiga verktyg för att främja Sveriges och svenska regioners hållbara tillväxt och bidra till att nå målen för sammanhållningspolitiken och Europa 2020-strategin.

Regeringen anser att särskild uppmärksamhet bör ägnas åt gränsöverskridande utmaningar inom följande områden: stärka innovativa miljöer och gränsöverskridande kluster; utveckling av gemensamma samhällsfunktioner för befolkningen och näringslivet i syfte att skapa förutsättningar för gränsöverskridande regionförstoring; innovativa lösningar på den demografiska utmaningen; främjande av naturresurser och hantering av naturrisker samt satsningar på energieffektivisering, förnybar energi och miljövänliga transporter.

En viktig förutsättning för de territoriella samarbetsprogrammets möjligheter att bidra till hållbar tillväxt är att de är samordnade med övrigt regionalt, nationellt och europeiskt tillväxtarbete.

De gränsregionala samarbetsprogrammen tas fram av gränsöverskridande partnerskap i respektive programområde i enlighet med anvisningar som utarbetats gemensamt av de ingående länderna. Programmen ska fokuseras mot ett fåtal prioriteringar och resurserna koncentreras. Utvärderingar, erfarenheter och lärdomar från tidigare programperioder ska tillvaratas. Synergier ska främjas och överlappning ska undvikas för att europeiska, nationella och regionala satsningar ska komplettera varandra och så effektivt som möjligt bidra till målen i Europa 2020-strategin och målen i EU:s strategi för Östersjöregionen: Rädda havsmiljön, Länka samman regionen och Öka välståndet.

2.6.5 Ansvar och arbetssätt inom politiken

Regionernas ansvar och inflytande över vissa statliga tillväxtresurser har stärkts som ett led i att effektivisera genomförandet av den regionala tillväxtpolitiken. En samordnad och effektiv förvaltningsstruktur samt dialoger för förbättrad samverkan är ett led i detta. Dessutom används nya metoder för dialog i form av sociala medier

för att öka insynen, delaktigheten och möjligheterna till erfarenhetsutbyte.

Regionalt inflytande över statliga tillväxtresurser

Regeringens inriktning är ett starkt lokalt och regionalt inflytande och ansvar över vissa statliga tillväxtresurser. Medborgare och företag kan därmed få bättre förutsättningar att påverka utvecklingen i sin egen region. Ett ökat regionalt inflytande innebär ett större ansvar för det regionala tillväxtarbetet. Detta i sin tur ger bättre förutsättningar för sektorssamordning och ett effektivare genomförande av den regionala tillväxtpolitiken.

Medlen för regionala tillväxtåtgärder inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt ska fungera som katalysatorer som leder till att strategiska utvecklingsinsatser i länen/regionerna kan komma till stånd. Regeringen anser därför att ett regionalt starkt ledarskap, som kan prioritera och besluta om strategiska vägval, är en viktig förutsättning för ett framgångsrikt regionalt tillväxtarbete.

Grunden för fördelningen av medlen bygger på att alla regioner kan och ska bidra till Sveriges hållbara tillväxt. Människor och företag i hela landet ska kunna växa och utvecklas av egen kraft. Olika regioner står dock inför olika stora utmaningar och behoven av statliga medel för strategiska utvecklingsinsatser skiljer sig därmed åt. De regionala aktörerna har därefter ansvaret för att prioritera användningen av de tilldelade resurserna utifrån länets förutsättningar, samt utifrån regeringens prioriteringar.

Regeringen har påbörjat en översyn av principerna för anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärders* fördelning, eventuella behov av att förändra och förtydliga dels regeringens styrning av medlen, dels befintliga uppföljningssystem. Översynen beräknas pågå under 2014. Vid fördelning av medlen kommer en utgångspunkt att vara de strukturella och dynamiska utmaningar länen står inför. Utmaningarna värderas utifrån indikatorer som mäter gleshet och avstånd, demografi, kompetens, arbetsmarknad, entreprenörskap och företagande, arbetsproduktivitet och regional dynamik. Vid fördelning av medel kommer även hänsyn att tas till behovet av medfinansiering av EU:s strukturfonder och stödområdestillhörighet för regionala företagsstöd.

Samordnad och effektiv förvaltningsstruktur

Det är av central betydelse för det lokala och regionala arbetet för hållbar tillväxt att den statliga förvaltningen är effektiv, tillgänglig och samordnad. Specialiseringen och sektoriseringen inom den statliga förvaltningen får inte leda till fragmentering och bristande helhetssyn.

Det finns behov av fortsatt stärkt samordning såväl mellan regional och nationell nivå som mellan olika sektorsområden på nationell och regional nivå. Ett väl fungerande samarbete över sektorsgränser medför ökat mervärde av regionala, nationella och europeiska insatser. Samverkan mellan olika nivåer ska därför fortsätta att utvecklas som ett led i att effektivisera den statliga verksamheten.

Samverkan mellan de statliga myndigheterna inom den regionala tillväxtpolitikens prioriterade områden har enligt regeringen i flera fall stärkts. Myndigheternas interna strategier för hållbar regional tillväxt spelar en viktig roll för att definiera deras uppdrag i arbetet för hållbar lokal och regional tillväxt. Att löpande hålla strategierna aktuella är därför centralt. Inom ramen för bl.a. arbetet med sammanhållningspolitiken för perioden 2014–2020 kommer de interna strategierna att vara centrala utgångspunkter för hur myndigheterna kan medverka. För att tillvarata det arbete som myndigheterna genomför och öka möjligheterna till samspel med länen behöver emellertid myndigheterna mer aktivt synliggöra sina verksamheter och sina interna strategier.

Flernivåstyrningens innebörd behöver tydliggöras och metoder och system som möjliggör effektiv flernivåsamverkan bör uppmärksammas såväl nationellt som regionalt. Det kommer också att vara viktigt att inom specifika sakområden utveckla myndigheternas engagemang och samspel. Återkommande gemensamma arenor för dialog och utbyte som möjliggör att såväl myndigheter som regionala aktörer stärker kunskapen om varandra ska främjas. Ett stärkt regionalt perspektiv i myndigheternas analyser och statistikarbete samt fortsatt förbättrad nationell samordning mellan myndigheterna är andra viktiga utvecklingsområden.

Det är viktigt att överväga om statliga myndigheters lokalisering i ökad utsträckning kan få en spridning över landet. Det handlar om att nogra pröva om myndigheter kan lokaliseras

utanför storstäderna, i första hand till länscentra eller andra större orter. En utgångspunkt vid ett sådant övervägande ska vara att myndigheterna ska ges goda förutsättningar att bedriva sin verksamhet.

Dialoger för förbättrad samverkan

Regeringen anser att en kontinuerlig dialog är en viktig förutsättning för ett väl fungerande samspel mellan den lokala, regionala och nationella nivån när det gäller frågor av betydelse för en hållbar regional tillväxt. Kontinuerliga dialoger mellan nivåer och sektorsområden bidrar till att utveckla den strategiska inriktningen för det regionala tillväxtarbetet samt genomförandet av olika insatser.

Dialoger kommer fortsatt föras med aktörer som medverkar i eller berörs av det regionala tillväxtarbetet på lokal, regional och nationell nivå. Nationellt forum kommer fortsatt vara en central arena för dialog mellan politiska företrädare i respektive län och representanter för regeringen. I anslutning till initiativet Attraktionskraft Sverige och framtagandet av en ny nationell strategi för den regionala tillväxtpolitiken 2014–2020 samt inom ramen för strukturfondsprogrammen 2014–2020 är behovet av dialog särskilt omfattande.

2.6.6 Prioriteringar

Regeringens prioriteringar är innovation och förnyelse, kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud, tillgänglighet samt strategiskt gränsöverskridande samarbete. Därutöver tas i detta avsnitt upp kommersiell och offentlig service, demografiska utmaningar och de tre hållbarhetsdimensionerna. Dessa är tvärssektoriella och omfattar politikområden där europeiska, nationella, regionala och lokala finansiella resurser samordnas.

Innovation och förnyelse

Innovation och förnyelse avser insatser som ska stärka regioners förnyelseförmåga samt stimulera till ett förbättrat klimat för entreprenörskap och företagande.

Innovativa miljöer

De regionala forsknings- och innovationsmiljöerna kan bidra till en strukturförändring som leder till hållbar tillväxt genom smart specialisering, som främjar forsknings- och innovationssamverkan mellan aktörer, internationalisering och ett ökat fokus på företag som vill växa. Kompetensförsörjning för företag och offentlig sektor är av avgörande betydelse för innovation och omställningsförmåga i Sveriges regioner.

I detta sammanhang är det viktigt med ett samarbete mellan forsknings- och innovationsaktörer liksom universitet och högskolor och industriforskningsinstitut. Det är särskilt viktigt att utveckla och tillgängliggöra forsknings- och innovationsinfrastruktur för att öka innovations- och konkurrenskraften hos regionen inklusive företagen, inte minst i de små och medelstora företagen.

Genom samverkan mellan natur, kultur samt kulturarv och regioners näringsliv kan det skapas goda förutsättningar för innovativa och attraktiva miljöer, vilket kan vara positivt för en hållbar regional och lokal tillväxt. Det är angeläget att utvecklingen av regionala innovationsmiljöer sker med ett strategiskt förhållningssätt till den internationella utvecklingen. I detta arbete har anknytningen till den nationella innovationsstrategin, dess målsättningar och vision att stärka det svenska innovationsklimatet till 2020 betydelse för den regionala utvecklingskraften. Även regeringens forsknings- och innovationsproposition (prop. 2012/13:30, bet. 2012/2013:NU6, rskr. 2012/2013:153) innehåller satsningar av betydelse för regionernas utveckling. Den nationella innovationsstrategin lägger också ett brett perspektiv på innovation som är bredare än det värdeskapande som utgår från forskning och utveckling.

En särskild potential för hållbar tillväxt och förnyelse i den regionala ekonomin finns i kopplingen mellan olika branscher, kluster och kunskapsområden. Det är därför viktigt att utveckla samarbete över regiongränser och branscher utifrån omvärlds- och branschanalyser bl.a. eftersom kopplingen mellan branscher, kluster och kunskapsområden både är regionala, nationella och internationella. En sådan samverkan kan främjas inom och mellan branscher, kluster samt i olika värdekedjor. Att skapa mötesplatser, exempelvis i form av

företagsnätverk eller kluster, är därför betydelsefullt och kan få förutsättningar att bli attraktiva noder i globala kunskaps- och innovationsnätverk och plattformar. Insatser för entreprenörskap och utveckling av små och medelstora företag är också betydelsefulla för dessa miljöer, såväl som aktiviteter som kan stimulera tidiga innovationsprocesser.

Det är betydelsefullt att kunna utveckla olika typer av systemlösningar där företag, regioner, kommuner och andra aktörer är med utifrån sina kompetenser. Att främja samverkan och ett utbyte av erfarenheter avseende innovationsupphandling kan bidra till att utveckla ett innovativt företagande och en miljödriven näringslivsutveckling samt innovativa offentliga verksamheter.

Förutsättningar för hållbara lösningar på globala samhällsutmaningar behöver skapas avseende bl.a. demografisk förändring, hållbar råvaruförsörjning, miljö och klimat samt hållbar tillgång till energi och transporter. Att få fram innovativa lösningar på dessa utmaningar kan bidra till miljödriven näringslivsutveckling i alla branscher.

Entreprenörskap

Ett bra näringsklimat underlättar och ökar intresset för att starta, driva och utveckla framgångsrika företag, vilket är av avgörande betydelse för jobb, välfärd och hållbar regional tillväxt. Goda regionala förutsättningar för näringslivet och insatser för entreprenörskap bidrar till att stärka regionernas utvecklingskraft och attraktivitet i alla delar av landet. Entreprenörskap bidrar till ökad dynamik och stärkt konkurrenskraft. Entreprenörskap handlar inte bara om att starta och utveckla företag, utan också om att tänka nytt, se möjligheter och lösa problem. Genom att stimulera och uppmuntra människors egna initiativ och idéer skapas en god grund för nytänkande och entreprenörskap. Entreprenörskap och attityder till entreprenörskap ska därför stimuleras hos såväl kvinnor som män, inom olika sektorer och i alla delar av landet.

Samverkan, kompetensförsörjning och kompetensutveckling är avgörande för företags konkurrenskraft. För att öka företagandet och höja kommersialiseringsgraden bör dels den entreprenöriella kompetensen i befolkningen stärkas, dels kompetensutveckling och livslångt lärande främjas.

För många företagare kan tillgång till rådgivning och information ha stor betydelse för beslut om att starta eller utveckla verksamhet. Den rådgivning som finansieras med offentliga medel bör utgå från entreprenörens och företagets behov, vara marknadskompletterande, kostnadseffektiv och anpassad till regionala förutsättningar.

Tillgången till stöd, information och service ska vara likvärdig för alla som vill starta eller utveckla företag, oavsett t.ex. bakgrund och företagsform. Utöver de generella åtgärderna för att främja nyföretagande och tillväxt finns därför vissa riktade insatser för att bättre möta olika målgrupper, branscher och affärsmodeller. Syftet är att bättre ta tillvara outnyttjad tillväxtpotential. Se även utg. omr. 24 Näringsliv, avsnitt 3.5 Näringslivsutveckling, där statens insatser för bl.a. information, rådgivning och kapitalförsörjning beskrivs.

Kapitalförsörjning

Ett väl fungerande system för kapitalförsörjning är avgörande för start av och tillväxt i företag i hela landet. I företagets tidigaste tillväxtfaser är den regionala tillgången till kapital av särskild betydelse. Viktiga framgångsfaktorer för en god kapitalförsörjning är att etablera nära samarbete med lokala och regionala nätverk och aktörer för att identifiera nya möjligheter och entreprenörer. Marknadskompletterande insatser i tidiga tillväxtfaser är enligt regeringen fortsatt ett prioriterat område. För att främja tillgången på kapital till etablering och hållbar tillväxt i nya och växande företag ska det statliga riskkapitalområdet fortsatt utvecklas.

Regionala företagsstöd

De regionala företagsstöden är viktiga instrument lokalt och regionalt för att stärka förutsättningarna för hållbar regional tillväxt och är ett viktigt nationellt verktyg för att hantera skillnader i regionernas förutsättningar för näringslivsutveckling. Dessa stöd fyller en viktig funktion i områden där marknaden inte fungerar tillfredsställande.

Kommissionen har fattat beslut om nya riktlinjer för regionala företagsstöd som gäller för programperioden 2014–2020. De nya riktlinjerna innebär en minskning av det svenska stödområdet. Regeringen avser att under 2014 till kommissionen lämna ett förslag till nytt stödområde. Med anledning av de nya rikt-

linjerna avser regeringen att genomföra en översyn av berörda förordningar så att de regionala företagsstöden tydligare kan bidra till en hållbar utveckling med fokus på jämställdhet, miljö och integration. De regionala företagsstöden ska även fortsatt vara ett instrument för att utjämna lägesnackdelar och/eller stimulera företagandet i de regioner som har de största utmaningarna.

Internationalisering

Regeringen bedömer att det är av stor vikt att små och medelstora företag drar nytta av den ökade internationaliseringen. På lokal och regional nivå bör därför bl.a. små och medelstora företags internationalisering stimuleras för att stärka företagets möjligheter till förnyelse och hållbar tillväxt. Detta sker t.ex. genom de regionala exportrådgivarnas rådgivning som kan vara av avgörande betydelse för att utveckla små och medelstora företags vilja och förmåga till internationalisering. En samverkan mellan olika aktörer förstärker också företagets möjligheter till internationalisering.

Det är av stor vikt att den lokala och regionala nivåns arbete med internationaliseringsfrågor utvecklas ytterligare. De regionala exportrådgivarna bör fortsatt utvecklas bl.a. i syfte att bidra i detta arbete. Regeringen anser att för att optimera de offentliga resurserna måste en större samverkan ske mellan aktörerna på olika nivåer. Samordning och samverkan mellan olika aktörer på lokal, regional och nationell nivå är mycket betydelsefullt för att dra nytta av varandras kompetenser, samordna resurser och effektivisera genomförandet.

Kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud

Tillgång till kompetent arbetskraft är en av de viktigaste förutsättningarna för en hållbar regional tillväxt. Med ständigt stigande kompetenskrav blir tillgången på kvalificerad arbetskraft en förutsättning för att länen ska vara attraktiva för företag och organisationer och således även en förutsättning för framtida innovationskraft och förnyelseförmåga i hela landet. En central prioritering är därför att säkra en god kompetensförsörjning på såväl nationell som regional och lokal nivå. Inte minst måste den outnyttjade kompetens som finns i arbetskraften bättre tas till vara för att minska risken för en situation av utanförskap i

kombination med brist på arbetskraft. Regeringens ambition är därför att fortsätta arbetet med att stärka samverkan mellan den regionala tillväxtpolitiken, arbetsmarknadspolitiken och utbildningspolitiken. Även samverkan mellan näringsliv och utbildningssystem behöver främjas för att tillgodose näringslivets kompetensbehov. Det är därför viktigt att aktörer på lokal och regional nivå fortsätter sitt arbete med att verka för en bättre regional matchning av utbud och efterfrågan på kompetent arbetskraft.

Regionala kompetensplattformar

I det fortsatta arbetet är det viktigt att samverkan mellan de regionala kompetensplattformarna och nationella myndigheter inom kompetensförsörjningsområdet vidareutvecklas, och att myndigheterna inom sina respektive ansvarsområden – enskilt och gemensamt – fortsätter att stödja kompetensförsörjningsarbetet på regional nivå. Den referensgrupp som på myndigheternas eget initiativ har skapats bidrar till att vidareutveckla samverkan och dialogen med den regionala nivån.

Aktörer med ansvar för de regionala kompetensplattformarna behöver även utveckla samverkan med den lokala nivån. Kommunerna är ofta för små för att kunna erbjuda ett brett urval av gymnasieprogram. En ökad regional samverkan kring utbud av gymnasieutbildningar ger kommunerna bättre möjligheter att kraftsamla kring vissa utbildningar, samtidigt som de tillsammans kan tillhandahålla ett utbud som tillgodoser elevernas val. En förstärkt lokal och regional samverkan behövs även när det gäller att tillhandahålla yrkesinriktad språkutbildning samt validering av utrikes föddas kompetens. Detta förväntas leda till ökat arbetskraftsutbud och bättre matchning.

Tillgänglighet

Väl utbyggda, regionalt anpassade, hållbara och samordnade kommunikationer, såväl it-infrastruktur som tillgång till infrastruktur i vid bemärkelse, liksom ett bra utbud av exempelvis service ökar kvinnors och mäns möjligheter att bo, arbeta och driva företag i alla delar av landet.

Förbättrad tillgänglighet och hållbar regionförstoring

I europeisk jämförelse är de svenska lokala arbetsmarknadsregionerna i flera fall geografiskt stora, men befolkningsmässigt små. Genom insatser inom främst transport- och it-politiken skapas större funktionella regioner och stärkt regionintegrering. Detta förbättrar förutsättningarna för en mer differentierad arbetsmarknad och en förbättrad matchning mellan tillgång och efterfrågan på rätt utbildad arbetskraft.

Transportpolitiken ska bidra till en hållbar transportförsörjning i hela landet och har därför ett funktionsmål om tillgänglighet. Målet är centralt för en hållbar regional tillväxt i Sverige eftersom politiken bidrar till förbättrad tillgänglighet och därigenom till bl.a. hållbar regionförstoring och regionintegrering. En god tillgänglighet främjas också av ett transporteffektivt samhälle och då behövs även en god samordning med planering av bostäder, service m.m. Det är även angeläget att fortsätta utveckla en transportpolitik som är bättre samordnad och väl integrerad med berörda politikområden, exempelvis den regionala tillväxtpolitiken. Detta kan gälla samordning såväl inom som mellan nationell, regional och lokal nivå i Sverige samt internationellt. Det ökar synergier av de satsningar som görs inom olika sektorer och på olika nivåer i samhället bl.a. för att skapa tillväxt och sysselsättning, öka tillgängligheten till bostäder samt skapa en bättre miljö.

Den del av regionförstoringprocessen som kopplar till transportinfrastruktur är till stor del en följd av omfattande planeringsprocesser med nationell och regional samverkan. Riksdagen har fattat beslut om proposition Investeringar för ett starkt och hållbart transportsystem (prop. 2012/13:25, bet. 2012/13:TU2, rskr. 2012/13:119). Nu pågår framtagandet av nya infrastrukturplaner på såväl nationell som regional nivå i enlighet med regeringens direktiv om åtgärdsplanering.

Även avseende planering och insatser inom transportpolitiken behövs en förstärkt samverkan mellan förvaltningsnivåerna. I juni 2012 beslutade riksdagen propositionen Planeringssystem för transportinfrastruktur (prop. 2011/12:118, bet. 2011/12:TU13, rskr. 2011/12:257). I propositionen framgår att regeringen anser att aktörer som har ansvaret för att samordna det regionala tillväxtarbetet i

respektive län, tillika ansvariga för länsplanerna, har en särskild roll i den ekonomiska och strategiska planeringen även gällande nationell plan. De arbetar med att samordna insatser från olika sektorer och aktörer på olika nivåer och tar fram samlade strategier för att skapa hållbar tillväxt och utveckling. Därigenom har de en god insyn i behoven hos brukarna av transport-systemet. En ny planeringsprocess behöver ge möjligheter till ökat regionalt inflytande.

Regeringen kommer även att fortsätta att stärka samarbetet avseende gränsöverskridande infrastruktur och transportsystem i Sveriges närområde. För tillfället pågår förhandling av en revidering av riktlinjerna för det transeuropeiska transportnätet (TEN-T) samt förslag till inrättande av en ny infrastrukturfond: Fonden för ett sammanlänkat Europa. Fonden föreslås finansiera infrastrukturutbyggnad i EU.

Det är också viktigt med en god interregional tillgänglighet för att knyta samman olika funktionella regioner. Staten har en viktig roll i att förbättra den interregionala tillgängligheten där marknaden inte löser detta. Regeringen menar att anslaget för trafikavtal inom utgiftsområde 22 Kommunikationer även fortsatt är ett viktigt medel för att minska brister i tillgänglighet med interregional kollektivtrafik. Trafikanalys redovisade i maj 2012 ett regeringsuppdrag där myndigheten föreslår utvecklade principer för statens finansiering av transportpolitiskt motiverad interregional kollektivtrafik. Mot bakgrund av detta kommer regeringen att analysera förutsättningarna för att utveckla styrningen.

Fysisk planering som verktyg för hållbar regional tillväxt

Den fysiska planeringen har ett nära samband med det regionala tillväxtarbetet, näringslivets utveckling, transport och infrastruktur samt bostadsbyggande och främjande av attraktiva livs- och boendemiljöer. Den fysiska planeringen utgör därmed ett viktigt verktyg i det regionala tillväxtarbetet. Regeringen bedömer därför att de kommunala översiktsplanernas strategiska inriktning och den regionala strävan att samordna regionalt tillväxtarbete med dessa stärker förutsättningarna för ett hållbart tillväxtarbete. Det rumsliga perspektivet i strategierna för länens utveckling skulle dock kunna utvecklas, för att underlätta samverkan med den lokala nivån.

För att skapa attraktiva livs- och boendemiljöer och ett stärkt näringsliv är det dessutom betydelsefullt att utveckla såväl verksamhetsövergripande som regionalt och kommunalt samarbete. För att främja förutsättningarna för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft anser därför regeringen att samordningen mellan den fysiska planeringen och det lokala och regionala tillväxtarbetet, samt mellan den lokala och regionala nivån, behöver utvecklas.

För att tillgodose bostadsförsörjningsbehovet och en långsiktigt hållbar utveckling i alla delar av landet har regeringen tillsatt en parlamentarisk kommitté (dir. 2013:78) som ska se över de regelverk som styr fysisk planering och framtagande av planeringsunderlag på regional nivå. I uppdraget ingår bl.a. att analysera behovet av ökad samordning mellan regionala planer, program och strategier och kommunernas översiktsplaner. Utredningen ska lämna sitt slutbetänkande i mars 2015.

Ett utvecklat informationssamhälle

En hög användning av it och internet samt en väl utbyggd it-infrastruktur i alla delar av landet är en viktig förutsättning för Sveriges hållbara tillväxt, konkurrenskraft och innovationsförmåga. Ett utvecklat informationssamhälle stärker den lokala och regionala utvecklingskraften och bidrar bl.a. till att skapa fler och växande företag.

Det är viktigt att svenska företag och hushåll i alla delar av landet kan dra nytta av de möjligheter som tillgång till bredband med hög överföringskapacitet ger så att arbetsmetoder kan effektiviseras och nya tjänster och affärsmodeller kan utvecklas. Tillgång till bredbandsinfrastruktur är centralt för att kunna bo och driva företag i hela landet samt för att tillhandahålla och ta del av god samhällsservice samt hantera globala samhälleliga utmaningar. Det är först och främst marknadens uppgift att göra investeringar i bredbandsinfrastruktur. I svenska gles- och landsbygder saknas i vissa områden incitament för marknaden att göra de nödvändiga investeringarna. Det finns därför skäl att prioritera stödinsatser till bredband med hög överföringskapacitet i områden där kommersiella förutsättningar för utbyggnad av bredband saknas.

Det är viktigt att aktörer inom området it, elektronisk kommunikation och post aktivt

samverkar med aktörer inom det regionala tillväxtarbetet om utvecklingen av elektroniska kommunikationstjänster och bredband. Samverkan kan bl.a. gälla att följa, kartlägga och aktivt främja utbyggnaden av bredband. Att identifiera behov, kartlägga brister och i partnerskap finna samverkanslösningar för att tillgodose behoven görs i många fall bäst på lokal och regional nivå.

Kommersiell och offentlig service

Tillgänglighet till grundläggande service för kvinnor, män och företag är en viktig del i arbetet med att skapa attraktiva livs- och boendemiljöer i alla delar av landet. Attraktiva miljöer för boende och företagande förutsätter tillgänglighet till kommersiell service i form av dagligvaror och drivmedel samt olika typer av offentlig samhällsservice.

Nuvarande och framtida behov och utmaningar kommer därför även fortsättningsvis att kräva insatser inom serviceområdet, bl.a. för att stärka dagligvarubutiker och drivmedelsstationer med strategisk betydelse samt för att utveckla nya innovativa servicelösningar. Samordningen mellan kommersiell och offentlig service bör öka där så är ändamålsenligt. Det är angeläget att utveckla lokalt anpassade lösningar som tar hänsyn till varierande förutsättningar och behov, men också att finna mer generella metoder som kan fungera i olika delar av landet.

För att uppnå en ökad samordning av service lokalt och regionalt krävs bl.a. att statliga myndigheter och statligt ägda bolag med uppgift att tillgodose särskilt formulerade och avgränsade samhällsintressen samverkar med varandra och med övriga berörda aktörer.

Utvecklingen pekar mot behovet av mötesplatser som inte bara utgår från kommersiell och offentlig service, utan också har ett uttalat socialt och kulturellt syfte. Behovet av lokalt anpassade lösningar med koppling till både det civila samhället och den kommunala organisationen väntas öka.

Regeringen har i maj 2013 fattat beslut om att nya regionala serviceprogram ska genomföras 2014–2018. Programmen ska utarbetas med hänsyn till och med tillvaratagande av erfarenheter och kunskap från den tidigare programperioden 2009–2013. Vidare ska programmen utformas

för att i möjligaste mån samverka med övriga program för hållbar regional tillväxt.

I särskilt sårbara och utsatta glesbygder bör staten ta ett särskilt ansvar för att medborgare och företag även fortsättningsvis ska ha tillgång till en grundläggande nivå av kommersiell service. Regeringen avser att utreda förutsättningar för ett stöd samt hur det skulle kunna utformas.

Strategiskt gränsöverskridande samarbete

Gränsöverskridande samarbete är en förutsättning för att bättre kunna möta de utmaningar som Sverige och svenska regioner står inför på grund av bland annat ökad global konkurrens, miljö- och klimatförändringarna och den demografiska utmaningen. Det är regeringens bedömning att den gränsöverskridande dimensionen behöver öka i det regionala tillväxtarbetet. Det löpande samarbetet inom Nordiska ministerrådet, dess gränskommittéer och regionalpolitiska arbetsgrupper spelar en viktig roll för att bl.a. kartlägga och avlägsna gränshinder. Inom EU-samarbetet behöver kopplingen mellan användningen av struktur-fondsmedlen i de regionala struktur-fondsprogrammen och programmen för territoriellt samarbete stärkas under programperioden 2014–2020. Det finns en stor potential för regioner att bedriva ett utökat gränsöverskridande samarbete för att t.ex. stärka attraktionskraft och innovativa regionala miljöer och för att hitta gemensamma lösningar som bidrar till en miljödriven näringslivsutveckling och ökad konkurrenskraft i näringslivet.

Regeringen anser att det är av stor vikt att näringslivet ges möjlighet att delta i och dra nytta av de möjligheter som det gränsöverskridande samarbetet ger.

EU:s strategi för Östersjöregionen representerar ett helt nytt gränsöverskridande arbetssätt inom EU och bidrar till att EU:s politik och program används på ett mer målmedvetet och fokuserat sätt. Strategin för samman sektorer och aktörer från lokal, regional, nationell och EU-nivå.

Demografiska utmaningar

Den demografiskt betingade sårbarheten är särskilt stor i landets glest befolkade delar. Utvecklingen ställer samhället inför en utmaning som spänner över en rad sektorsområden, t.ex. avseende arbetskraftsförsörjning och service. Den demografiska utvecklingen kommer att ställa stora krav på bl.a. samverkan och samordning, liksom möjligheter till utveckling och användning av innovativa varor och tjänster inom en rad områden. Såväl utmaningar som möjligheter bör betonas i det regionala tillväxtarbetet, då de kan bilda underlag för innovativa lösningar och verksamheter där produkter och tjänster skraddarsys för olika gruppers behov.

Regeringen har inom ramen för Nordiska ministerrådets arbete tagit initiativ till ett program för kunskapsuppbyggnad och erfarenhetsutbyte kring de utmaningar och möjligheter som uppstår till följd av demografiska förändringar. Innovativa lösningar på hur demografiskt betingade utmaningar och möjligheter kan hanteras ska lyftas fram och spridas utifrån en exempelsamling och fyra pilotprojekt som visar hur service och arbetskraftsförsörjning kan lösas i områden med åldrande befolkning. Programmet kommer att utökas med fler regionala och lokala pilotprojekt under perioden 2013–2014.

Hållbarhetsdimensioner

Insatser inom den regionala tillväxtpolitiken ska bidra till att både nuvarande och kommande generationer kan erbjudas sunda ekonomiska, sociala och miljömässiga förhållanden. Enligt regeringen ska jämställdhet mellan kvinnor och män, integration och mångfald samt miljö ges ett ytterligare stärkt fokus inom det regionala tillväxtarbetet.

Hållbarhetsperspektivet ska genomsyra det regionala tillväxtarbetet, bl.a. vid analyser samt framtagande och genomförande av strategier, program och insatser. Att främja en hållbar regional tillväxt innebär att prioritera lösningar som ger synergieffekter mellan de ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensionerna samtidigt som balanserade avvägningar mellan dimensionerna måste göras.

Jämställdhet

Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet till inflytande och tillgång till resurser inom det regionala tillväxtarbetet. Aktörer med regionalt tillväxtansvar ansvarar för att jämställdhet mellan kvinnor och män främjas vid utarbetande och genomförande av strategier, program och insatser, både genom representation och genom att jämställdhetsperspektivet genomsyrar arbetet.

Regeringen kommer fortsatt att prioritera och kontinuerligt följa upp genomförandet av de insatser som följer av handlingsplanen för en jämställd regional tillväxt 2012–2014.

Integration och mångfald

Integration och mångfald ska i ökad grad främjas inom det regionala tillväxtarbetet. Detta gäller bl.a. i arbetet inom de regionala kompetensplattformarna och strukturfondsprogrammen perioden 2014–2020. Under 2014 avser regeringen att se över förutsättningarna för att stärka samordningen mellan nationella myndigheter med ansvar för integration och mångfald i ett regionalt tillväxtperspektiv. Även den lokala nivåns betydelse ska uppmärksammas i detta sammanhang.

Grön ekonomi

Klimatförändringarna är vår tids största utmaning och kräver såväl regionala, nationella som globala lösningar. Det är regeringens övertygelse att klimat-, miljö- och energikutmaningarna utgör en möjlighet för teknik-, varu- och tjänsteutveckling i alla branscher. Affärs- och möjligheter skapas för svenska företag i och med den växande globala efterfrågan på hållbara och resurseffektiva varor och tjänster.

Klimat-, miljö- och energikutmaningarna hanteras av regeringen med flera instrument och inom flera områden. Det behövs därför en fortsatt och utvecklade samverkan mellan myndigheter liksom mellan myndigheter och den kommunala och regionala nivån. Den nationella och regionala tillväxtpolitiken, närings-, miljö-, it-, innovations- och energipolitiken samt politik för de areella näringarna, landsbygd och livsmedel ska bidra till att skapa en långsiktigt hållbar tillväxt och välfärd, förbättrat miljötillstånd, innovationer och export. Omställningen till en grön ekonomi innebär möjligheter för utveckling av svensk miljöteknik, inklusive hållbara varor, tjänster och

produktionssystem, och kan därigenom minska miljöpåverkan nationellt och globalt samt skapa nya jobb i både stads- och landsbygdsregioner.

Utbildning och forskning har stor betydelse för en hållbar regional tillväxt och bidrar till att öka kunskapen om de globala utmaningarna avseende bl.a. miljö, klimat och energi. Här kommer EU:s ramprogram för forskning och innovation, Horisont 2020, att spela en viktig roll och bidra till utvecklingsmöjligheter inom grön ekonomi och en miljödriven näringslivsutveckling nationellt och regionalt.

Inom ramen för Nordiska ministerrådets arbete har det tagits initiativ till att under åren 2013–2016 genomföra ett arbete om grön tillväxt. Detta arbete är ett underlag i utvecklingen av arbetet med en grön ekonomi. Ett annat underlag är Framtidskommissionens rapport om omställningen till en grön ekonomi (Svenska framtidsutmaningar. Slutrapport från regeringens framtidskommission, Ds 2013:19).

Miljödriven näringslivsutveckling i alla branscher

Varor och tjänster som utformas på ett hållbart sätt ur ett miljömässigt, socialt och etiskt perspektiv är en nyckel till hållbar tillväxt och har goda förutsättningar att nå framgång internationellt. Både på nationell och regional nivå utgör omställningsarbetet till ett mer hållbart energisystem och en hållbar näringslivsutveckling en ny grund för teknik-, produkt- och tjänsteutveckling, och ger i förlängningen möjlighet till ökat företagande, exportmöjligheter och sysselsättning.

Det krävs förändringar i näringslivet, såväl strukturella förändringar som ökad resurseffektivitet i termer av minskad användning av energi, råvaror och ekosystemresurser. Regeringen anser att arbetet med att stimulera miljödriven näringslivsutveckling inom miljö- och energiteknikområdet och övriga branscher är viktigt, särskilt mot bakgrund av att området utgör en stor tillväxtpotential. Affärsmöjligheter skapas för svenska företag i och med den växande globala efterfrågan på hållbara och resurseffektiva varor och tjänster. Den globala efterfrågan på teknik och systemlösningar för hållbar stadsutveckling är ett viktigt område. Det är därför viktigt att främja utvecklingen av små och medelstora företag som vill ställa om till ett hållbart företagande och även ser det som en konkurrensfördel.

Det regionala tillväxtarbetet ska stimulera till miljödriven näringslivsutveckling i alla branscher och till att företag använder miljöhänsyn som medel för att stärka sin konkurrenskraft. Såväl utbudsorienterade insatser, t.ex. FoU, kapitalförsörjning, demoanläggningar och referensobjekt, som åtgärder riktade mot efterfrågesidan är i sammanhanget betydelsefulla.

Att främja framväxten av innovativa miljöer med särskilt fokus på små och medelstora företag är viktigt för en miljödriven näringslivsutveckling i alla branscher. Att stärka kopplingen mellan olika kluster och kunskapsområden är i detta sammanhang betydelsefullt.

Energibesparande och teknikutvecklande insatser är viktiga åtgärder för att stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi. Att främja en effektivare energianvändning och utsläppsnål teknik i alla dess led är vidare betydelsefullt. Stöd till små och medelstora företags investeringar i syfte att öka företagets energieffektivitet har en positiv inverkan på miljön och bidrar till ett ökat energimedvetande i företagen. Ny teknik och nya tjänster kan främjas genom finansiering av demonstrationsanläggningar och testverksamhet. Att främja samverkan mellan aktörer kan ge utväxling i form av delade erfarenheter, synergier mellan projekt eller aktiviteter och en större kritisk massa.

Utvecklingen av miljö- och energiteknikområdet är ett sätt att stärka länkarna mellan mer tätbefolkade områden och landsbygder.

Politisk förankring i kommuner och landsting avseende arbetet med miljödriven näringslivsutveckling i alla branscher samt regionala och lokala strategier och mål inom klimat-, miljö- och energiområdena bör eftersträvas. Det är viktigt med strategier och planer för en uthållig och energieffektiv samhällsplanering lokalt och regionalt eftersom det kan gynna energibesparing och icke fossil energi.

Samordning är betydelsefullt för att kunna utveckla olika typer av systemlösningar där företag, regioner, kommuner och andra aktörer är med utifrån sina kompetenser. Att kunna sälja systemlösningar är t.ex. betydelsefullt för att företagen ska kunna vara intressanta vid offentliga upphandlingar i Sverige och internationellt.

Att främja samverkan och ett utbyte av erfarenheter avseende innovationsupphandling kan bidra till att utveckla ett innovativt företagande och en miljödriven näringslivs-

utveckling i alla branscher samt innovativa offentliga verksamheter.

2.6.7 En lärande politik

Den regionala tillväxtpolitiken ska vara en politik som grundas på erfarenheter och resultat från genomförda insatser. Det är regeringens ambition att uppföljningar och utvärderingar av genomförda insatser på regional, nationell och europeisk nivå ska bidra till utvecklingen av politiken. Lärandet ska främjas på alla nivåer, i framtagande och genomförande av strategier, program, insatser och projekt. Ett systematiskt lärande kräver en helhetssyn på utvärdering och lärande.

För att möjliggöra ett kontinuerligt lärande krävs goda analyser som lägger grunden för genomarbetade strategier, välgrundade prioriteringar, uppföljningsbara mål och en tydlig programlogik. Aktörer med ansvar för det regionala tillväxtarbetet i länen ska skapa fungerande system som tillvaratar nya insikter och kunskaper som genereras i utvärderings- och lärandeprocesserna.

Inom ramen för strukturfondsprogrammen är det viktigt att insatserna, projekten och programmen utvärderas löpande, erfarenheter återförs, tillgängliggörs och diskuteras samt att kunskaper skapas hos aktörer på regional, nationell och EU-nivå. Lärdomarna från uppföljningar och utvärderingar som genomförs inom ramen för strukturfondsprogrammen ska också tas till vara vid genomförandet av övriga insatser inom den regionala tillväxtpolitiken.

Regeringen har bl.a. uppdragit åt Tillväxtverket att utveckla utvärderings- och lärandessystemet inför programperioden 2014–2020. För ett fungerande lärande konstaterar regeringen att det krävs såväl en strategi som ett fungerande system för att återföra kunskap och erfarenheter. Vidare har även Tillväxtverket, tillsammans med Verket för innovationssystem och Statens energimyndighet i uppdrag att utarbeta förslag på insatser och hur de kan genomföras för att erbjuda nationellt kompetens- och metodstöd till de regionala strukturfondsprogrammets processer. Syftet med detta ska vara att bidra till ökad resurseffektivitet både nationellt och regionalt samt främja lärande såväl mellan regioner som mellan olika beslutsnivåer.

2.7 Budgetförslag

2.7.1 1:1 Regionala tillväxtåtgärder

Tabell 2.21 Anslagsutveckling 1:1 Regionala tillväxtåtgärder

Tusental kronor

2012	Utfall	1 470 666	Anslags-sparande	69 714
2013	Anslag	1 571 837 ¹	Utgifts-prognos	1 484 052
2014	Förslag	1 523 837		
2015	Beräknat	1 473 837		
2016	Beräknat	1 476 837		
2017	Beräknat	1 476 837		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas till utgifter för statsbidrag till projektverksamhet (inklusive riskkapitalfonder, lånefonder och garantifonder), regionalt investeringsstöd, regionalt bidrag till företagsutveckling, sysselsättningsbidrag, såddfinansiering, ersättning för vissa kreditförluster i stödområde B samt stöd till kommersiell service. Vidare får anslaget användas för viss administration, uppföljning och utvärdering samt viss central utvecklingsverksamhet.

Kompletterande information

Det bör även fortsättningsvis vara en uppgift för regeringen att fördela anslaget mellan län och anslagsposter och utfärda de föreskrifter som behövs. Vid fördelning av medel mellan länen bör bl.a. behov av medfinansiering av EU:s strukturfonder, stödområdestillhörighet samt särskilda omställningsproblem utgöra den huvudsakliga fördelningsnyckeln, med särskilt beaktande av medfinansieringsbehovet av åtgärder inom ramen för det regionala tillväxtarbetet.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 700 000 000 kronor 2015–2021.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen gav i april 2012 Ekonomistyrningsverket (ESV) i uppdrag att se över och vid behov lämna förslag till hur bemyndigadesystemet kan förbättras så att det blir väl anpassat till anslagna medel, de olika stödets utformning och syften samt till det stora antalet beslutsfattare. Uppdraget har redovisats till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i februari 2013.

Anslaget används framför allt till olika regionala företagsstöd, projektverksamhet och

medfinansiering av olika EU-program. Övervägande delen av de stöd som beslutas inom ramen för anslaget är antingen fleråriga samverkansprojekt med många olika offentliga och privata aktörer eller fleråriga företagsinvesteringar. Medlen betalas ut när kostnader har uppstått. De aktörer som kan fatta beslut om framtida åtaganden mot anslaget har därför små möjligheter att påverka stödets utbetalningstakt. För att verksamheten ska fungera tillfredsställande behövs enligt ESV bemyndigande för att kunna hantera senarelagd verksamhet. Regeringen anser därför att det är viktigt att det finns en marginal mellan bemyndigandet och beräknade utestående åtaganden vid årets slut, dvs. en viss buffert i bemyndigandets storlek. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 700 000 000 kronor 2015–2021.

Tabell 2.22 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder

Tusental kronor

	Utfall 2012	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017–2021
Ingående åtaganden	2 083 713	1 784 434	2 108 606			
Nya åtaganden	885 350	1 508 031	1 511 507			
Infriade åtaganden	1 184 629	1 183 859	1 180 939	1 143 788	613 749	681 637
Utestående åtaganden	1 784 434	2 108 606	2 439 174			
Erhållet/förslaget bemyndigande	2 400 000	2 540 000	2 700 000			

Regeringens överväganden

Genom riksdagens beslut med anledning av regeringens förslag i budgetpropositionen för 2011 tillfördes anslaget för perioden 2012–2014 årligen 20 miljoner kronor för insatser inom kommersiell service (prop. 2010/11:1, bet. 2010/11:NU2, rskr. 2010/11:134).

Genom riksdagens beslut med anledning av regeringens förslag till budgetproposition för 2012 tillfördes anslaget för perioden 2012–2014 årligen 5 miljoner kronor för att förstärka den lokala nivåns arbete med att effektivisera och samordna kommersiell och offentlig service (prop. 2011/12:1, bet. 2011/12:NU2, rskr. 2011/12:112).

Vidare minskades anslaget med 3 miljoner kronor åren 2014 och 2015 till åtgärder för att möta inbromsningen av ekonomin, för varaktigt högre tillväxt och sysselsättning, för att

välfärden ska komma alla till del samt för ett stabilt finansiellt system.

Genom riksdagens beslut med anledning av regeringens förslag till vårändringsbudget för 2012 tillfördes anslaget 25 miljoner kronor mot bakgrund av de särskilda omställningsbehov som Trollhättan och Västra Götalandsregionen står inför (prop. 2011/12:99, bet. 2011/12:FiU21, rskr. 2011/12:282). Behovet av insatser för omställning och innovation i näringslivet är stort med tanke på omfattningen av Saab Automobile AB:s konkurs och hur många som berörs av denna. Anslaget ökas med 25 miljoner kronor 2014.

Genom riksdagens beslut med anledning av regeringens förslag till vårändringsbudget för 2013 tillfördes anslaget 30 miljoner kronor (prop. 2012/13:99, bet. 2012/13:FiU21, rskr. 2012/13:287). Anslaget ökar eftersom det finns behov av att stödja vissa län och kommuner som

har drabbats av den utdragna lågkonjunkturen. Regeringen bedömer därför att särskilda insatser för näringslivsutveckling, stärkt entreprenörskap och ökad innovationsförmåga behövs i Blekinge, Skåne, Värmlands, Kronobergs, Gävleborgs, Kalmar, Västmanlands och Södermanlands län. Medlen ska fördelas utifrån lokala och regionala behov. Vidare ökas anslaget med 10 miljoner kronor för samma ändamål 2014. Totalt kommer de särskilda insatserna uppgå till 80 miljoner kronor åren 2013–2014, varav 40 miljoner kronor är tillförda medel.

Anslaget minskas med 10 miljoner kronor 2014 för att finansiera ökade utgifter inom anslaget 1:7 *Turistfrämjande* under utgiftsområde 24 Näringsliv.

Ett nytt regelverk för EU:s sammanhållningspolitik kommer att gälla för perioden 2014–2020. Tillväxtverket fick enligt regeringsbeslut i januari 2013 i uppdrag att förbereda uppgiften att vara förvaltande myndighet för åtta regionala strukturfondsprogram och ett nationellt regionalfondsprogram. Anslaget 1:4 *Tillväxtverket* under utgiftsområde 24 Näringsliv föreslås i denna proposition få ett tillskott på 19 miljoner kronor under åren 2014–2020 för att finansiera bl.a. tillkommande uppgifter. Anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* föreslås minska med motsvarande belopp under denna period.

Tabell 2.23 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:1 Regionala tillväxtåtgärder

Tusental kronor				
	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	1 541 837	1 541 837	1 541 837	1 541 837
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-18 000	-68 000	-65 000	-65 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	1 523 837	1 473 837	1 476 837	1 476 837

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 1 523 837 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 1 473 837 000 kronor, 1 476 837 000 kronor respektive 1 476 837 000 kronor.

2.7.2 1:2 Transportbidrag

Tabell 2.24 Anslagsutveckling 1:2 Transportbidrag

Tusental kronor				
2012	Utfall	390 800	Anslags-sparande	58 064
2013	Anslag	448 864 ¹	Utgifts-prognos	361 098
2014	Förslag	448 864		
2015	Beräknat	448 864		
2016	Beräknat	448 864		
2017	Beräknat	448 864		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas till utgifter för statsbidrag till regionalt transportbidrag och avser kompensation till företag i de fyra nordligaste länen för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd för varor och stimulerar till höjd förädlingsgrad i områdets näringsliv.

Regeringens överväganden

Tabell 2.25 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:2 Transportbidrag

Tusental kronor				
	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	448 864	448 864	448 864	448 864
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	448 864	448 864	448 864	448 864

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 448 864 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Transportbidrag* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 448 864 000 kronor, 448 864 000 kronor respektive 448 864 000 kronor.

2.7.3 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013

Tabell 2.26 Anslagsutveckling 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	År	Slagslag	Belopp
2012	Utfall	1 546 078		Anslags-sparande	23 422
2013	Anslag	1 400 000 ¹		Utgifts-prognos	1 404 964
2014	Förslag	980 000			
2015	Beräknat	589 300			
2016	Beräknat	0			
2017	Beräknat	0			

¹ Inklusiva beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utbetalningar av medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden för strukturfondsperioden 2007–2013.

Kompletterande information

Från statens budget sker utbetalningarna inom regionala utvecklingsfonden till de åtta regionala strukturfondsprogrammen inom målet för regional konkurrenskraft och sysselsättning, för vilka Tillväxtverket är förvaltande och attesterande myndighet, samt till programmet Sverige–Norge inom målet för territoriellt samarbete, där Länsstyrelsen i Jämtlands län är förvaltande och attesterande myndighet.

Ramen för regionala utvecklingsfonden för programperioden beräknas till ca 8 746 miljoner kronor för de program som redovisas på statens budget. Ramen för de program som redovisas och förvaltas i Sverige men som hanteras utanför statens budget är ca 1 901 miljoner kronor (beloppet avser samtliga deltagande länders EU-medel). Ramen för programmen som redovisas och förvaltas utanför Sverige är ca 9 080 miljoner kronor, inklusive ”European Neighbourhood and Partnership Instrument Kolarctic” (beloppet avser samtliga deltagande länders EU-medel).

Den valutakurs som används vid beräkning av de finansiella ramarna för programperioden 2007–2013 för de program som hanteras inom statens budget styrs av förordningen (1999:710) om valutakurs vid stöd från EG:s strukturfonder. Regeringen anser att den valutakurs som

används vid omräkning av de finansiella ramarna för strukturfonderna löpande måste analyseras och vid behov revideras för att inte differensen ska bli för stor mellan den verkliga kursen och den kurs som regeringen fastställer i förordningen.

Inbetalningarna från Europeiska regionala utvecklingsfonden redovisas på inkomsttitel 6313, *Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2007–2013*.

Utbetalningarna från EU:s andra strukturfond, Europeiska socialfonden, redovisas under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Regeringens överväganden

De budgeterade årliga anslagen bör enligt regeringen anpassas efter de bedömningar som kan göras om när utgifterna faktiskt uppkommer på anslaget. Utbetalningarna bedöms vara lägre mot slutet av programperioden.

Eventuella mindre slutregleringar av programperioden 2000–2006 kan belasta anslaget.

Tabell 2.27 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-20 000	-897 700	-1 300 000	-1 400 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-400 000	87 000	-100 000	
Förslag/beräknat anslag	980 000	589 300	0	0

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 980 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013* för 2014. För 2015 beräknas anslaget till 589 300 000 kronor.

2.7.4 1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020

Tabell 2.28 Anslagsutveckling 1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020

Tusental kronor

2012	Utfall		Anslags- sparande	0
2013	Anslag	0	Utgifts- prognos	0
2014	Förslag	20 000		
2015	Beräknat	187 000		
2016	Beräknat	1 300 000		
2017	Beräknat	1 400 000		

Ändamål

Anslaget får användas för utbetalningar av medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden för strukturfondsperioden 2014–2020.

Kompletterande information

Från statens budget sker utbetalningarna inom regionala utvecklingsfonden till regionala strukturfondsprogram och ett nationellt program.

Europaparlamentet och Europeiska rådet förväntas under hösten 2013 anta berörda förordningar för programperioden 2014–2020.

Från statens budget sker utbetalningarna inom regionala utvecklingsfonden till strukturfondsprogrammen inom målet för tillväxt och sysselsättning, för vilka Tillväxtverket är förvaltande och attesterande myndighet, samt till programmet Sverige–Norge inom målet för territoriellt samarbete, där Länsstyrelsen i Jämtlands län är förvaltande och attesterande myndighet. Regeringen beräknar att medlen från regionala utvecklingsfonden kommer att uppgå till cirka 1 287 miljoner euro i löpande priser varav cirka 342 miljoner euro kommer att tilldelas de territoriella program som Sverige deltar i. Till följd av osäkerhet avseende den faktiska tilldelningen från EU:s strukturfonder och vilka program som kommer att ligga utanför statsbudgeten kan regeringen därför behöva återkomma till riksdagen i frågan.

Ramen för de program som redovisas och förvaltas i Sverige men som hanteras utanför statens budget kommer även de att fastställas under 2014 eftersom programmen ännu inte är

beslutade (beloppet avser samtliga deltagande länders EU-medel). Ramen för programmen som redovisas och förvaltas utanför Sverige, inklusive ”European Neighbourhood and Partnership Instrument Kolarctic” kommer också att fastställas under 2014 eftersom programmen ännu inte är beslutade (beloppet avser samtliga deltagande länders EU-medel).

Den valutakurs som används vid beräkning av de finansiella ramarna för programperioden 2014–2020 för de program som hanteras inom statens budget styrs av förordningen (1999:710) om valutakurs vid stöd från EG:s strukturfonder.

Inbetalningarna från Europeiska regionala utvecklingsfonden redovisas på inkomsttitel 6314 Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014–2020.

Utbetalningarna från EU:s andra strukturfond, Europeiska socialfonden, redovisas under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:4 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020* ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 2 000 000 000 kronor 2015–2020.

Skälen för regeringens förslag: Verksamheten inom regionala strukturfondsprogrammen avses omfatta bl.a. fleråriga projekt som medför utgifter för kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:4 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020* ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 2 000 000 000 kronor 2015–2020.

Tabell 2.29 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020

Tusental kronor

	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017-2020
Ingående åtaganden				
Nya åtaganden	2 000 000			
Infriade åtaganden		170 000	1 170 000	660 000
Utestående åtaganden	2 000 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	2 000 000			

Regeringens överväganden**Tabell 2.30 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020**

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013	0	0	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	20 000	187 000	1 300 000	1 400 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	20 000	187 000	1 300 000	1 400 000

Regeringen föreslår att 20 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 187 000 000 kronor, 1 300 000 000 kronor respektive 1 400 000 000 kronor.